

Anuari de la formació professional a Barcelona, 2011

Mercat de treball i
Formació Professional
a Barcelona

Anuari de la formació professional
a Barcelona, 2011

Anuari de la formació professional
a Barcelona,
2011

Àngel Tarriño. Investigador de l'Observatori de l'FP de la Fundació BCN Formació Professional, Llicenciat en Ciències Polítiques i de l'Administració UPF, Màster en Investigació Demogràfica UAB, Diploma d'Estudis Avançats en Geografia UAB.

Montse Blanes. Responsable de l'Àrea FP i Empresa de la Fundació BCN Formació Professional, Llicenciada en Pedagogia UB, Màster en formació de formadors, Expert europeu en formació UPC i professora associada de la URV.

Presentació

En la seva tasca fundacional de proporcionar informació rellevant sobre la formació professional a la ciutat de Barcelona, l'Observatori FP de la Fundació BCN Formació Professional ha actualitzat i consolidat el sistema d'indicadors de la formació professional de Barcelona que va crear el 2011 per tal de respondre a dues línies estratègiques d'actuació preferent. En primer lloc, el monitoratge del sistema de formació professional a la ciutat de Barcelona mitjançant l'establiment d'un recull sistemàtic i permanent d'indicadors de formació professional; posteriorment, l'anàlisi dels diferents subsistemes de formació professional per a l'avaluació de l'evolució i l'estat actual de la formació professional a Barcelona, així com l'anàlisi del seu encaix en el mercat de treball.

Totes aquestes dades són consultables a l'espai web de l'Observatori FP, un espai que presenta dades de formació professional i mercat de treball, així com indicadors internacionals d'ocupació i qualificació. Aquesta eina constitueix el primer lloc de referència que aglutina i sistematitza dades tant de formació professional inicial com per a l'ocupació de Barcelona, així com dades de mercat de treball, amb la finalitat de posar a disposició de la comunitat, informació rellevant que permeti la reflexió i l'anàlisi sobre el mateix sistema.

A partir d'aquestes dades es construeix l'Anuari de l'FP anualment. En la seva segona edició, aquest anuari aporta novament criteris específics que permeten orientar la planificació i gestió de les actuacions públiques a partir d'evidència empírica, que contribueixi al monitoratge del sistema de formació professional a la ciutat.

En la construcció d'aquest Anuari hem comptat amb la participació de diverses persones i institucions que han contribuït a facilitar-nos i interpretar les dades i a les quals volem agrair molt especialment el seu suport. No hauria estat possible aquesta eina sense la col·laboració de: Sr. Melcior Arcarons, Sr. Ferran Castrillo (Departament d'Ensenyament), Sra. Mireia Garcés Sr. Josep M. Díaz Isern Sr. Josep Márquez Moreno (Consorti per a la Formació Contínua de Catalunya) Sra. Carme Massa, Sr. Jordi Baró (Consorti d'Educació de Barcelona), Sr. Claudi Alsina, Sr. Jesús Maria Prujà (Consell Interuniversitari de Catalunya), Montse Sala (Consell General de Cambres de Catalunya), Sra. Àngels Santigosa Sra. Teresa

Udina (Ajuntament de Barcelona) Sra. Mercè Imbernon Sra. Olga Ramirez (Servei d'Ocupació de Catalunya).

Esperem que l'Anuari 2011 que resulti un instrument rigorós i útil per a planificadors, gestors i operadors de la formació professional i que contribuïm a fer llum sobre molts dels aspectes que afecten el sistema de formació professional, el mercat de treball i la qualificació del capital humà a Barcelona.

Índex general

Presentació	5
Introducció: la importància vital de formar-se	21
PART 1:	
ANÀLISI DEL MERCAT LABORAL I VARIABLES CONTEXTUALS	23
1. Nivell d'instrucció	25
1.1. Introducció	25
1.2. Nivell instructiu a la ciutat	26
1.3. Nivell d'instrucció als districtes de la ciutat	31
2. Teixit productiu de Barcelona	32
2.1. Contextualització	32
2.2. Estructura productiva segons sectors econòmics	33
2.3. Afiliació per activitat econòmica	35
2.4. Dinamisme de les activitats econòmiques	37
3. Algunes característiques dels graduats en FP	39
3.1. Edat d'obtenció del títol d'FP	39
3.2. Principals àrees d'especialització	40
3.3. Ingressos mensuals	41
3.4. Característiques de la inserció dels graduats recentment en FP	43
Continuació dels estudis	45
Recerca de feina	46
Sous mitjans	47
4. Ocupació i nivell d'instrucció	50
4.1. Ocupació per nivell instructiu	50
4.2. Població ocupada per nivell instructiu, sexe i edat	51
5. Atur i nivell d'instrucció	55
5.1. Contextualització de la taxa d'atur i l'activitat segons àmbit territorial	55
5.2. Taxa d'atur segons nivell d'instrucció	57
5.3. Atur registrat i Evolució	59

5.4. Atur per edat i sexe	60
5.5. Atur i nivell instructiu	63
5.6. Atur en termes d'FP	65
5.7. Fluctuacions interanuals de l'atur registrat per nivell instructiu	66
5.8. Atur, nacionalitat i nivell instructiu	69
5.9. Atur i estructura productiva	71
6. Evolució de la contractació	75
6.1. Estructura de la contractació per edat i sexe, i evolució recent . . .	75
6.2. Contractació per nivell instructiu	77
6.3. Taxa de temporalitat	78
7. Activitats d'alt valor afegit i d'alt contingut tecnològic	82
8. Conclusions	87
En termes de nivell instructiu	87
La crisi es fa notar	88
La crisi no afecta tothom de la mateixa manera	88
9. Reptes de la ciutat de Barcelona en relació amb el seu mercat de treball i sistema productiu	90

PART 2:

FP INICIAL	93
10. Anàlisi de l'FP inicial de Barcelona	95
10.1. Recursos del sistema d'FP Inicial a Barcelona	95
Centres	95
Estructura dels cicles	96
10.2. Matrícula: evolució i característiques	97
Distribució de la matrícula segons la titularitat	99
Distribució de la matrícula segons sexe i edat	101
Distribució de la matrícula segons nacionalitat	103
10.3. Proves d'accés a ensenyaments d'FP	106
10.5. Taxa de repetició	111
Taxa de repetició per curs	112
11. Anàlisi per família professional	114
11.1. Preinscripció per família professional	114
11.2. Contrast entre preinscripció i matrícula final per família professional	117

11.3. Alumnat per família professional, totals	121
11.4. Alumnat per família professional, cicle de grau mig.	124
11.5. Alumnat per família professional cicle de grau superior	124
11.6. Distribució de la matrícula segons tipus grau (mitjà o superior). .	126
11.7. Inserció laboral per família professional	130
11.8. Taxa de repetició per família professional	133
12. Continuació dels estudis: accés als estudis universitaris	137
12.1. Preinscripció segons la via d'accés	138
12.2. Perfil demogràfic de l'alumnat d'FP	139
12.3. Preferències i matriculació alumnat d'FP a la Universitat	142
Estudis de tipus universitari amb major presència d'alumnat d'FP (1r curs).	143
13. Formació professional per a l'ocupació	145
13.1. Formació adreçada prioritàriament a treballadors ocupats	145
Plans de formació Intersectorials	148
Respecte als plans de formació sectorial	149
Modalitat d'assistència	150
Característiques de l'alumnat.	151
13.2. Formació adreçada prioritàriament a treballadors desocupats . .	156
Evolució de la participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada	158
Temàtica de la participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada	160
Estructura d'edat de la participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada	160
Estructura per sexe de la participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada	162
Procedència segons nivell instructiu de la participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada.	163
Procedència segons context territorial de la participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada . .	164
14. Programes de qualificació professional inicial (PQPI)	167
Participació als PQPI	168
Estructura per edats dels participants en programes PQPI	169
Participació als PQPI segons nivell instructiu de procedència. . .	169
Participació al PQPI segons especialitat.	170
Èxit en l'avaluació	171

PART 3:

CONCLUSIONS	173
15. Conclusions apartat sistema d'FP	175
15.1. Sistema	175
15.2. Evolució	175
15.3. Oferta i demanda	176
15.4. Perfil de l'alumnat	176
15.5. Resultats	177
16. Reptes de la ciutat de Barcelona en relació al seu sistema d'FP	179
17. Glossari de conceptes	180
18. Bibliografia	186
Llocs web consultats per recercar dades	186
Organismes que han aportat dades	187

Índex de taules

Taula 1: Població amb estudis postobligatoris per tipus i contextos territorials.	26
Taula 2: Evolució % nivells d'instrucció. Població 25-64 anys.	28
Taula 3: Distribució % del nivell instructiu per districte. Població 25-64 anys. Barcelona 2007.	30
Taula 4: Teixit productiu de Barcelona en grans magnituds.	33
Taula 5: Distribució (N) dels assalariats de Barcelona segons sector econòmic.	34
Taula 6: Distribució (%) dels assalariats de Barcelona segons sector econòmic.	35
Taula 7: Principals activitats econòmiques (CCAEO9-2 dígits). Barcelona. Març 2011.	36
Taula 8: Activitats més dinàmiques el darrer any. Barcelona. 2010-2011. . .	37
Taula 9: Edat d'obtenció del títol d'FP. Catalunya. 2007.	40
Taula 10: Principals àrees (12) d'especialitat dels graduats en FP residents a Catalunya. Barcelona.	41
Taula 11: Ingressos mensuals per nivell instructiu. Treballadors a jornada completa. Catalunya. 2007.	42
Taula 12: Dades d'inserció graduats recentment a Barcelona. 2009-2011. .	43
Taula 13: Estudis que inicien els graduats recentment en FP a Barcelona per tipus de grau. 2011.	45
Taula 14: Ocupació a la província de Barcelona segons nivell instructiu. Barcelona (prov.) 1T2011.	51
Taula 15: Distribució de la població ocupada per nivell instructiu i sexe. Barcelona (prov.) 1T2011.	52

Taula 16: Població segons nivell instructiu i edat. Barcelona (prov.).	53
Taula 17: Evolució de la taxa d'atur segons context territorial.	56
Taula 18: Taxa d'activitat segons context territorial.	57
Taula 19: Taxa d'atur segons nivell instructiu. 1T2011.	57
Taula 20: Taxa d'atur per nivell instructiu i edat. Barcelona (prov.) 1T2011..	58
Taula 21: evolució de l'atur registrat a Barcelona.	59
Taula 22: Evolució atur registrat. Diferents àmbits territorials.	60
Taula 23: Distribució (%) de l'atur FP i total per sexe. Barcelona. Gener 2011.	61
Taula 24: Distribució de l'atur FP i total per grups d'edat. Barcelona. Gener 2011.	61
Taula 25: Atur registrat segons nivells instructiu. Barcelona.	63
Taula 26: Increment absolut atur. 2007-2011. Per nivell instructiu. Barcelona.	64
Taula 27: Pes dels diferents nivells instructius en l'atur registrat. Gener 2011.	64
Taula 28: Pes dels graduats en FP en l'atur registrat. Gener 2011.	66
Taula 29: Evolució (%) interanual de l'atur registrat per nivell instructiu. Barcelona.	66
Taula 30: Distribució dels aturats per nivell instructiu i durada de l'atur. Barcelona. Gener 2011.	68
Taula 31: Durada de l'atur per territoris. Formació Professional. Gener 2011.	69
Taula 32: Distribució (%) de l'atur per nacionalitat i nivell d'instrucció. Barcelona. Gener 2011.	69
Taula 33: Pes (%) de la població aturada estrangera segons nacionalitat. .	70
Taula 34: Les 10 activitats econòmiques que generen més atur. Barcelona. Gener 2011.	72
Taula 35: Les 10 activitats econòmiques que més aturats graduats en FP acumulen. Barcelona. Gener 2011.	73

Taula 36: Distribució (%) del pes de la contractació anual (2010). Barcelona.	76
Taula 37: Contractació anual de Barcelona segons nivell instructiu.	77
Taula 38: Distribució (%) de la contractació anual segons nivell instructiu. Barcelona.	77
Taula 39: Evolució (%) interanual de la contractació anual. Barcelona. . . .	78
Taula 40: Taxa de temporalitat contractual anual per nivell instructiu. Barcelona.	79
Taula 41: Comparació territorial. Taxa de temporalitat contractual anual. 2010.. . . .	80
Taula 42: Evolució absoluta dels afiliats segons tipologia d'activitat. Barcelona.	83
Taula 43: Activitats econòmiques que han generat més llocs de treball. Barcelona. 1T2008-1T2011.	84
Taula 44: Activitats econòmiques que han destruït més llocs de treball. Barcelona. 1T2008-1T2011.	85
Taula 45: Activitats més dinàmiques durant el període 2010-11 des de la perspectiva de l'alt valor afegit.	86
Taula 46: Distribució (N) de l'oferta de cicles formatius segons tipus i titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.. . . .	95
Taula 47: Distribució (%) de l'oferta de cicles formatius segons tipus i titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.. . . .	96
Taula 48: Oferta de cicles formatius vinculats a famílies professionals segons grau. Barcelona. Curs 2011-12.. . . .	96
Taula 49: Oferta d'ensenyaments artístics i esportius.. Barcelona. Curs 2011-12	97
Taula 50: Evolució de l'alumnat d'ensenyaments postobligatoris. Barcelona.	98
Taula 51: Distribució de la matrícula d'FP segons titularitat. Barcelona. Curs 2011-12.. . . .	99
Taula 52: Distribució de l'alumnat d'FP de Barcelona. Curs 2010-11. . . .	101

Taula 53: Distribució segons sexe de la matrícula d'FP de Barcelona.	101
Taula 54: % Alumnat estranger. Barcelona. Curs 2010-11.	103
Taula 55: Distribució de l'alumnat de nacionalitat estrangera segons titularitat i tipus de cicle. Barcelona. Curs 2010-11.	104
Taula 56: Distribució de l'alumnat estranger segons nacionalitat i tipus de cicle. Barcelona. Curs 2010-11.	106
Taula 57: Evolució de la participació a proves d'accés de cicles d'FP. Barcelona.	108
Taula 58: Distribució segons edat dels participants en les proves d'accés a ensenyaments d'FP. Barcelona. Curs 2010-12.	109
Taula 59: Distribució segons sexe. Participants a les proves d'accés a estudis professionalitzadors. Barcelona. Curs 2010-11.	110
Taula 60: Taxa de repetició. Estudis d'FP. Barcelona.	111
Taula 61: Taxa de repetició segons curs i tipus de grau (mitjà o superior). Barcelona. Curs 2009-10.	112
Taula 62: Preinscripció (1r) segons família professional. Barcelona. Curs 2010-11	115
Taula 63: Preinscripció (1r) Cicle de grau mig. Barcelona. Curs 2010-11... .	118
Taula 64: Preinscripció (1r) a Cicle de grau superior. Barcelona. Curs 2010-11.	119
Taula 65: Contrast sol·licituds de preinscripció i matrícula final. Barcelona. Curs 2010-11.	120
Taula 66: Alumnat matriculat a FP segons curs. Barcelona. Curs 2010-11. .	121
Taula 67: Distribució de la matrícula d'FP segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.	123
Taula 68: Distribució de la matrícula de cicle de grau mig segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.	125
Taula 69: Distribució de la matrícula de cicle de grau superior segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.	127

Taula 70: Distribució de la matrícula d'FP segons tipus de grau. Barcelona. Curs 2010-11.	129
Taula 71: Inserció laboral per família professional. Graduats recentment. Barcelona. 2011.	132
Taula 72: Taxa de repetició curs. Barcelona. Curs 2009-10.	134
Taula 73: Resum d'indicadors per família professional:	135
Taula 74: Preinscripció universitària segons via d'accés. Catalunya.	138
Taula 75: Distribució (%) per sexe d'alumnat preinscrit segons via d'accés. Catalunya. 2011.	140
Taula 76: Distribució dels preinscrits universitaris segons edat. Catalunya. 2011.	141
Taula 77: Pes dels graduats en FP a la universitat. 1r Curs. 2010.	142
Taula 78: Estudis universitaris més demandats per titulats en FP. 2010.	143
Taula 79: Participació en cursos de formació contínua per tipus de pla. Barcelona.	146
Taula 80: Evolució de la participació en FC segons tipus de pla formatiu. Barcelona.	147
Taula 81: Participació en la FC intersectorial segons àmbit formatiu. Evolució. Barcelona.	148
Taula 82: Participació en formació contínua sectorial. Barcelona.	149
Taula 83: Modalitat d'assistència a formació adreçada prioritàriament a treballadors ocupats. Barcelona. 2010.	151
Taula 84: Participació en FC segons categoria professional. Barcelona 2010.	153
Taula 85: Participació a FC segons categoria professional i àrea funcional. Barcelona 2010.	155
Taula 86: Evolució de la participació en formació destinada prioritàriament a treballadors en atur segons tipus. Barcelona.	159
Taula 87: Formació destinada prioritàriament a treballadors en atur amb més participació. Barcelona 2010.	160

Taula 88: Formació destinada prioritàriament a treballadors en atur segons edat. Barcelona 2010.	161
Taula 89: Formació destinada prioritàriament a treballadors en atur segons sexe. Barcelona 2010.	162
Taula 90: Formació destinada prioritàriament a treballadors, segons procedència i segons nivell instructiu. Barcelona 2010.	163
Taula 91: Procedència territorial dels participants en formació adreçada prioritàriament a població desocupada. Barcelona. 2010.	164
Taula 92: Participació en PQPI segons sexe. Barcelona.	168
Taula 93: Procedència participants PQPI segons nivell instructiu. Barcelona. 2010.	169
Taula 93: Participants en els PQPI segons família i perfil professional. Barcelona. Curs 2009-10.	170
Taula 95: Avaluació PQPI. Barcelona. Curs 2009-10.	171

Índex de gràfiques

Gràfic 1. Persones (%) que han assolit algun estudi de tipus obligatori. Població 25-64 anys.	27
Gràfic 2. Distribució del nivell instructiu per edat. Total Barcelona. 2007. .	28
Gràfic 3. Distribució del nivell instructiu per Districte. Població 25-64 anys. Barcelona 2007.	30
Gràfic 4. Treballadors totals. Barcelona. Evolució trimestral.	33
Gràfic 5. Comparació sectors econòmics segons distribució d'assalariats BCN-RMB. 1T2011.	34
Gràfic 6. Principals activitats econòmiques a Barcelona i evolució recent. Març 2011.	35
Gràfic 7. Distribució (%) de l'edat d'obtenció del títol de FP. Catalunya. 2007.	40
Gràfic 8. Sou mensual dels treballadors a jornada completa, segons nivell d'instrucció. Catalunya. 2007.	42
Gràfic 9. Distribució de graduats recentment en FP segons situació. Barcelona.	44
Gràfic 10. Evolució de la inserció dels graduats recentment en FP. Barcelona. Període 2009-2011.	44
Gràfic 11. Continuació dels estudis dels graduats recents. Barcelona 2009-2011.	45
Gràfic 12. Via per la que es va trobar feina (%). Graduats recentment FP. Barcelona 2011.	46
Gràfic 13. Dificultats objectives en la recerca de feina. Barcelona 2011. . . .	47
Gràfic 14. Salari mensuals. Graduats recentment en FP. Barcelona 2011.	48
Gràfic 15. Població ocupada (%) a la província de Barcelona (província) segons nivell instructiu. 1T2011.	51

Gràfic 16. Distribució per sexe i nivell instructiu de la població ocupada. Barcelona província 1T2011.	52
Gràfic 17. Distribució segons edat i nivell instructiu de la població ocupada. Barcelona província 1T2011.	53
Gràfic 18. Taxa d'atur per context territorial.	56
Gràfic 19. Taxa d'atur segons nivell instructiu. 1T2011	58
Gràfic 20. Evolució absoluta i relativa de l'atur registrat. Barcelona 1998-2011.....	60
Gràfic 21. Estructura i evolució absoluta de l'atur per edat i sexe. Barcelona. Gener 2011.....	62
Gràfic 22. Distribució (%) de l'atur registrat per nivell d'instrucció. Barcelona 2011.	65
Gràfic 23. Evolució interanual de l'atur registrat del titulats de FP.	67
Gràfic 24. Distribució de la durada de l'atur segons el nivell instructiu. Barcelona. Gener 2011.....	68
Gràfic 25. Distribució (%) de l'atur segons el nivell d'instrucció i nacionalitat continental. Barcelona. Gener 2011.	70
Gràfic 26. Estructura d'edat i sexe. Contractació anual. Barcelona.	76
Gràfic 27. Evolució (%) de la contractació segons nivell instructiu. Barcelona.	78
Gràfic 28. Evolució de la taxa de temporalitat. Barcelona.	79
Gràfic 29. Taxa de temporalitat comparada. 2010.	80
Gràfic 30. Pes de les activitats d'alt valor afegit i alt contingut tecnològic (%). Barcelona.	83
Gràfic 31. Evolució de l'alumnat d'FP a Barcelona segons tipus.	98
Gràfic 32. Distribució de la matrícula d'FP segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.....	100
Gràfic 33. Evolució del pes de la matrícula pública d'FP a Barcelona.	100
Gràfic 34. Distribució de l'alumnat segons edat i tipus de curs. Barcelona. Curs 2010-11.	102

Gràfic 35. Distribució de l'alumnat segons sexe i tipus de curs. Barcelona. Curs 2010-11.	102
Gràfic 36. % alumnat d'FP de nacionalitat estrangera. Barcelona. Curs 2010-11.	103
Gràfic 37. Distribució (%) de l'alumnat estranger segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.	104
Gràfic 38. Distribució segons nacionalitat de l'alumnat estranger. Barcelona. Curs 2010-11.	105
Gràfic 39. Distribució (%) segons l'edat de la participació a les proves d'accés a ensenyament professionalitzadors. Barcelona. 2010-11.	109
Gràfic 40. Distribució a les proves d'accés a ensenyaments professionalitzadors segons sexe dels participants. Barcelona. Curs 2010-11.	110
Gràfic 41. Evolució taxa de repetició. Estudis d'FP. Barcelona.	112
Gràfic 42. Titularitat de la preinscripció segons família professional. Curs 2010-11. Barcelona.	116
Gràfic 43. Pes (%) de la matrícula segons tipus de cicle. Barcelona. Curs 2010-11.	122
Gràfic 44. Distribució de la matrícula d'FP segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.	122
Gràfic 45. Distribució de la matrícula de CFGM segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.	126
Gràfic 46. Distribució de la matrícula de CGFS segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.	128
Gràfic 47. Distribució de la matrícula d'FP segons grau. Barcelona. Curs 2010-11.	130
Gràfic 48. Inserció laboral dels recentment graduats. Barcelona 2011. ...	133
Gràfic 49. Preinscripció universitària (%) segons procedència 2011.	138
Gràfic 50. Preinscripció universitària procedent d'FP 2007-11. Catalunya..	139
Gràfic 51. Distribució per sexe de preinscripció universitària (Catalunya). 2011.	140

Gràfic 52. Distribució segons edat de la preinscripció a la universitat procedent d'FP. Catalunya. 2011.	141
Gràfic 53. Evolució de la participació en cursos de FC a Barcelona.	146
Gràfic 54. Modalitat d'assistència a cursos de FC. Barcelona 2010.	150
Gràfic 55. Distribució pe sexe segons pla de formació FC. Barcelona 2010.	151
Gràfic 56. Distribució per edat dels participants en els plans de formació contínua. Barcelona. 2010.	152
Gràfic 57. Estructura d'edat i sexe dels participants en cursos de formació contínua. Barcelona. 2010.	153
Gràfic 58. Participació en FC segons categoria professional i l'àrea funcional. Barcelona. 2010.	154
Gràfic 59. Distribució (%) de la participació en formació ocupacional per tipus. Barcelona. 2010.	159
Gràfic 60. Participació en formació ocupacional segons edat. Barcelona. 2010.	161
Gràfic 61. Participació en formació ocupacional segons sexe. Barcelona. 2010.	162
Gràfic 62. Participació en formació ocupacional segons nivell instructiu. Barcelona. 2010.	163
Gràfic 63: Mapa de dispersió de la participació en formació destinada prioritàriament a treballadors desocupats. Barcelona 2010	165
Gràfic 64. Els PQPI i els itineraris formatius i professionals.	168
Gràfic 65. Participació als PQPI segons edat. Barcelona. 2010	169

Introducció: la importància vital de formar-se

Les persones que disposen d'estudis especialitzats disposen de més i millors oportunitats laborals i d'ascens social: és un fet evident i socialment acceptat. Tot i així, estudis recents, com "Educació i mobilitat social a Catalunya", elaborat per la Fundació Bofill (2011), han estat capaços d'objectivar, en el cas de Catalunya, l'efecte d'haver assolit una titulació de tipus superior en les pautes d'ascens social i de seguretat laboral. En aquests termes, l'estudi destaca la importància dels mèrits de l'individu (nivell d'estudis assolit) per optar a millors condicions de treball i majors probabilitats d'ascens social, molt per sobre d'altres variables que poden semblar, a priori, més importants, com per exemple l'origen social o l'educació dels pares. D'aquests resultats es deriva que la classe social dels catalans *"està determinada per l'educació que assoleixen i no tant pel seu origen social"*.¹

Per altra banda també s'observa una ràpida dualització de les opcions en termes de protecció davant l'atur, que ve determinada principalment pel nivell educatiu; és a dir, darrerament s'observa una clara segmentació educativa de l'oportunitat laboral, una segmentació que es fa evident a mesura que s'endureixen els factors negatius de la crisi. En aquest sentit, sembla que al mercat laboral català, cada cop més, el requisit elemental d'entrada i d'estabilitat és el fet de disposar d'alguna titulació d'educació secundària o superior. Aquesta tendència és avalada per l'OCDE, que afirma que en la nova economia del coneixement s'institucionalitzarà el fet que els nivells de secundària superiors passin a ser el nou llinar de l'educació general bàsica. Com a altra cara de la moneda, el no assoliment d'estudis postobligatoris comporta una probabilitat molt elevada de descens o d'estancament social. Aquest fet s'agreuja significativament si la persona amb baix nivell instructiu, a més, procedeix de classes socials baixes, casuística en què la no progressió social sembla gairebé inevitable. En aquest sentit, cal remarcar la importància d'assegurar l'accés i la continuïtat al sistema educatiu d'aquestes classes, ja que un gran percentatge dels abandonaments d'estudis postobligatoris estan causats per una necessitat econòmica familiar que comporta i afavoreix la sortida del jove del sistema educatiu per tal d'introduir-se al mercat laboral.

1. Fundació Bofill (2011), "Educació i mobilitat social a Catalunya. Actualització amb dades PaD 2009".

En el cas concret dels estudis d'FP, l'esmentat estudi conclou que, entre dels nascuts entre els anys 1975 i 1984, assolir uns estudis de tipus professionalitzador comporta, en un 41% dels casos, un ascens social.

Per tant, l'educació ofereix, entre altres coses, independència de la classe social d'adscripció i major protecció davant de l'actual dualització creixent de les oportunitats.

L'exposat només és, a mode d'introducció, l'avenç d'algunes macrodimensions associades al fet d'assolir titulacions postobligatòries. Al llarg de la present publicació, a través de tota una bateria d'indicadors sobre el mercat laboral i definitoris del teixit productiu de Barcelona, s'anirà desvetllant què representa (de manera objectiva) i com actua el nivell educatiu de l'individu (en especial el d'FP) davant d'un mercat laboral canviant i en crisi.

PART 1

ANÀLISI DEL MERCAT LABORAL I VARIABLES CONTEXTUALS

Per tal de situar el context de la formació professional, a continuació s'abordarà el context instructiu de la ciutat de Barcelona, així com algunes variables de mercat laboral i l'evolució de la matriculació als diferents estudis postobligatoris. Aquesta contextualització es desenvolupa en comparació amb un context territorial superior per tal d'objectivar la realitat i les evolucions de les principals variables. Així doncs, per tal de definir el contingut del subapartat de mercat de treball de l'*Anuari de la formació professional a Barcelona 2011*, s'han abordat les següents fonts i temàtiques:

Fonts i temàtiques abordades.	
Dades	Fonts
Contractació	Observatori del Treball Generalitat de Catalunya
Ocupació	EPA. INE
Atur registrat	Observatori del Treball Generalitat de Catalunya EPA. INE
Dades d'activitat econòmica (CCAIE-2dígits)	Observatori del Treball Generalitat de Catalunya Diputació de Barcelona
Nivell d'instrucció	Enquesta Demogràfica 2007. Idescat. Eurostat
Característiques graduats FP	Enquesta Participación de la Población Adulta en las Actividades de Aprendizaje (EADA). 2007. INE
Dades de població	Idescat (Padró municipal)

1. Nivell d'instrucció

El nivell instructiu d'un territori està estretament relacionat amb diverses variables d'importància cabdal com, per exemple, el desenvolupament econòmic, el teixit productiu del territori, la capacitat de creació de coneixement, la presència de R+D, les condicions de vida, les infraestructures del territori i les oportunitats, entre d'altres. Analitzar el nivell d'instrucció de la població d'un territori, així com les seves característiques, pot assentar unes bases de coneixement per tal de fomentar polítiques públiques basades en l'empirisme.

Indicadors que conté l'apartat:

- Distribució de la població segons nivell instructiu.
- Evolució del nivell instructiu.
- Nivell instructiu per grans grups d'edat.
- Distribució del nivell instructiu dels districtes de Barcelona.

1.1. Introducció

A finals de la dècada dels 60, amb un cert retard respecte a la resta d'Europa, s'inicia a Espanya l'anomenada "expansió educativa". Aquesta expansió donarà lloc a la denominada "escola de masses" espanyola. Durant aquest període, el sistema educatiu a l'Estat espanyol es caracteritzarà, entre altres aspectes, per la generalització de l'escola obligatòria i per l'augment de l'edat d'aquesta escolarització dels 12 als 14 anys. Durant aquest període també es produiran una sèrie de reformes legislatives per tal de facilitar l'accés a estudis superiors, que obtindran una bona resposta de la població, traduïda en un augment de la demanda educativa en general i, en concret, per sectors socials que habitualment no en demandaven, com ara les classes més populars. Aquesta evolució del sistema educatiu anirà acompanyada d'un augment de la demanda de mà d'obra qualificada pel mercat de treball, que afavorirà l'evolució d'aquesta expansió i l'absorció dels titulats.

Els fruits d'aquesta expansió educativa seran evidents: incrementaran el nivell instructiu de la població en general, augmentarà l'escolarització de la població jove

(a l'edat de 17 anys l'escolarització a Espanya l'any 1975 era del 36%, mentre que el 1999 havia augmentat fins al 80%) i els nivells d'analfabetisme i de població amb un nivell educatiu de primària es reduirà notablement. D'altra banda, aquesta expansió educativa generarà la denominada escletxa generacional, marcada principalment per si l'individu havia estat escolaritzat abans o després del procés d'expansió educativa. Aquesta escletxa generacional es defineix per uns nivells educatius molt distants i heterogenis entre generacions. Tots aquests fets i evolucions generaran unes inèrcies que avui dia encara es fan notar a l'estructura instructiva de la població, no només en un context espanyol, sinó també en l'àmbit de Catalunya i de Barcelona.

1.2. Nivell instructiu a la ciutat

El nivell instructiu postobligatori amb una presència més destacada és l'universitari, tant a Barcelona, com a Catalunya i a Espanya. Aquesta observació encara és més evident a Barcelona, on un terç de la població disposa d'algun tipus d'estudis universitaris. Pel que fa a la formació professional, els valors són molt semblants en aquests tres àmbits territorials i se situa al voltant del 15%-18%. Però, potser, la comparació en què les diferències cobren més matisos sorgeix en observar el context internacional (OCDE), en què el nivell universitari se situa molt per sota dels valors registrats a Barcelona, per sota dels valors de Catalunya i en xifres similars als registrats a Espanya. D'altra banda, potser la diferència més significativa s'observa en els percentatges de població amb estudis professionals, ja que mentre els contextos de Barcelona, Catalunya i Espanya se situen entre el 15%-18%, els països de l'OCDE se situen al voltant del 30%. Aquesta diferència està causada principalment per l'elevat percentatge comparatiu de titulats mitjans (CFGM) registrat al conjunt de l'OCDE.

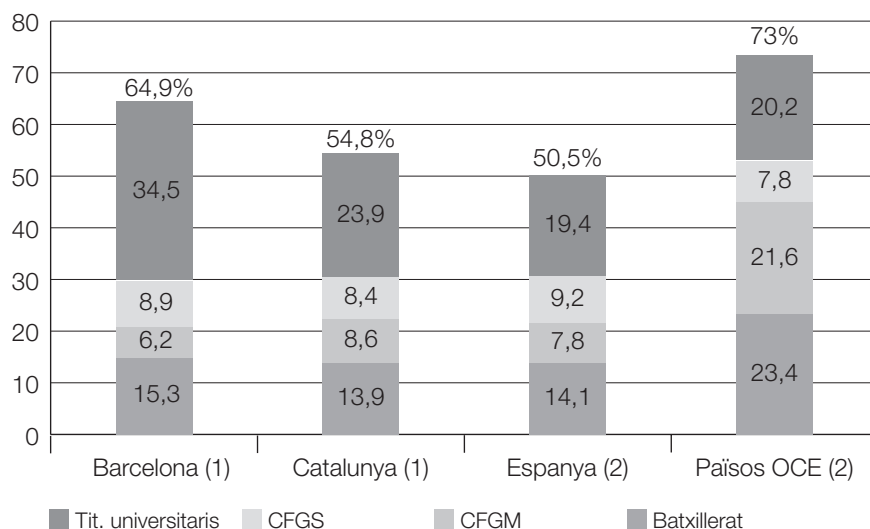
Taula 1: Població amb estudis postobligatoris per tipus i contextos territorials.

Àmbit	ESO o inf.	Batx.	CFGM	CFGS	Tit. univ.	Estudis postobl.
Barcelona(1)	35,1	15,3	6,2	8,9	34,5	64,9
Catalunya(1)	45,2	13,9	8,6	8,4	23,9	54,8
Espanya (2)	49,5	14,1	7,8	9,2	19,4	50,5
OCDE (2)	27,0	23,4	21,6	7,8	20,2	73

(1) Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Demogràfica 2007.

(2) Font: elaboració pròpia a partir de dades Eurostat 2008

Gràfic 1. Persones (%) que han assolit algun estudi de tipus obligatori.
Població 25-64 anys.

(1) Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Demogràfica 2007.

(2) Font: elaboració pròpia a partir de dades Eurostat 2008.

Aquest context genera que gairebé el 75% de la població entre 25 i 64 anys del conjunt de països de l'OCDE disposi d'alguna titulació postobligatòria davant del 65% de Barcelona, el 55% de Catalunya i el 50% d'Espanya; unes diferències significatives que segons l'organisme esmentat poden afectar negativament la productivitat i la competitivitat. Dit d'una altra manera, el 25% de la població de Barcelona entre els 25 i 64 anys (edats laboralment actives) no disposa d'estudis especialitzats; en el cas de Catalunya aquest percentatge s'eleva fins al 45% a Catalunya i fins al 50% a Espanya.

Les causes d'aquesta realitat estan definides (CEO, 2010) a partir de diversos fenòmens. Un dels més importants ja ha estat descrit a la introducció del present apartat: l'escletxa generacional. Aquest fet, com es pot observar a la taula següent, és un fenomen molt marcat: n'hi ha prou amb observar l'elevat percentatge de població que no supera el nivell d'ESO i és major de 55 anys. Per altra banda, s'observa que les edats joves es concentren principalment en els nivells d'instrucció més elevats (universitat). Una segona causa assenyalada és la preferència dels i les joves per estudis de tipus universitari en lloc d'una opció professionalitzadora. Per acabar es destaca que l'abandonament escolar és més elevat a titulacions professionalitzadores que en aquelles de tipus universitari, la qual cosa contribueix a una major presència de titulats universitaris, no només pel fet que més població

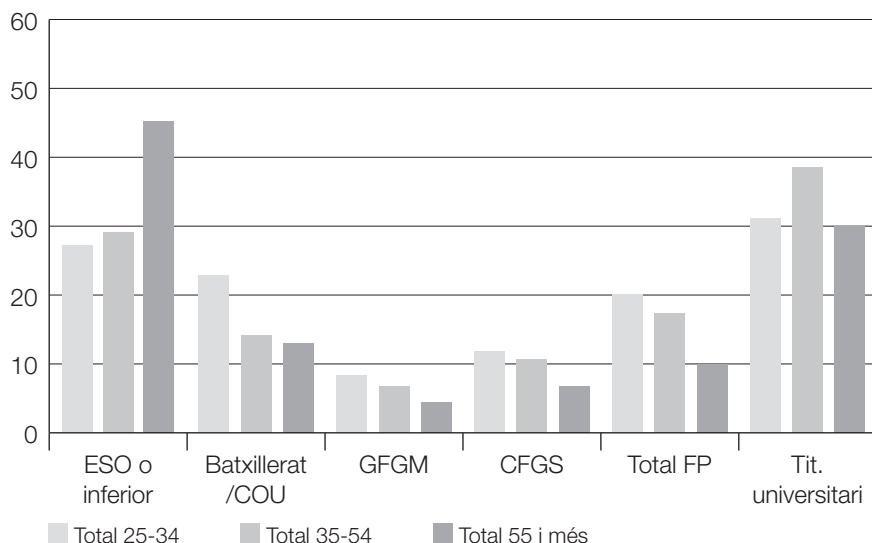
Taula 2: Evolució % nivells d'instrucció. Població 25-64 anys.

Àmbit	2001			2007			Evolució (%)		
	ESO o inf.	FP	Univ.	ESO o inf.	FP	Univ.	ESO o inf.	FP	Univ.
Barcelona	43,4	12,5	28,3	35,1	15,1	34,5	-19,1	20,8	21,9
Catalunya	57,7	12,7	17,6	45,2	17	19,4	-21,7	33,9	10,2

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Cens 2001 i Enquesta Demogràfica 2007.

jove es decanta per aquesta opció concreta, sinó perquè també una proporció major d'aquesta població finalitza aquests estudis.

Val a dir, però, que aquest desajust històric en l'estructura del nivell instructiu de la nostra societat evoluciona en el bon sentit, ja que en un període de 6 anys, al conjunt de Catalunya, el nivell d'instrucció que més ha crescut és el d'FP (+33,9%), tot i que en el cas de a Barcelona l'increment relatiu dels titulats universitaris ha estat més elevat que el registrat pels graduats en FP.

Gràfic 2. Distribució del nivell instructiu per edat. Total Barcelona. 2007.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta Demogràfica 2007.

En definitiva, el nivell instructiu de la ciutat ha evolucionat ràpidament, en part molt motivat per un relleu generacional dels treballadors de més edat per noves generacions amb nivells d'instrucció molt més elevats que els dels seus predecessors, tal com es desprèn del gràfic 2.

Es pot observar clarament com el nivell instructiu majoritari entre els treballadors de més edat és d'ESO o inferior, mentre que la població jove i de mitjana edat és formada en major proporció per titulats universitaris, sobretot els d'edats compreses entre els 35 i 54 anys. En termes d'FP la població que presenta un percentatge més elevat de graduats en estudis professionalitzadors són els més joves (25-34 anys). Aquest fet pot estar apuntant la tendència cap a un augment de graduats en FP, en què els més joves hi tindrien un paper fonamental, en apostar per aquesta formació en major mesura que els seus predecessors.

Val a dir, però, que el ràpid augment de la població universitària, tant a Catalunya com a Barcelona, està alimentant el fenomen de la sobrequalificació. Aquest fenomen té la seva causa principal en el fet que l'increment del nivell instructiu de la població no va acompanyat de l'evolució de les estructures ocupacionals del sistema productiu, ja que el mercat laboral actual genera un perfil de llocs de treball poc adient pel que fa a la tipologia de titulats que genera el sistema educatiu del moment. En aquest sentit no hi ha una consonància o dinàmiques d'ajust de l'oferta a la demanda.

Aquest fenomen és molt agut al conjunt de l'Estat espanyol (i per extensió a Catalunya i a Barcelona), ja que és el país del conjunt de l'OCDE que registra una major taxa de sobrequalificació dels joves de 25-29 anys (Ministeri d'Educació, 2010). Aquesta taxa de sobrequalificació (desajust entre treball desenvolupat i nivell de qualificació assolit) ascendeix a un 44%, mentre que la mitjana a l'OCDE se situa en el 22%.

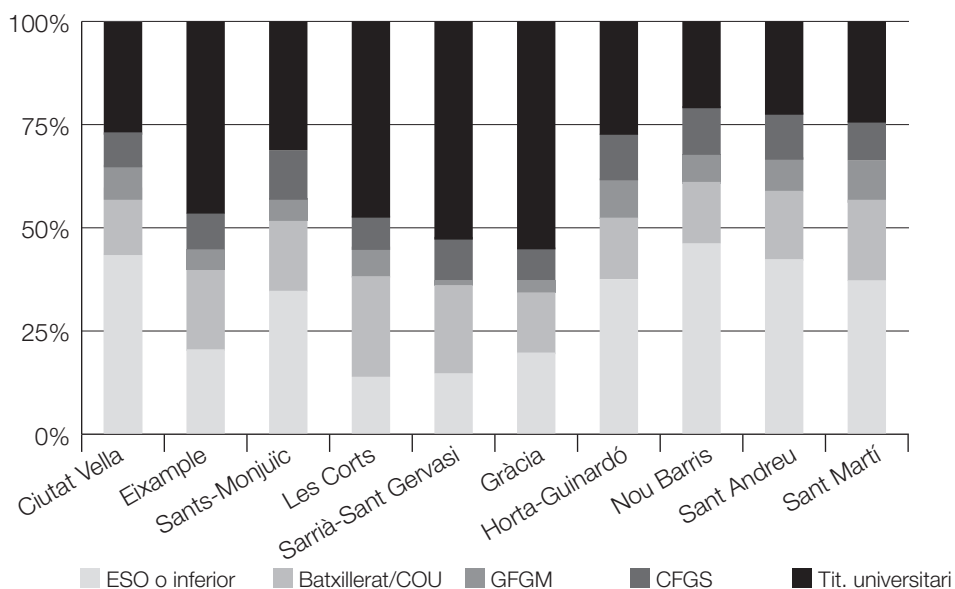
A aquesta realitat s'hi ha arribat per diversos motius, el més important dels quals és el desajust entre la tipologia de llocs de treball que crea el sistema productiu i la potenciació de la qualificació de la població jove (CEO, 2010), fet que provoca una inserció laboral de la població jove gens adient per al seu nivell formatiu. Aquest desajust no té un efecte neutre, més aviat al contrari. Els efectes negatius del fenomen de la sobrequalificació van des de l'àmbit personal (insatisfacció laboral, pèrdua salarial) a l'àmbit estatal i empresarial, atès que es deixa d'obtenir la rendibilitat econòmica esperada de la inversió en educació i es limita el creixement de la productivitat i el creixement econòmic a llarg termini. Un altre efecte pernicios de la sobrequalificació se centra precisament en els menys qualificats, ja que en un context de sobrequalificació, les persones amb un baix nivell instructiu són desplaçades a l'atur per l'efecte expansió.

Taula 3: Distribució % del nivell instructiu per districte. Població 25-64 anys. Barcelona 2007.

	ESO o inferior	Batxillerat/ COU	GFGM	CFGs	Total FP	Tit. univ.
Ciutat Vella	43,34	15,59	5,79	7,26	13,04	28,03
Eixample	20,21	19,30	5,45	8,50	13,95	46,54
Sants-Montjuïc	34,64	16,91	5,60	10,81	16,41	32,03
Les Corts	14,43	23,63	7,38	6,41	13,79	48,14
Sarrià-St. Gerv.	15,16	20,67	1,71	9,86	11,57	52,59
Gràcia	19,94	13,64	3,77	7,67	11,44	54,98
Horta-Guinardó	37,57	14,90	9,38	9,87	19,24	28,29
Nou Barris	46,40	13,88	7,17	11,29	18,46	21,26
Sant Andreu	42,74	14,99	8,83	10,58	19,41	22,86
Sant Martí	37,44	18,76	9,85	8,97	18,82	24,98

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta Demogràfica 2007.

Gràfic 3. Distribució del nivell instructiu per Districte. Població 25-64 anys. Barcelona 2007.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta Demogràfica 2007.

1.3. Nivell d'instrucció als districtes de la ciutat

El territori de la ciutat de Barcelona està conformat per 10 districtes, cadascun dels quals amb dinàmiques pròpies en diverses vessants, com l'activitat econòmica, sociològica, laboral i també instructiva:

Es poden observar diferències importants pel que fa a la distribució territorial del nivell instructiu. En una cara de la moneda se situen els districtes de Gràcia, Sarrià-Sant Gervasi i Les Corts, on les dades assenyalen que el 50% de la població disposa d'una titulació de caire universitari, mentre que el nivell instructiu d'ESO i inferior no representa més d'un 20%. En l'altra cara de la moneda se situen els districtes de Ciutat Vella, Nou Barris i Sant Andreu, on els percentatges s'inverteixen.

En termes d'FP, els districtes on proporcionalment hi ha més presència de població amb estudis professionalitzadors són els de la "banda de Besòs", és a dir, Horta-Guinardó, Nou Barris, Sant Andreu i Sant Martí, amb uns valors propers al 20%.

Idees clau

- Una dels característiques més destacables del nivell instructiu de la població de Barcelona és la polarització, ja que els nivells instructius que agrupen una proporció més elevada de població són els més baixos i els més elevats.
- En aquest fet hi té un paper clau la variable edat, atès que d'aquesta variable en depèn en gran manera la distribució dels nivells instructius de la població.
- En termes d'FP, els més joves es decanten per cursar cicles formatius de grau superior al dels cicles formatius de grau mitjà.
- Una altra variable que sembla influir en la distribució dels nivells instructius és la divisió territorial (districtes), ja que determina en gran manera els nivells instructius majoritaris i els comportaments de nivells instructius concrets.
- En termes d'FP es pot afirmar que la presència a un territori concret de graduats universitaris va acompanyada de diferències en els percentatges que signifiquen els graduats en CFGM i CFGS, a favor d'aquests últims.
- S'identifica una pauta pel que fa a la major o menor presència de graduats d'FP entre la població dels diferents districtes de Barcelona. En aquest sentit, els districtes de la banda Besòs són els que registren majors percentatges de població graduada en FP.

2. Teixit productiu de Barcelona

Abans d'entrar a analitzar el mercat de treball de la ciutat de Barcelona pròpiament dit, el següent punt de l'*Anuari FP 2011* abordarà quina és la seva estructura productiva. Amb aquest fi s'empraran dades d'afiliació del Registre de la Seguretat Social de l'Institut Nacional de la Seguretat Social. La classificació d'activitat econòmica de referència serà la Classificació Catalana d'Activitats Econòmiques 2009 a dos dígit (CCAE09-2dígit).

El teixit productiu d'un territori té un paper clau en les fluctuacions del mercat de treball, ja que, com es comprovarà a continuació, hi ha activitats econòmiques que resisteixen millor el pes de la crisi que d'altres. Conèixer aquest teixit i les activitats del territori que més suporten els sotracos de la recessió econòmica actual pot esdevenir una bona eina de cara a planificar o orientar l'oferta d'FP de la ciutat.

Indicadors que conté l'apartat:

- Magnituds del teixit productiu de Barcelona.
- Variació recent de les magnituds del teixit productiu de Barcelona.
- Distribució i evolució dels treballadors per sector productiu.
- Principals activitats econòmiques en nombre de treballadors.
- Activitats econòmiques més dinàmiques de la ciutat.

2.1. Contextualització

La força de treball actual de Barcelona se situa en gairebé 974.000 efectius, sumant assalariats i autònoms. D'aquests 974.000, el 11,6% són autònoms i el 88,3% restant són assalariats. En termes d'empresa, a Barcelona n'hi ha registrades 71.569. Val a dir, a mode d'avançament, que l'evolució de totes aquestes magnituds és de signe negatiu.

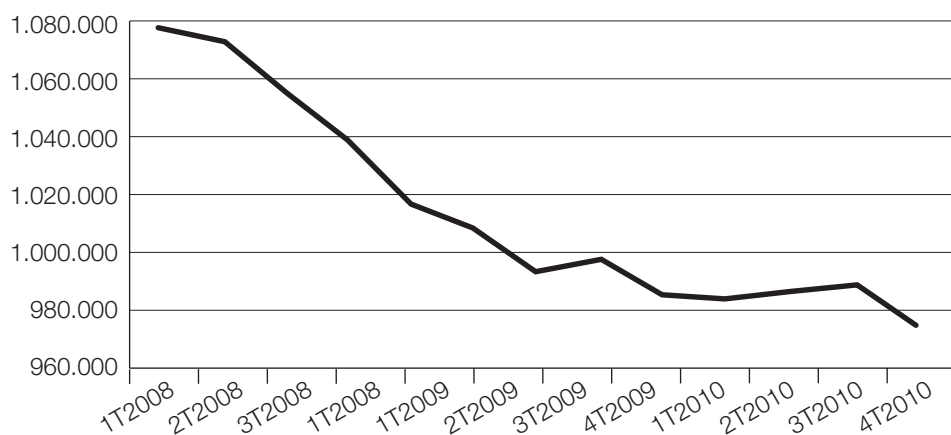
En termes agregats, durant el període 2007-11, la reducció d'empreses i assalariats s'ha situat en 9,5%, mentre que en el cas dels autònoms la reducció observada ha estat menor, prop del 7,6%.

Al gràfic anterior es pot observar com la caiguda més intensa de treballadors afiliats a la Seguretat Social es dona l'any 2008 i a principis del 2009. És a partir

Taula 4: Teixit productiu de Barcelona en grans magnituds.

Nivell	1r trim. 2007	1r tim. 2010	1r trim. 2011	Ev. 2010-11	Ev. 2007-11
Empreses	78.951	72.817	71.569	-1,71	-9,35
Assalariats	953.648	870.250	860.497	-1,12	-9,77
Autònoms	122.723	114.932	113.410	-1,32	-7,59
Treb. totals	1.076.371	985.190	973.907	-1,15	-9,52

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Gràfic 4. Treballadors totals. Barcelona. Evolució trimestral.

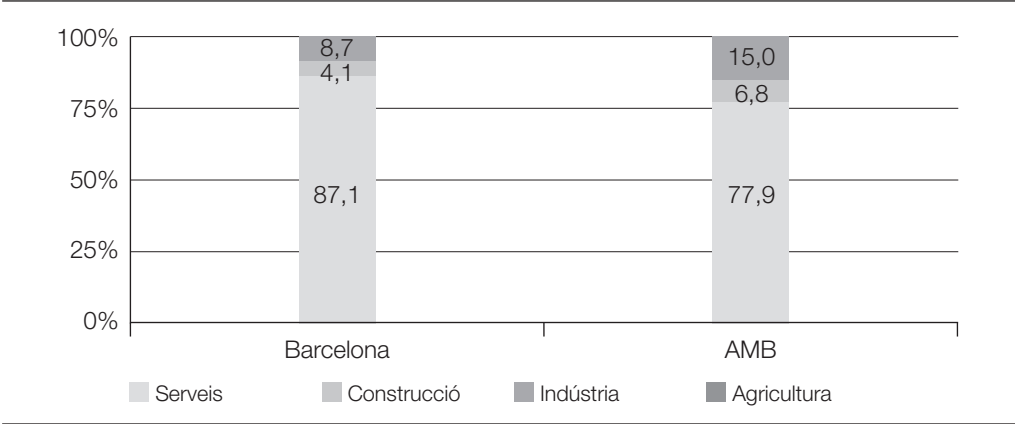
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

de la segona meitat del 2009 que la caiguda perd intensitat, malgrat que el signe agregat de l'evolució continua essent negatiu.

2.2. Estructura productiva segons sectors econòmics

L'estructura productiva de Barcelona està molt orientada al sector productiu serveis ja que un 87% dels treballadors actualment és ocupat en alguna activitat econòmica relacionada amb aquest sector, una xifra significativament més elevada si la comparem amb l'àmbit territorial de referència més proper com és l'àmbit metropolità de Barcelona (AMB). Per contra, a l'AMB hi ha un major pes de les activitats relacionades amb la indústria i la construcció. Cal destacar el paper residual de l'afiliació al sector agrícola en ambdós contextos territorials.

Gràfic 5. Comparació sectors econòmics segons distribució d'assalariats BCN-RMB. 1T2011.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

La taula següent mostra en nombres absoluts els afiliats a la seguretat social (assalariats + autònoms) segons cada sector econòmic concret, així com la seva evolució recent. En aquesta taula es poden identificar fortes caigudes d'assalariats a la indústria i, sobretot, a la construcció. De manera més concreta, els assalariats al sector de la construcció i de la indústria s'han reduït en un terç en el transcurs del període abordat. Val a dir, però, que en el sector majoritari a la ciutat, els serveis, la reducció de la massa d'assalariats se situa en un 5%. Una xifra relativament molt baixa si es tenen en compte els altres valors esmentats.

Aquestes reduccions brusques de la massa d'assalariats de dos sectors concrets com l'industrial i el de la construcció també s'han traslladat a la distribució relativa dels assalariats de la ciutat i han provocat que el sector serveis guanyi pes entre el conjunt de l'estructura productiva de la ciutat, però no pel creixement d'aquest darrer, sinó per una reducció molt menys acusada que la resta de sectors productius.

Taula 5: Distribució (N) dels assalariats de Barcelona segons sector econòmic.			
Sector	1T2007	1T2011	Evolució (%)
Agricultura	2.282	271	-742
Indústria	107.476	75.192	-30,04
Construcció	54.555	35.588	-34,77
Serveis	789.335	749.446	-5,05
Total	953.648	860.497	-9,77

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Taula 6: Distribució (%) dels assalariats de Barcelona segons sector econòmic.

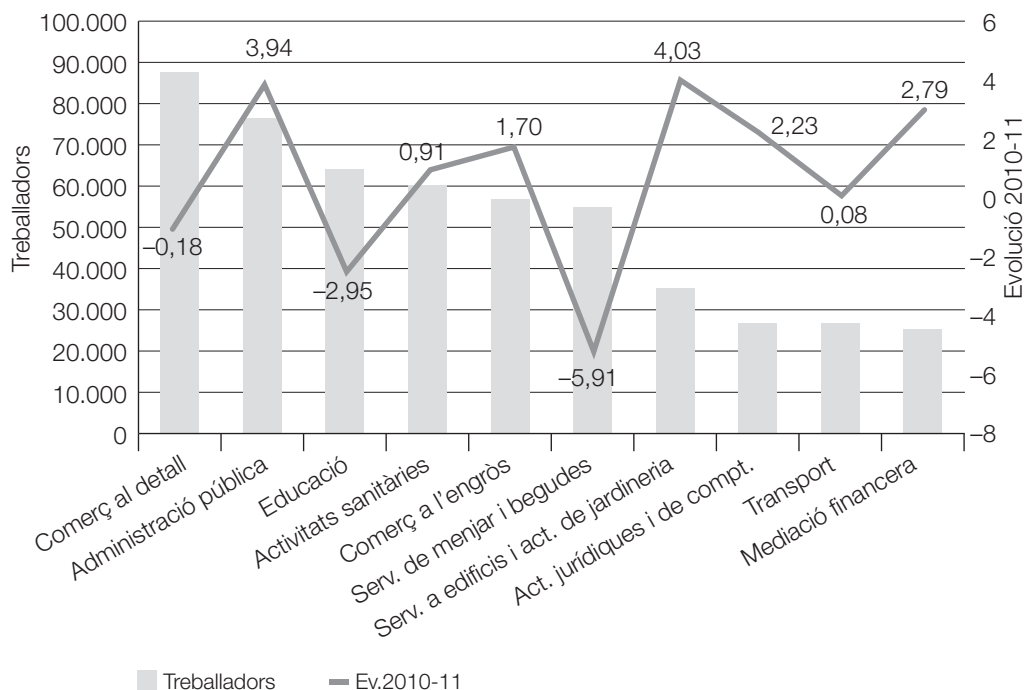
Sector	1T2007	1T2011
Agricultura	0,24	0,03
Indústria	11,27	8,74
Construcció	5,72	4,14
Serveis	82,77	87,09

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

2.3. Afiliació per activitat econòmica

El 52% de la població treballadora de Barcelona es concentra en 10 activitats econòmiques de les 89 que inclou la classificació emprada (CCA09-2 dígit). Totes aquestes 10 activitats pertanyen al sector serveis.

Gràfic 6. Principals activitats econòmiques a Barcelona i evolució recent. Març 2011.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Taula 7: Principals activitats econòmiques (CCAE09-2 dígit). Barcelona. Març 2011.

Activitat econòmica CCAE09	Empre- ses	Assala- riats	Autò- noms	Treb. totals	Pes entre treba- lladors totals	Evolu- ció (%) 1T 2010-11
47 – Comerç al detall,	10.580	70.744	17.252	87.996	9,04	-0,18
84 – Adm. pública, defensa i seguretat social obligatòria	413	76.153	16	76.169	7,82	3,94
85 – Educació ²	2.060	60.911	2.791	63.702	6,54	-2,95
86 – Activitats sanitàries	2.516	55.908	4.358	60.266	6,19	0,91
46 – Comerç a l'engròs	5.612	47.658	9.126	56.784	5,83	1,70
56 – Serveis de menjar i begudes	6.311	45.127	9.851	54.978	5,65	-5,91
81 – Serveis a edificis i activitats de jardineria	1.060	34.443	1.172	35.615	3,66	4,03
69 – Act. jurídiques i de comptabilitat	3.613	22.681	4.373	27.054	2,78	2,23
49 – Transp. terrestre; transp. per canonades	1.518	18.773	7.687	26.460	2,72	0,08
64 – Mediació financera	244	25.536	81	25.617	2,63	2,79
TOTAL	33.927	457.934	56.707	514.641	52,84	-0,39

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

La principal activitat econòmica de Barcelona en termes d'afiliació a la Seguretat Social i, per tant, la que més treballadors ocupa, és el comerç al detall. Aquesta activitat representa un 9% de la massa d'afiliats de Barcelona i la seva evolució interanual més recent, tot i que bastant neutra, és de signe negatiu. Les següents

(2) Aquesta activitat econòmica engloba l'ensenyament públic i privat de qualsevol nivell o per a qualsevol professió, ja sigui oral o escrit, i també per ràdio o televisió, per Internet o per correspondència. Comprèn tant l'educació impartida per les diferents institucions del sistema educatiu en tots els nivells, com l'ensenyament d'adults, els programes d'alfabetització, la formació professional en el món del treball i similars. A cada nivell educatiu s'inclou l'educació especial d'alumnes amb necessitats educatives especials (problemàtiques físiques, psíquiques i d'altres tipus). Aquesta secció comprèn també: l'ensenyament relacionat amb l'esport i les activitats recreatives com el tennis o el golf i les activitats de suport a l'ensenyament.

activitats econòmiques en importància pel que fa al volum d'afiliació són l'educació i l'administració pública i la sanitat. Tres serveis típics d'una capital administrativa i amb diverses zones territorials d'influència, com és el cas de bona part de l'àmbit metropolità de Barcelona.

2.4. Dinamisme de les activitats econòmiques

El dinamisme és el resultat de mesurar l'evolució, durant un període determinat, del volum de treballadors (assalariats + autònoms) afiliats a les diferents activitats

Taula 8: Activitats més dinàmiques el darrer any. Barcelona. 2010-2011.

Activitat econòmica CCAE09	% treballadors de BCN	Dinamisme a BCN	Dinamisme a RMB
82 – Activitats adm. d'oficina i altres act. auxiliars a les empreses	2,23	14,24	0,16
74 – Altres activitats professionals, científiques i tècniques ³	1,06	13,61	-1,09
87 – Activitats de serveis socials amb allotjament	1,20	12,96	2,79
78 – Activitats relacionades amb l'ocupació	1,99	12,24	0,02
56 – Serveis de menjar i begudes	5,65	6,28	0,38
62 – Serveis de tecnologies de la informació	2,39	5,30	2,28
72 – Recerca i desenvolupament	0,92	3,64	0,94
68 – Activitats immobiliàries	1,21	3,17	-1,66
85 – Educació	6,54	3,04	-1,98
55 – Serveis d'allotjament	1,45	2,76	-1,48
Total	24,63	6,55	0,30

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

(3) Aquest activitat professional inclou: la prestació de serveis professionals, científics i tècnics, excepte les activitats jurídiques i comptables, les relacions amb l'arquitectura i l'enginyeria, les anàlisis i els assajos tècnics, les relacionades amb l'assessorament sobre direcció i gestió empresarial, les dedicades a la recerca i desenvolupament i les publicitàries, també inclou els autors dels manuals tècnics i als materials de contingut tècnic.

econòmiques del teixit productiu d'un territori, en aquest cas, de la ciutat de Barcelona. Per tal d'obtenir una evolució el més recent possible s'han emprat dades d'afiliació a la Seguretat Social per als primers trimestres de 2010 i 2011. D'altra banda, cal indicar que per tal d'obtenir indicadors de rellevància només s'han tingut en compte les activitats que aglutinen més de l'1% de treballadors afiliats.

Com a activitats econòmiques més dinàmiques a Barcelona destaquen les relacionades amb tasques administratives i d'oficines, ja que el seu volum de personal afiliat s'ha vist incrementat en un 14% en un any. Altres activitats que destaquen comparativament pel seu dinamisme són les activitats professionals (tipus consultoria), les activitats de serveis socials amb allotjament i les activitats relacionades amb l'ocupació. Aquesta darrera activitat fa referència al personal inserit a través d'empreses de treball temporal, amb la qual cosa es pot constatar un cert revifament d'aquesta via d'accés al mercat laboral.

Cal mencionar el dinamisme dels projectes de R+D que, tot i no representar un 1% de la població assalariada, ha incrementat un 3,64% la seva massa d'afiliats. Un altre aspecte a destacar és la diferenciació d'algunes dinàmiques detectades a Barcelona al respecte de la RMB com és el cas de l'augment d'assalariats a les activitats immobiliàries, l'educació i els serveis d'allotjament, mentre que a la RMB aquesta evolució s'ha donat en sentint negatiu.

Idees clau

- El teixit productiu de Barcelona es troba en un procés de decreixement a tenor de tots els indicadors disponibles per mesurar tal fenomen com són la reducció del nombre d'assalariats, autònoms i empreses. Val a dir, però, que la intensitat més forta de la davallada de treballadors i empreses afiliades a Barcelona es va donar als anys 2008-2009 i que durant l'any 2010 i els inicis de 2011 la caiguda d'efectius s'ha donat amb una menor intensitat.
- L'estructura productiva de Barcelona està molt orientada envers els serveis, ja que en total un 87% de la població que treballa a la ciutat ho fa en alguna activitat d'aquest sector. Aquest fet pot representar una avantatge per a la ciutat, ja que els sectors que més han retrocedit han estat la indústria i la construcció.
- En termes d'afiliats (treballadors totals), les activitats econòmiques més importants de la ciutat són el comerç i activitats com l'educació, l'administració pública i les activitats sanitàries. Aquest fet confirma el paper dinamitzador comercial de la ciutat i el pol d'atracció que representa la ciutat en termes de prestació de serveis bàsics com són l'educació i la sanitat.

3. Algunes característiques dels graduats en FP

El següent apartat abordarà algunes característiques de la població resident a Catalunya que ha obtingut algun títol d'FP. L'àmbit territorial en aquest cas és el català, perquè les dades de la font consultada, la *"Encuesta sobre participación de la población adulta en las actividades de aprendizaje (EADA, INE)"*, no abasten altres àmbits inferiors. Tot i així, les variables que inclou l'enquesta resulten d'interès per a l'estudi dintre de l'àmbit de Barcelona, per la possible extrapolació de resultats i detecció de tendències.

Indicadors que conté l'apartat:

- Edat d'obtenció del títol d'FP.
- Principals àrees d'especialització dels graduats en FP.
- Abandonament d'estudis per nivell instructiu.
- Estudis en curs de la població segons nivell d'instrucció.
- Ingressos mensual mitjans.

3.1. Edat d'obtenció del títol d'FP

Del col·lectiu de persones que han obtingut el títol d'FP i són residents a Catalunya, un 60% el van obtenir entre els 16 i 20 anys. En termes concrets, un terç de la població graduada en FP va aconseguir el títol entre els 16 i els 18 anys i un 23% entre els 21 i els 24 anys. Pel que fa als majors de 25 anys, només un 14,5% dels graduats en FP van obtenir el seu títol en aquestes edats.

Val a dir, però, que amb el repunt de població adulta que ha ingressat en el sistema d'FP (repunt provocat en part per una situació contextual d'atur en què la requalificació de la població adulta s'ha reactivat) és molt previsible que aquestes proporcions canviïn i que part del gruix dels graduats recents en FP es desplaci cap a edats superiors als 25 anys.

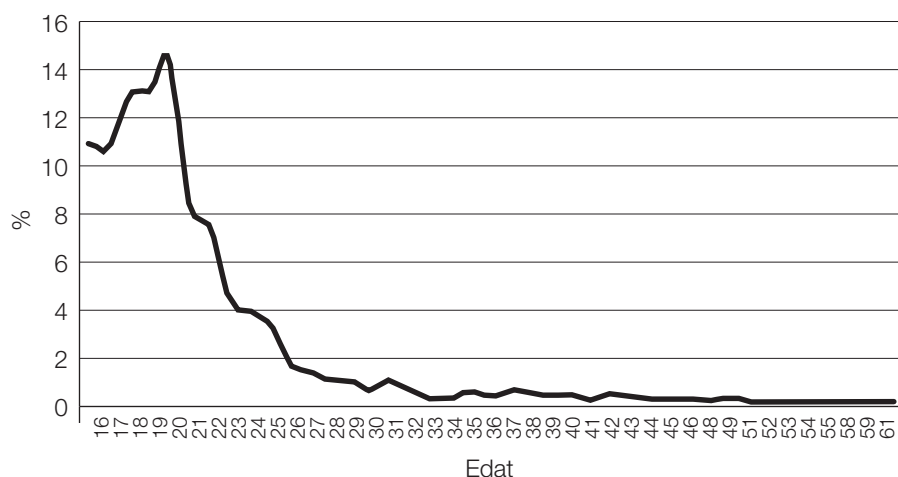
Taula 9: Edat d'obtenció del títol d'FP. Catalunya. 2007.	
Grup edat	%
16-18	34,4
19-20	27,3
21-22	15,5
23-24	8,1
25-30	8,5
31-35	2,3
36 i +	3,9
Total	100

Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Participación de la Población Adulta en las Actividades de Aprendizaje (EADA). INE.

3.2. Principals àrees d'especialització

Les àrees d'especialitat en què s'han graduat els titulats d'FP residents a Catalunya són les relacionades principalment amb el secretariat i les tasques d'oficina (secretariat, comerç, comptabilitat, gestió i administració, finances) i, en un segon

Gràfic 7. Distribució (%) de l'edat d'obtenció del títol de FP. Catalunya. 2007.

Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Participación de la Población Adulta en las Actividades de Aprendizaje (EADA). INE.

terme, en àrees més enfocades a branques industrials i de manteniment com són l'electrònica, l'electricitat i la mecànica. Per acabar, cal destacar la presència de graduats en àmbits com els serveis a les persones del tipus de l'infermeria, l'educació preescolar i la perruqueria. Cal tenir en compte que aquesta distribució inclou tot el col·lectiu de persones graduades en FP, amb independència de l'any d'obtenció del títol. En aquestes dades es fa palès l'efecte de l'organització de l'oferta disponible d'antics sistemes d'FP ja superats.

Taula 10: Principals àrees (12) d'especialitat dels graduats en FP residents a Catalunya. Barcelona.

Especialitat	%
Secretariat	25,2
Comerç	7,0
Electrònica	7,0
Mecànica	6,0
Electricitat	6,0
Comptabilitat	4,4
Gestió i administració	3,4
Infermeria	3,4
Educació preescolar	2,9
Gestió financera i assegurances	2,3
Informàtica	2,3
Perruqueria	2,3
TOTAL	72,2

Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Participación de la Población Adulta en las Actividades de Aprendizaje (EADA). INE.

3.3. Ingressos mensuals

La taula següent mostra quina és la mitjana d'ingressos mensuals, segons el nivell instructiu, dels treballadors a jornada completa. En aquest cas la tendència també sembla clara i es pot resumir en que com major és el nivell d'instrucció, major és el nivell d'ingressos mensuals. De promig, un tècnic mitjà percep 1.185€ mensuals, mentre que un de superior en percep 1.312€. Aquests ingressos, però, són inferiors als que es registren en estudis de tipus universitari. En aquest punt, cal comentar el fet que els sous, sovint, van lligats a l'edat de l'individu. En aquest

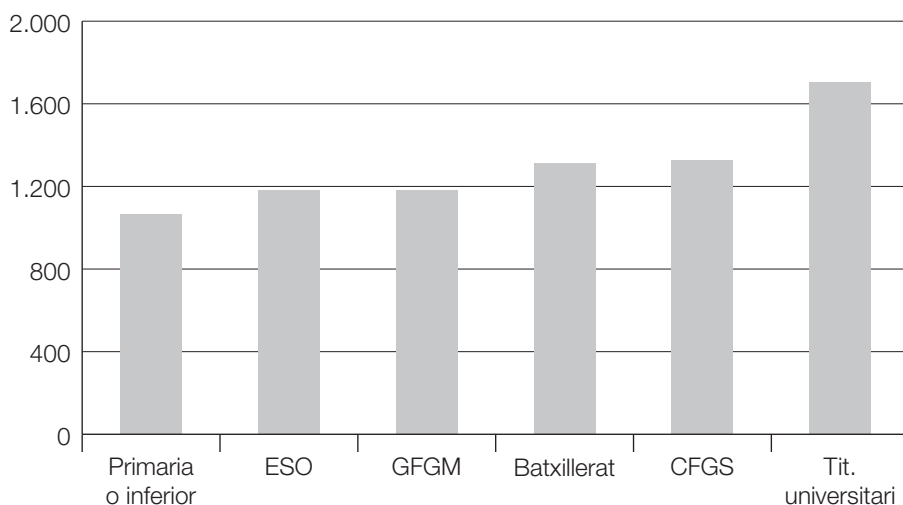
sentit, l'estructura del nivell instructiu de la població apunta que els nivells més elevats i especialitzats d'instrucció es concentren en edats més joves; aquest fet podria estar distorsionant el nivell d'ingressos de les titulacions de tipus superior (universitaris i tècnics superiors) i també la xifra assolida pels tècnics mitjans.

Taula 11: Ingressos mensuals per nivell instructiu. Treballadors a jornada completa. Catalunya. 2007.

Nivell Instructiu	Euros mensuals	Situació respecte a la mitjana.
Primària o inferior	1.065	-23,1
ESO	1.167	-12,4
CFGM	1.185	-1,6
Batxillerat	1.291	-10,7
CFGS	1.312	0,0
Tit. universitaris	1.693	22,5
Mitjana	1.312	-

Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Participación de la Población Adulta en las Actividades de Aprendizaje (EADA). INE.

Gràfic 8. Sou mensual dels treballadors a jornada completa, segons nivell d'instrucció. Catalunya. 2007.

Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Participación de la Población Adulta en las Actividades de Aprendizaje (EADA). INE.

Si es té en compte la mitjana d'ingressos mensuals, que se situa en 1.312€, s'observa que el nivell instructiu de grau superior es troba just en aquesta xifra, mentre que els titulats universitaris s'hi troben per sobre. De fet, aquest darrer nivell instructiu és l'únic que es troba per sobre de la mitjana.

3.4. Característiques de la inserció dels graduats recentment en FP

Mitjançant l'enquesta d'inserció laboral dels graduats recentment en FP que cada any realitza el Departament d'Ensenyament conjuntament amb el Consell de General de Cambres, es pot fer el seguiment de quina és l'evolució d'aquest col·lectiu un cop ha assolit el títol d'FP.¹

Les dades disponibles comprenen el període 2009-2011 i mostren una evolució ben clara: les persones graduades recentment en FP tendeixen a endarrerir la seva entrada en el mercat laboral, ja que el percentatge de graduats que continua els seus estudis s'ha incrementat en els darrers anys. Per contra, els percentatges de població acabada de graduar en FP, tot i representar una xifra important, tendeixen a reduir-se, malgrat que la taxa de graduats que busquen feina augmenta.

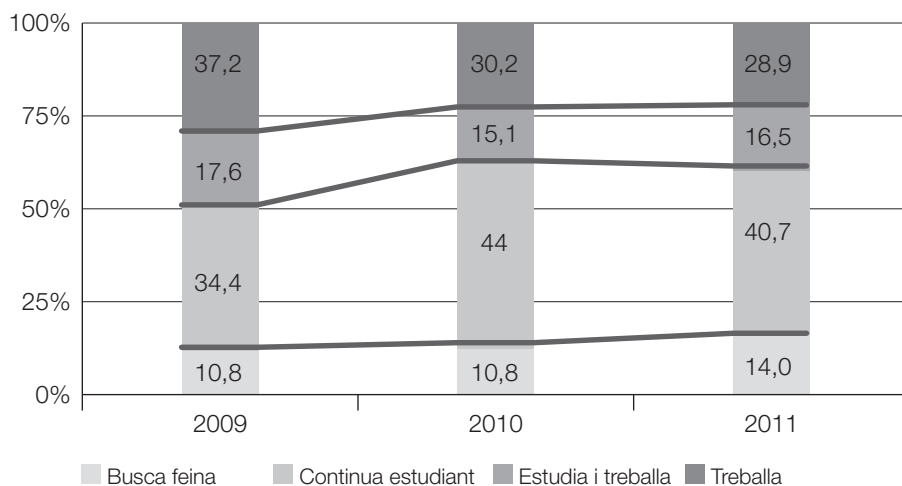
El comportament de retardar l'entrada al mercat laboral via continuació d'estudis és un fet que es repeteix en èpoques de recessió econòmica, en què els estudiants, conscients de la situació i les percepcions sobre les possibilitats d'ocupació, decideixen invertir més temps i recursos en la seva formació en lloc d'afrontar un procés de recerca de feina en condicions desavantatjoses en termes de competitivitat i de condicions laborals disponibles.

Taula 12: Dades d'inserció graduats recentment a Barcelona. 2009-2011.

Situació	2009	2010	2011	Ev. període
Busca feina	10,8	10,8	14,0	29,6
Continua estudiant	34,4	44	40,7	18,3
Estudia i treballa	17,6	15,1	16,5	-6,3
Treballa	37,2	30,2	28,9	-22,3

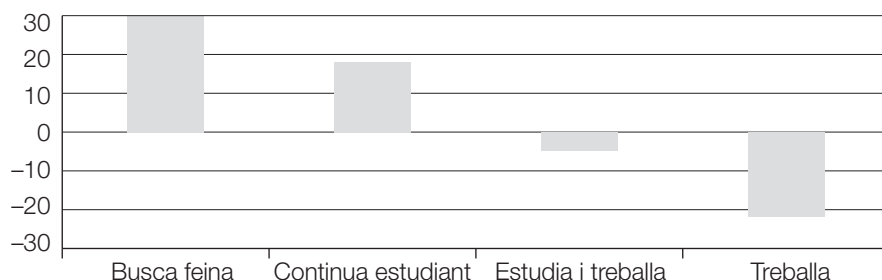
Font: Elaboració pròpia a partir de l'enquesta d'Inserció Laboral dels ensenyaments professionals 2011. Departament d'Ensenyament i Consell General de Cambres de Catalunya.

(1) Les dades de l'enquesta es recullen entre 6 i 9 mesos després que els alumnes d'FP es graduïn.

Gràfic 9. Distribució de graduats recentment en FP segons situació. Barcelona.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'enquesta d'Inserció Laboral dels ensenyaments professionals 2011. Departament d'Ensenyament i Consell General de Cambres de Catalunya.

Les dades en conjunt del 2011, però, no són negatives, ja que inclús en temps de recessió, només un 14% dels graduats en FP es troben en recerca de feina; el 86% restant dels graduats estudien, treballen o bé fan les dues coses. En aquest sentit, també es confirma que assolir una FP comporta la continuació de la carrera acadèmica/formativa, atès que el 57% dels graduats continuen cursant algun tipus de formació (estudien + estudien i treballen). Una altra realitat que es desprèn de les dades disponibles és que el 45,4% de la població graduada recentment en FP ha trobat algun tipus de feina.

Gràfic 10. Evolució de la inserció dels graduats recentment en FP. Barcelona. Període 2009-2011.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'enquesta d'Inserció Laboral dels ensenyaments professionals 2011. Departament d'Ensenyament i Consell General de Cambres de Catalunya.

Continuació dels estudis

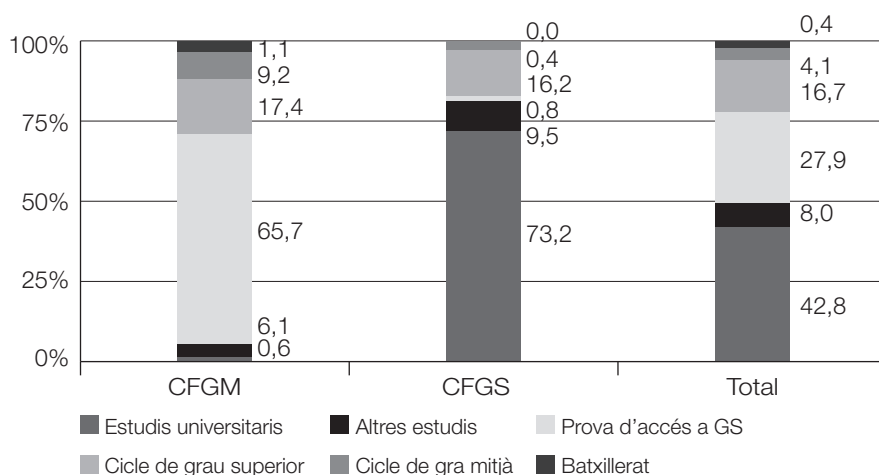
Una anàlisi dels diferents itineraris que enceten els que recentment s'han graduat en FP ens assenyalen que els que ho fan des de l'obtenció d'una titulació de grau mitjà es decanten majoritàriament (65%) per cursar els estudis que capaciten per fer la prova d'accés a cursos de grau superior i, en un segon terme (17%), per cursar un grau superior. Aquestes dades assenyalen una tendència majoritària dels graduats mitjans cap el grau superior.

Taula 13: Estudis que inicien els graduats recentment en FP a Barcelona per tipus de grau. 2011.

Tipus d'estudi	CFGM	CFGS	Total
Estudis universitaris	0,6	73,2	42,8
Altres estudis	6,1	9,5	8,0
Prova d'accés a GS	65,7	0,8	27,9
Cicle de grau superior	17,4	16,2	16,7
Cicle de grau mitjà	9,2	0,4	4,1
Batxillerat	1,1	0,0	0,4
Total	100	100	100

Font: Elaboració pròpia a partir de l'enquesta d'Inserció Laboral dels ensenyaments professionals 2011. Departament d'Ensenyament i Consell General de Cambres de Catalunya.

Gràfic 11. Continuació dels estudis dels graduats recents. Barcelona 2009-2011.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'enquesta d'Inserció Laboral dels ensenyaments professionals 2011. Departament d'Ensenyament i Consell General de Cambres de Catalunya.

En relació amb els graduats superiors en FP que continuen els seus estudis, la tendència sembla clarament orientada envers la continuació de graus universitaris (73%) i, en un segon pla, a continuar estudiant mitjançant un cicle de grau superior (16%).

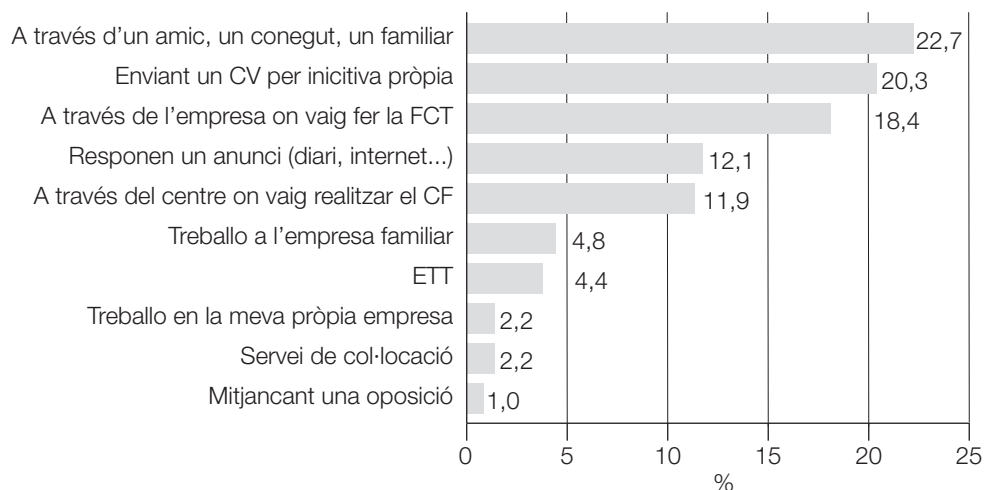
Recerca de feina

Al següent gràfic es representa quina és la distribució d'aquells titulats en FP que van trobar feina entre 6 i 9 mesos després de graduar-se, d'acord amb el mecanisme pel qual van trobar la feina.

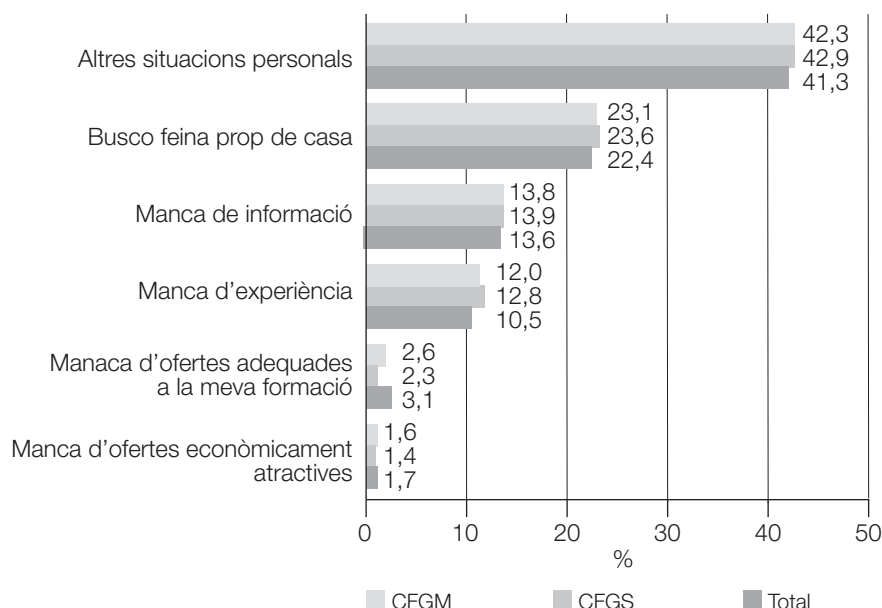
L'anterior gràfic mostra que la principal via d'entrada al mercat laboral com a treballador un cop s'ha obtingut la titulació d'FP és a través de les xarxes socials, familiars o capital social, seguida de la iniciativa pròpia traduïda en l'enviament d'un *curriculum vitae* a l'empresa on actualment treballen. Una dada gens menyspreable és que la tercera via d'accés al món laboral és la mateixa empresa en què es desenvolupa l'FCT, un 18% de l'alumnat que ha trobat feina ho ha fet a través d'aquest mecanisme. S'identifica també una baixa taxa d'emprenedoria així com la poca efectivitat dels mecanismes de col·locació tipus ETT o serveis de col·locació públics.

En relació amb les dificultats per tal d'obtenir feina detectades pels graduats en FP mateixos, destaquen amb un 42% els motius o situacions personals, tant en el cas

Gràfic 12. Via per la que es va trobar feina (%). Graduats recentment FP. Barcelona 2011.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'enquesta d'Inserció Laboral dels ensenyaments professionals 2011. Departament d'Ensenyament i Consell General de Cambres de Catalunya.

Gràfic 13. Dificultats objectives en la recerca de feina. Barcelona 2011.

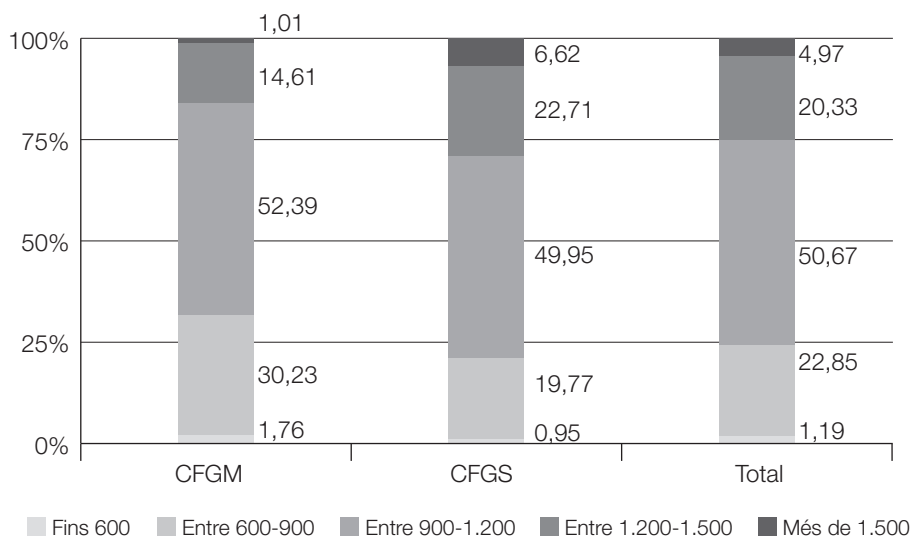
Font: Elaboració pròpia a partir de l'enquesta d'Inserció Laboral dels ensenyaments professionals 2011. Departament d'Ensenyament i Consell General de Cambres de Catalunya.

dels tècnics mitjans com superiors. Aquests motius personals no es concreten a l'enquesta. Com a segona causa en importància, el 26,6% dels graduats en FP destaca com a dificultat en la recerca de feina que les ofertes disponibles no s'ubiquen en les proximitats de casa seva. En aquest sentit, doncs, un 73% de les dificultats dels acabats de graduar per tal de trobar feina són de tipus subjectiu, és a dir, les dificultats procedeixen bé de situacions personals o bé de preferències marcades envers el lloc de treball, com que aquestes oportunitats siguin prop de casa seva. Un 25% afirma que les dificultats per trobar un lloc de treball rau en una sèrie de mancances personals basades en l'experiència o la formació i només un 4% afirmen que la dificultat en trobar treball rau en una manca d'ofertes bé econòmicament atractives bé no adequades al seu nivell de formació.

En termes comparatius, segons les respostes provinquin de graduats en graus mitjans o superiors, no s'identifiquen diferències significatives.

Sous mitjans

El sou, tant dels acabats de graduar de nivell mitjà com dels de nivell superior, es troba entre els 900€ i els 1.200€. Les diferències entre nivells instructius s'aprecien

Gràfic 14. Salaris mensuals. Graduats recentment en FP. Barcelona 2011.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'enquesta d'Inserció Laboral dels ensenyaments professionals 2011. Departament d'Ensenyament i Consell General de Cambres de Catalunya.

doncs en les franges salarials dels extrems. En aquest sentit, mentre que, entre els graduats mitjans, el 15,5% perceben més de 1.200€ al mes, en el cas dels graduats superiors aquesta xifra augmenta fins al 25%. Per contra, el 32% dels graduats mitjans percep menys de 900€ mensuals, un percentatge que és de només el 19,7% entre els graduats superiors. Cal destacar la gairebé nul·la proporció de graduats situats en l'esglaió salarial més baix (menys de 600€).

Idees clau

- La majoria de graduats en FP han obtingut el seu títol d'FP entre els 16 i els 20 anys. Aquesta franja d'edat n'agrupa el 61,7%.
- Les àrees d'especialització més freqüents entre els graduats d'FP a Catalunya són les titulacions relacionades amb el secretariat, el comerç i l'electrònica.
- Amb relació als ingressos mensuals, els graduats superiors registren la segona quantitat més important per darrere dels graduats universitaris, que es troben just en la mitjana salarial del conjunt de la població. Per contra, els graduats mitjans es troben en 4a posició, per darrere de les persones que han obtingut únicament un batxillerat, i se situen un 10% per sota de la mitjana. En aquest aspecte, es pot estar donant un efecte distorsionador de l'edat.
- Els graduats recentment en FP tendeixen a retardar la seva entrada al mercat laboral i a l'ocupació. Aquest retard s'origina principalment per una continuació dels estudis i, en segon terme, per una situació de recerca de feina.
- L'evolució del període 2009-11 de les dades d'inserció mostren un descens de l'ocupació dels graduats recentment en FP, però un augment de la taxa de continuació d'estudis.
- La majoria de població graduada en FP que segueix cursant estudis es decanta pel nivell immediatament superior al corresponent a la titulació obtinguda. En el cas dels graduats mitjans, el 65% opta per la prova de d'accés a grau superior, mentre que el 75% dels graduats superiors que segueixen cursant estudis es decanten per la universitat.
- Les principals vies d'accés a una feina dels titulats en FP són la xarxa social/familiar o bé l'enviament, per iniciativa pròpia, d'un CV a una empresa. En tercer lloc, hi ha les pràctiques a l'empresa (FCT) com a via d'accés a l'ocupació. Pel contrari, entre les principals dificultats per obtenir una feina destaquen, amb més d'un 40%, els "motius personals".
- El rang salarial majoritari entre els graduats recentment en FP és el que va de 900€ a 1.200€.

4. Ocupació i nivell d'instrucció

Les dades que integren el següent apartat abasten l'àmbit territorial provincial de Barcelona. Aquest fet té la seva raó de ser en que la font de les dades, la “*Encuesta de Población Activa*” (en endavant EPA), publica un nivell territorial màxim de desagregació provincial. Tot i així, els resultats provincials de Barcelona de ben segur que serveixen per apuntar tendències que també es reproduïxen a la ciutat de Barcelona, pel gran pes demogràfic de la ciutat respecte de la província; no es pot oblidar que, segons dades de l'Idescat sobre 2010, la població de la ciutat de Barcelona representa el 29,3% de la població total de la província de Barcelona.

Indicadors que conté l'apartat:

- Ocupació per nivell instructiu.
- Estructura per edat i sexe dels ocupats amb nivell instructiu FP.
- Ocupació per nivell instructiu i edat.
- Ocupació per nivell instructiu i sexe.

4.1. Ocupació per nivell instructiu

Segons l'EPA del primer trimestre de 2011 a la província de Barcelona hi ha aproximadament 2.270.000 ocupats. D'aquests ocupats, el 52% no superen el nivell instructiu de secundària. Parlant en termes d'FP, gairebé el 20% de la població ocupada disposa d'alguns estudis de tipus professional. Entre els graduats en FP predominen els graduats en titulacions professionals de grau superior. Finalment, un 26% de l'ocupació està integrada per titulats universitaris.

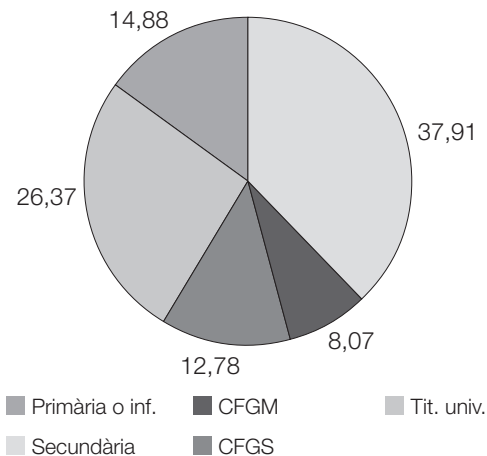
Aquestes xifres en brut només ofereixen una visió simplificada del nivell instructiu de la població ocupada. Per tal de poder aprofundir en les característiques dels diferents nivells instructius cal analitzar-hi l'efecte de l'edat i el sexe.

Taula 14: Ocupació a la província de Barcelona segons nivell instructiu. Barcelona (prov.) 1T2011.

Niv. instructiu	N	%
Primària o inf.	337.668	14,88
Secundària	860.286	37,91
CFGM	183.118	8,07
CFGS	290.025	12,78
Tit. univ.	598.438	26,37
Total	2.269.535	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA. INE.

Gràfic 15. Població ocupada (%) a la província de Barcelona (província) segons nivell instructiu. 1T2011.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA. INE.

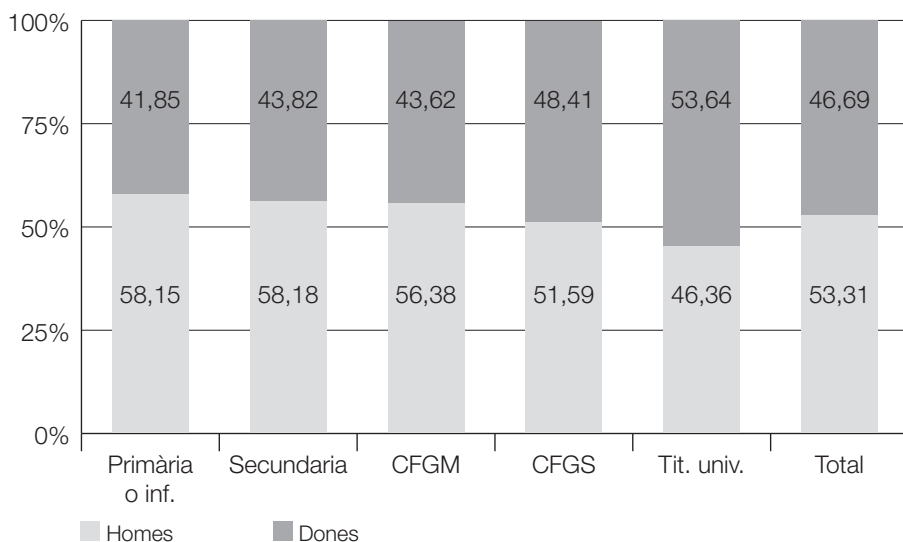
4.2. Població ocupada per nivell instructiu, sexe i edat

Entre el total de població ocupada predominen el homes, amb un 53,3% sobre el total. Val a dir, però, que a mesura que augmenta el nivell instructiu de la població ocupada, major és la proporció de dones que hi són presents; de fet, l'únic nivell instructiu en el qual predominen les dones ocupades, amb un 53,6% sobre el total, és l'universitari.

Taula 15: Distribució de la població ocupada per nivell instructiu i sexe. Barcelona (prov.) 1T2011.		
Niv. instructiu	Homes	Dones
Primària o inf.	58,15	41,85
Secundària	56,18	43,82
CFGM	56,38	43,62
CFGS	51,59	48,41
Tit. univ.	46,36	53,64
Total	53,31	46,69

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA. INE.

Gràfic 16. Distribució per sexe i nivell instructiu de la població ocupada. Barcelona província 1T2011.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA. INE.

En termes d'edat també s'observa una tendència ben clara, consistent en que els nivells instructius més baixos i menys especialitzats són els que registren percentatges més elevats de població major de 44 anys. En termes d'FP es poden observar diferents tendències segons tipus de titulació (grau mitjà o superior). En el cas dels ocupats graduats mitjans hi ha una presència important de població

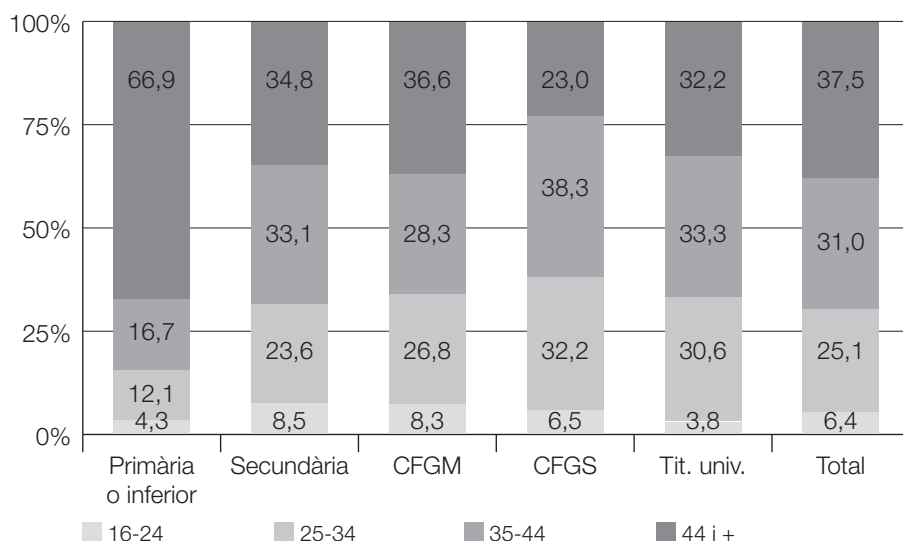
major de 44 anys, un 36%, en detriment de la població més jove. Per contra, en el cas dels graduats superiors (CFGS), aquest és el nivell instructiu on s'identifica una presència relativa més elevada de població d'entre 25 i 34 anys i també de població d'entre 35 i 44 anys. Els ocupats universitaris són l'estrat on més uniformement es distribueix la població ocupada segons edat.

Taula 16: Població segons nivell instructiu i edat. Barcelona (prov.). 1T2011.

Edat	Primària o inf.	Secundària	CFGM	CFGS	Tit. univ.	General
16-24	4,3	8,5	8,3	6,5	3,8	6,4
25-34	12,1	23,6	26,8	32,2	30,6	25,1
35-44	16,7	33,1	28,3	38,3	33,3	31,0
44 i +	66,9	34,8	36,6	23,0	32,2	37,5
Total	100	100	100	100	100	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA. INE.

Gràfic 17. Distribució segons edat i nivell instructiu de la població ocupada. Barcelona província 1T2011.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA. INE.

Idees clau

- El 52% de les persones ocupades a la província de Barcelona no supera el nivell d'instrucció de secundària (ESO), mentre que un 20% dels ocupats són graduats en FP i un 26% són titulats universitaris.
- En termes de sexe, els ocupats titulats en FP són en majoria homes, però aquesta pre-eminència es manifesta amb diferents graus d'intensitat: el 56% dels ocupats amb CFGM són homes, mentre que entre els titulats en CFGS els homes representen el 51%.
- En termes d'edat, les persones amb un nivell instructiu baix o poc especialitzat són en la seva majoria majors de 44 anys, mentre que entre nivells superiors o més especialitzats aquesta tendència s'inverteix i es localitza un gran pes comparatiu dels grups d'edat més joves. Aquest és el cas de les persones ocupades amb un nivell instructiu de CFGS, ja que un 32% dels integrant d'aquesta categoria tenen entre 25 i 34 anys.

5. Atur i nivell d'instrucció

Malauradament, l'atur i la destrucció de llocs de treball conformen un fenomen protagonista de la nostra economia i el nostre sistema productiu. Aquest fenomen comporta diversos impactes negatius per a tots els estrats de població i totes les edats actives. Per aquest motiu, al següent apartat s'analitzarà quina ha estat l'evolució d'aquest fenomen així com el seu efecte concret sobre diverses franges d'edat, sexe, nivell instructiu de la població i també en activitats econòmiques concretes del nostre teixit productiu.

Indicadors que conté l'apartat:

- Taxa d'atur comparada i evolució recent en termes territorials.
- Taxa d'activitat i evolució recent en termes territorials.
- Evolució de l'atur registrat.
- Distribució de l'atur per sexe.
- Estructura per edat i sexe de la població aturada.
- Atur registrat segons nivell instructiu i evolució recent.
- Durada de l'atur segons nivell instructiu.
- Distribució de l'atur per nacionalitat continental i nivell instructiu.
- Principals activitats econòmiques generadores d'atur.
- Activitats econòmiques que més atur generen entre els graduats d'FP.

5.1. Contextualització de la taxa d'atur i l'activitat segons àmbit territorial

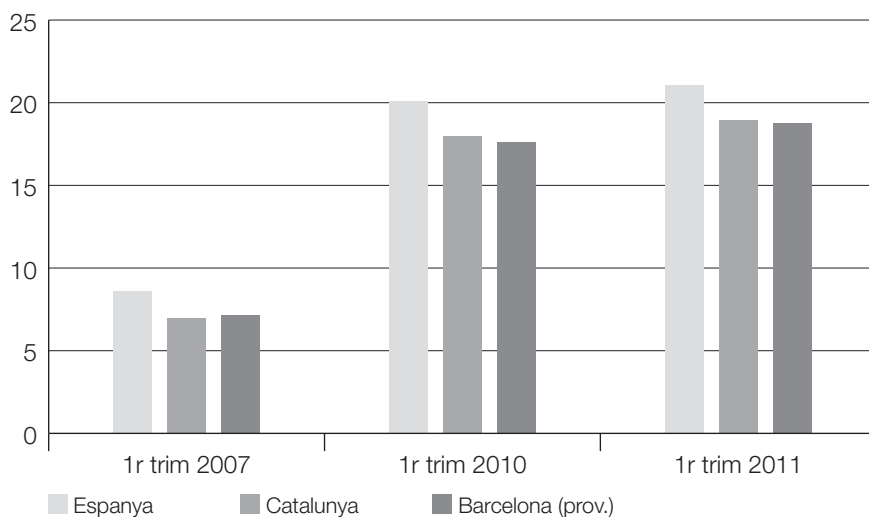
La taxa d'atur¹ creix a tots els contextos territorials analitzats, de manera que la taxa registrada al conjunt d'Espanya és la més elevada, seguida de Catalunya i de la província de Barcelona. Val a dir que des de l'any 2007 fins el 2011, la taxa d'atur s'ha multiplicat gairebé per tres a Catalunya i també a Barcelona. L'evolució interanual 2010-11 de la taxa d'atur s'ha situat al voltant del 6%, mentre que l'evolució de l'indicador a la província de Barcelona ha estat la més intensa, amb un increment interanual del 6,82%.

(1) La taxa d'atur és el percentatge de població aturada respecte al volum total de població activa (població de 16-64 anys que treballa o es troba en recerca de feina activa) d'un context territorial determinat.

Taula 17: Evolució de la taxa d'atur segons context territorial.

Context territorial	1r trim. 2007	1r trim. 2010	1r trim. 2011	Var. 10-11
Espanya	8,47	20,05	21,29	6,18
Catalunya	6,71	17,91	19,01	6,14
Barcelona (prov.)	6,90	17,74	18,95	6,82

Font: EPA. INE.

Gràfic 18. Taxa d'atur per context territorial.

Font: EPA. INE.

En relació amb la taxa d'activitat,² s'identifiquen valors més elevats a Barcelona (prov.) i Catalunya que a Espanya (3 punts per sobre), tot i que l'increment de l'activitat ha estat més intens a Espanya que a la resta de contextos territorials plantejats. Actualment la taxa d'activitat creix tot i el context d'atur i crisi, precisament a conseqüència del fet que el fenomen de l'atur endèmic hagi propiciat que altres membres de la llar que no es trobaven en recerca de feina ni treballant (és a dir, inactius) hagin de tornar a entrar (o accedir per primer cop) al mercat de treball.

(2) La taxa d'activitat és el percentatge de població entre 16 i 64 anys, respecte al total de població de 16 a 64 anys, que o bé es troben treballant o bé en recerca de feina activa.

Taula 18: Taxa d'activitat segons context territorial.

Context Territorial	1r trim. 2007	1r trim.2010	1r trim.2011	Ev.2010-11
Espanya	58,28	58,83	59,88	1,78
Catalunya	62,14	62,25	63,07	1,32
Barcelona (prov.)	62,07	62,25	63,05	1,29

Font: EPA. INE.

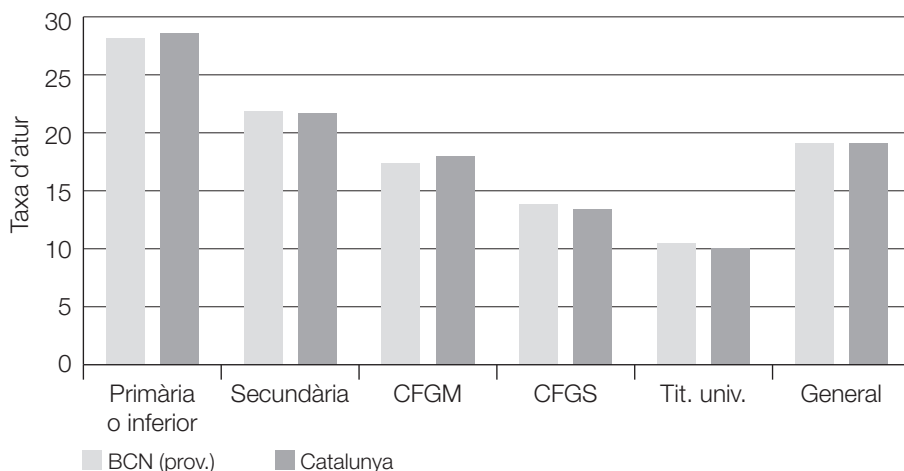
5.2. Taxa d'atur segons nivell d'instrucció

Les taxes d'atur segons nivell instructiu, tant de la província de Barcelona com del conjunt de Catalunya, apunten clarament a una taxa d'atur que es redueix dràsticament a mesura que augmenta el nivell d'aquest o la seva especialització. La població de Barcelona amb un nivell instructiu de primària registra una taxa d'atur del 28,2% i la de secundària del 22,9%. Ambdues xifres es troben per sobre de la taxa d'atur general, que se situa en el 18,9%. Ara bé, si s'analitzen les taxes d'atur de la població amb estudis especialitzats, com és el cas dels estudis d'FP, se situen per sota de la mitjana, malgrat que el grau de l'FP (mitjà o superior) continua essent un factor diferencial, ja que la població amb un nivell instructiu de CFGM registra una taxa del 17,5%, mentre que les persones amb CFGS registren una taxa d'atur de gairebé 3,5 punts inferiors i se situen en un 13,9%. En darrer terme, els universitaris tenen la taxa d'atur més baixa, un 10,6%. A la taula també es pot observar com, pel que fa a la taxa d'atur general i específica per nivells instructius, les diferències entre la província de Barcelona i la resta de Catalunya són mínimes.

Taula 19: Taxa d'atur segons nivell instructiu. 1T2011.

Niv. instructiu	BCN (prov.)	Catalunya
Primària o inferior	28,2	28,4
Secundària	21,9	21,7
CFGM	17,5	17,8
CFGS	13,9	13,3
Tit. universitaris	10,6	10,2
General	18,9	19,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA. INE.

Gràfic 19. Taxa d'atur segons nivell instructiu. 1T2011

Elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA. INE.

La taula 20 conté les taxes d'atur específiques per edat i nivell instructiu de la província de Barcelona. D'aquesta manera es pot observar com actua el nivell instructiu en la taxa d'atur a través de les diferents edats. En aquest sentit, sembla que entre els nivells instructius més baixos, l'edat és un component important, atès que dins d'aquest nivell instructiu l'atur es redueix més dràsticament que en altres casos a mesura que avança l'edat. Aquesta tendència –la reducció de les taxes d'atur a mesura que avança l'edat– es dona en tots els casos excepte en el cas de l'FP, on la taxa d'atur més baixa dels CFGM és la de la població de 25-34 anys i, en el cas dels CFGS, la taxa més baixa és la registrada pel grup d'edat 35-44 anys. Per altra banda cal esmentar que la taxa d'atur més baixa entre la població de 25-34 anys és la dels CFGM, amb un 12,7%. Aquesta dada apunta que l'FP en edats joves és una bona opció d'ocupació, un fet a tenir en compte de cara a mesures d'orientació i polítiques de promoció de l'FP.

Taula 20: Taxa d'atur per nivell instructiu i edat. Barcelona (prov.) 1T2011.

Grups edat	Primària o inf.	Secun-dària	CFGM	CFGS	Universi-tat	General
25-34	34,94	23,19	12,70	17,47	14,55	19,89
35-44	28,75	17,31	15,67	9,97	9,93	15,22
45 i +	22,14	16,16	15,55	12,09	6,20	15,50

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA. INE.

5.3. Atur registrat i Evolució

Barcelona registrava, a principis del 2011, al voltant de 105.500 aturats. Aquesta xifra s'ha incrementat respecte a 2010 en prop de 400 persones. Val a dir que en el darrer any precrisi, 2007, l'atur se situava en 53.200 persones. Aquesta xifra ens indica que l'atur registrat s'ha doblat a Barcelona en només 4 anys.

De manera concreta, els increments més elevats d'atur registrat es localitzen als anys 2009 i 2010 amb un 46% i un 31% d'augment, respectivament. Si bé la darrera dada inclosa d'evolució registra un increment del 0,36%, molt distant dels anys predecessors, val a dir que la xifra de 105.400 aturats no és assumible durant molt més temps.

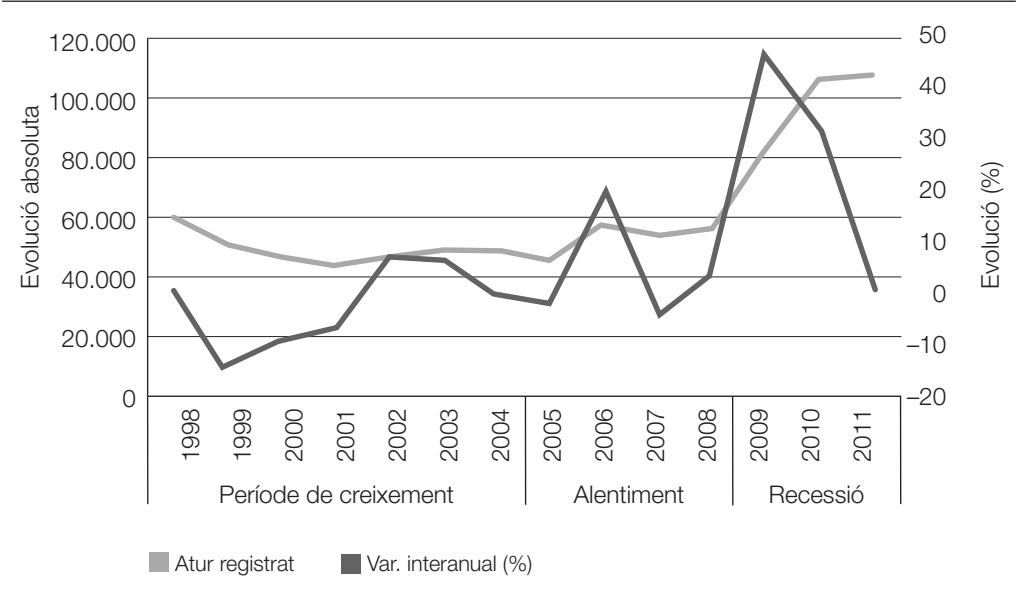
Aquest fenomen de creixement exponencial de l'atur es registra de manera generalitzada i amb més intensitat a altres contextos territorials de referència, tal com es pot observar a la taula següent:

Taula 21: evolució de l'atur registrat a Barcelona.

Període	Any	Atur registrat	Var. interanual (%)
Període de creixement	1998	58.863	–
	1999	50.199	–14,72
	2000	45.203	–9,95
	2001	42.049	–6,98
	2002	44.930	6,85
	2003	47.569	5,87
	2004	47.321	–0,52
Alentiment econòmic	2005	46.218	–2,33
	2006	55.444	19,96
	2007	53.208	–4,03
	2008	54.804	3,00
Recessió	2009	80.207	46,35
	2010	105.073	31,00
	2011	105.456	0,36

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Gràfic 20. Evolució absoluta i relativa de l'atur registrat. Barcelona 1998-2011.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Taula 22: Evolució atur registrat. Diferents àmbits territorials.					
Àmbit	2007	2010	2011	Ev (%) 07-11	Ev (%)10-11
BCN (ciutat)	53.208	105.073	105.456	98,20	0,36
AMB	181.803	392.794	394944	117,24	0,55
BCN (prov.)	199.917	434.881	436194	118,19	0,30
Catalunya	261.348	583.883	589623	125,61	0,98

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

De fet, l'àmbit territorial que ha experimentat un augment més baix de l'atur durant l'època de crisi ha estat la ciutat de Barcelona. Com més s'amplia l'àmbit territorial observat, més intens és el creixement d'aquest indicador. A l'àmbit català, aquest creixement s'ha situat en el 125%, mentre que en el cas de Barcelona, en el 98%.

5.4. Atur per edat i sexe

Respecte al total d'aturats, com a col·lectiu, predominen els homes a tots els nivells territorials abordats. En aquest sentit no es detecten grans diferències entre els

àmbits territorials inclosos. En analitzar de manera concreta la distribució de l'atur registrat per sexe en termes d'FP, s'observa que la desocupació s'ubica majoritàriament entre les dones. Val a dir, però, que en aquest cas sí que s'observen diferències significatives i que és a l'àmbit de Barcelona on s'identifica una situació més equilibrada entre homes i dones. Per contra, el desequilibri més pronunciat s'identifica a Catalunya, on un 56,5% de l'atur registrat en termes d'FP és femení.

Taula 23: Distribució (%) de l'atur FP i total per sexe. Barcelona. Gener 2011.

Àmbit	Graduats en FP		Total aturats	
	Homes	Dones	Homes	Dones
BCN (ciutat)	47,9	52,1	51,9	48,1
AMB	44,3	55,7	52,1	47,9
BCN (prov.)	44,1	55,9	51,9	48,1
Catalunya	43,5	56,5	52,6	47,4

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

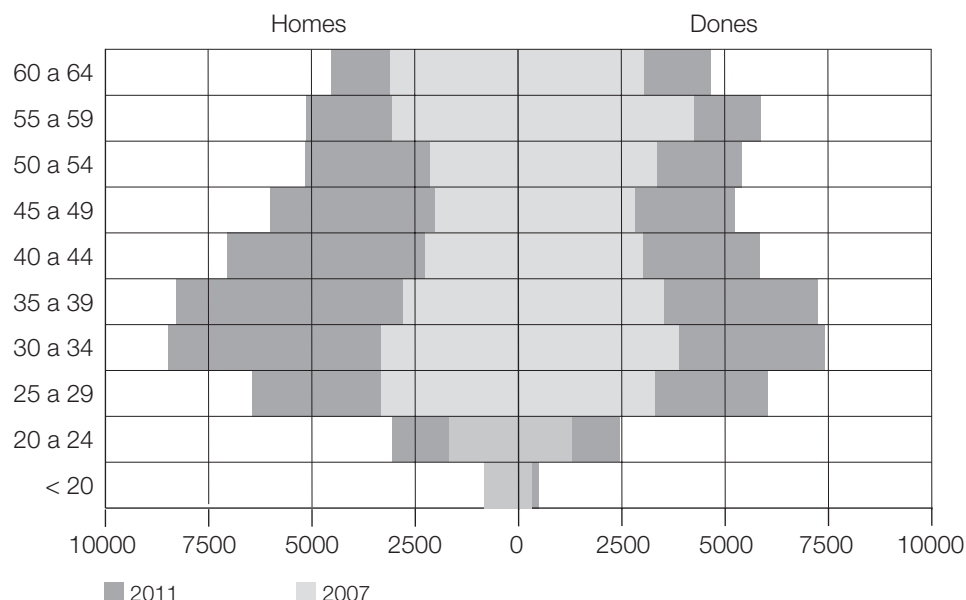
En termes generals, l'atur registrat se situa de manera majoritària a la franja d'edat 25-44 anys. De fet, un 53,7% dels aturats se situa en aquesta franja. La següent franja d'edat que acumula més atur registrat és la de majors de 45 anys, amb gairebé un 40%, i, en darrer lloc, els joves de 16 a 24 anys. Si comparem la distribució de l'atur registrat per edats dels graduats en FP i del total del col·lectiu d'aturats s'observa que l'atur es concentra de manera molt més intensa a la franja d'edat 25-44 i, per contra, de manera menys intensa entre els majors de 45. A la franja jove són molt similars els valors de l'FP i el total (agregat de tots els nivells formatius).

Taula 24: Distribució de l'atur FP i total per grups d'edat. Barcelona. Gener 2011.

Edat	Graduats en FP		Total	
	N	%	N	%
16-24	1.075	6,8	6.762	6,4
25-44	9.621	60,7	56.635	53,7
45 i +	5.155	32,5	42.059	39,9
Total	15.851	100	105.456	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Gràfic 21. Estructura i evolució absoluta de l'atur per edat i sexe. Barcelona. Gener 2011.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

En termes d'estructura de la població de Barcelona per edat i sexe, l'atur s'ha incrementat en totes les franges d'edat i el major pes de l'atur recau en els homes d'entre 30 i 44 anys. Aquesta situació no és la mateixa que la registrada el gener de 2007, quan l'atur femení registrat, en les franges d'entre 25 i 39 anys i d'edats superiors als 50 anys, era el predominant en termes absoluts.

Aquest capgirament de la situació també ha provocat la reducció significativa del pes de les edats superiors als 50 anys en l'atur registrat. Cal destacar l'increment significatiu de l'atur registrat de la població jove, en especial entre els grups d'edat de 25-29 anys i de 30-34 per a ambdós sexes, així com l'augment molt pronunciat de l'atur registrat a edats més crítiques com són els grups d'edat majors de 40 anys.

Aquesta irrupció generalitzada de la desocupació ha portat a l'atur població adulta amb un nivell d'instrucció baix (veure apartat següent) i poc especialitzada. És especialment entre aquest col·lectiu, que l'FP, en tots els seus formats, pot incidir d'una manera més clara i directa en les possibilitats d'inserció.

5.5. Atur i nivell instructiu

L'atur registrat s'ha incrementat entre tots els nivells instructius des de 2007 fins ara. En termes relatius, però, la intensitat del creixement de l'atur s'ha fet més palesa entre les persones amb un nivell més elevat d'estudis. Aquest increment més pronunciat de l'atur registrat entre les persones de més qualificació pot tenir la seva explicació en que la crisi ha destruït llocs de treball a tots els nivells, no només en els nivells instructius més baixos. Així doncs, aquest fet, l'increment de l'atur, també estaria afectant col·lectius que normalment no es veien afectats, o no tant afectats, per cicles econòmics de recessió, amb la qual cosa l'increment proporcional en el període observat pot haver estat superior al de col·lectius més vulnerables a cicles econòmics de recessió i que acostumen a formar el gruix del col·lectiu d'aturats.

Val a dir, però, que en termes d'evolució recent (2010-11) els únics nivells instructius que han aconseguit reduir la massa d'aturats registrats han estat "primària o inferior" (420 aturats menys) i els graduats en CFGS (150 menys). La resta de nivells instructius han vist augmentat el volum d'aturats. En aquest darrer cas, els titulats universitaris són l'estrat que més ha augmentat proporcionalment.

En termes d'increment absolut es pot observar com el 66% de l'increment de l'atur en el període 2007-2011 correspon a població amb un nivell instructiu baix o poc especialitzat (ESO i primària o inferior). Aquests nivells instructius representen un increment conjunt de 33.800 efectius dels 52.200 totals del període.

Les dades d'atur corresponents al període 2007-11 són més elevades entre les titulacions més especialitzades que entre les no especialitzades, perquè la situació

Taula 25: Atur registrat segons nivells instructiu. Barcelona.

Niv. instructiu	2007	2008	2009	2010	2011	Ev(%) 07-11	Ev (%) 10-11
Primària o inf.	4.901	4.591	6.671	8.791	8.364	70,66	-4,86
ESO	33.233	34.312	49.678	64.331	64.706	94,70	0,58
CFGM	3.993	4.189	6.272	8.303	8.501	112,90	2,38
CFGS	3.434	3.625	5.589	7.504	7.350	114,04	-2,05
Tit. univ.	7.647	8.087	11.997	16.144	16.535	116,23	2,42
Total	53.208	54.804	80.207	105.073	105.456	98,20	0,36

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Taula 26: Increment absolut atur. 2007-2011. Per nivell instructiu. Barcelona.

Niv. instructiu	Increment absolut de l'atur registrat 2007-11	% de l'increment del'atur
Primària o inf.	3.463	6,6
ESO	31.473	60,2
CFGM	4.508	8,6
CFGS	3.916	7,5
Tit. univ.	8.888	17,0
Total	52.248	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

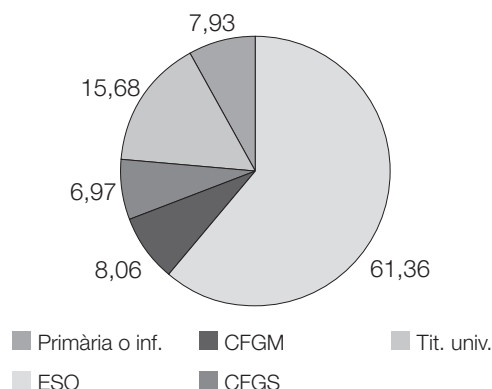
de partida en el període esmentat era millor entre els especialitzats que entre els no especialitzats. Així mateix, en una situació de crisi com l'actual, en què tots els col·lectius s'han vist afectats per la destrucció de llocs de treball sigui quin sigui el seu nivell instructiu, lleugers increments en l'atur registrat dels col·lectius menys afectats a principis del període (especialitzats) comporten increments relatius més elevats però necessàriament no absoluts. Per explicar aquest fenomen de major increment relatiu de l'atur registrat entre els nivells instructius més especialitzats, també cal comentar el relleu generacional que es pugui haver donat al llarg del període, mitjançant el qual la població de més edat i amb nivells baixos d'instrucció deixa de ser activa, mentre que generacions molt ben formades passen a formar part de la part inferior de la piràmide de població i incrementen la massa potencial d'aturats amb nivells d'instrucció elevats.

En termes conjunturals, el 70% de l'atur registrat a Barcelona el conformen persones que disposen com a màxim del nivell instructiu d'ESO. El restant 30% el

Taula 27: Pes dels diferents nivells instructius en l'atur registrat. Gener 2011.

Àmbit	Primària o inf.	ESO	CFGM	CFGS	Total FP	Tit. univ.
BCN (ciutat)	7,9	61,4	8,1	7,0	15,0	15,7
AMB	13,8	63,4	8,4	5,8	14,3	8,6
BCN (prov.)	14,5	63,1	8,4	5,8	14,1	8,2
Catalunya	17,1	62,4	7,9	5,3	13,3	7,3

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Gràfic 22. Distribució (%) de l'atur registrat per nivell d'instrucció. Barcelona 2011.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

conformen gairebé a parts iguals els graduats en FP i els titulats universitaris. Aquestes dades indiquen que l'atur registrat està compost principalment per persones amb estudis no especialitzats. En el cas d'altres contextos territorials com l'AMB, la província de Barcelona o Catalunya, la proporció d'atur registrat compost per persones amb estudis no especialitzats encara és més elevat i s'enfila per sobre del 75%.

La taula 27 ens mostra diverses situacions de la composició de l'atur per nivell instructiu depenent del context territorial que s'abordi. Per una banda, la proporció d'atur compost per persones amb una titulació màxima de primària és molt inferior a Barcelona ciutat que a la resta de contextos. Un fet similar ocorre amb la proporció d'aturats amb un nivell instructiu màxim d'ESO. Per contra, s'observen proporcions més elevades d'aturats amb titulacions superiors (CFGS i titulats universitaris) a Barcelona ciutat en comparació a la resta de contextos territorials. En aquest fet hi té molt a veure que a l'estructura instructiva de la ciutat de Barcelona hi hagi una elevada presència comparativa de titulats universitaris i també, tot i que en un segon pla, de graduats en CFGS. Aquesta major presència de titulats superiors en el conjunt de població de Barcelona es trasllada també a les diferents parcel·les del mercat laboral, entre les quals també hi ha l'atur.

5.6. Atur en termes d'FP

En termes d'FP, en el cas de Barcelona, els titulats en FP (CFGM + CFGS) representen el 15% dels aturats registrats a la ciutat, la qual cosa significa que el volum total d'aturats amb una titulació d'FP a Barcelona és de 15.851 persones. El per-

Taula 28: Pes dels graduats en FP en l'atur registrat. Gener 2011.

Context	% Aturats CFGM	% Aturats CFGS	Total FP	Total aturats titulats FP
BCN (ciutat)	8,1	7,0	15,0	15.851
AMB	8,4	5,8	14,3	56.408
BCN (prov.)	8,4	5,8	14,1	61.670
Catalunya	7,9	5,3	13,3	78.350

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

centatge d'aturats graduats en FP el podem veure desagregat per grau (mitjà o superior) a la taula següent, fet que aporta llum a la situació diferencial de Barcelona respecte a la resta de contextos territorials, ja que es pot observar que, mentre que el pes dels aturats amb una titulació de CFGM és similar a tots els contextos territorials, no és així en el cas dels titulats en CFGS, en què s'observen diferències superiors a un punt.

Una altra dada a tenir en compte és que els aturats totals graduats en FP registrats a Barcelona representen el 28,1% dels aturats amb FP de l'AMB, el 25,7% dels aturats amb FP de la província i el 20,2% dels aturats amb FP de Catalunya.

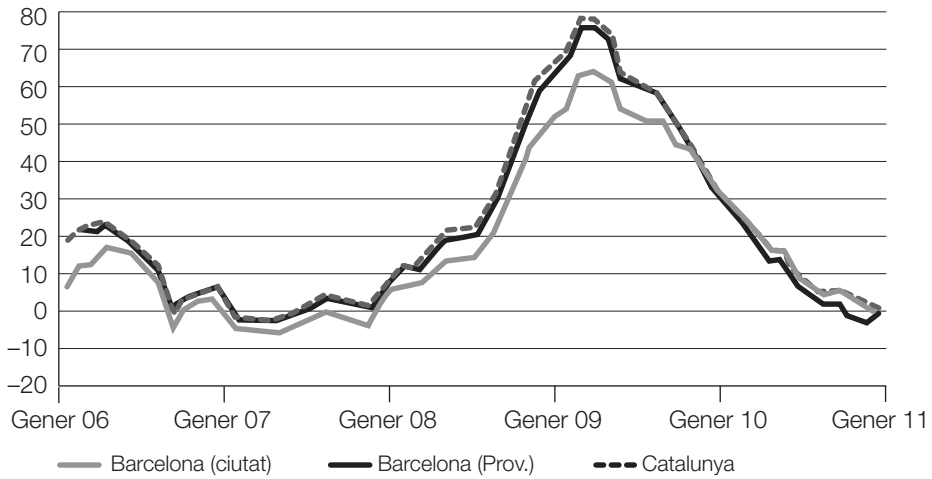
5.7. Fluctuacions interanuals de l'atur registrat per nivell instructiu

S'observa com les fluctuacions més intenses en temps de màxima virulència de la crisi s'identifiquen entre els nivells instructius més elevats. Aquest escenari dona

Taula 29: Evolució (%) interanual de l'atur registrat per nivell instructiu. Barcelona.

Període	Prim. o inferior	ESO	CFGM	CFGS	Total FP	Tit. univ.
Gener 06-07	6,08	-5,8	-0,9	-3,8	-2,3	-3,8
Gener 07-08	-6,33	3,2	4,9	5,6	5,2	5,8
Gener 08-09	45,31	44,8	49,7	54,2	51,8	48,3
Gener 09-10	31,78	29,5	32,4	34,3	33,3	34,6
Gener 10-11	-4,86	0,6	2,4	-2,1	0,3	2,4

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Gràfic 23. Evolució interanual de l'atur registrat del titulats de FP.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

força a la idea, ja plantejada anteriorment, que els col·lectius tradicionalment menys afectats per l'atur es van veure implicats amb força en l'espiral de destrucció de llocs de treball que es va donar en el moment més virulent de la crisi.

En termes d'FP, les fluctuacions interanuals d'aturats, mesurades a partir del mateix mes de l'any anterior, en els temps més crus de la crisi, han estat més intenses a la província i al conjunt de Catalunya que a Barcelona. Tot i així, les darreres fluctuacions anuals a tots tres territoris són molt semblants, i sobretot, no tant intenses.

En termes de durada de l'atur, en xifres agregades, un terç de la població aturada de Barcelona són aturats de llarga durada,³ mentre que gairebé la meitat de la població aturada no roman a l'atur més de sis mesos. En aquest context, el nivell instructiu també sembla tenir un paper clau en el sentit que, com major és el nivell instructiu, major és la probabilitat que abans de sis mesos es deixi d'estar aturat. De fet, només els individus aturats que són titulats universitaris o tècnics superiors deixen d'estar desocupats en menys de sis mesos.

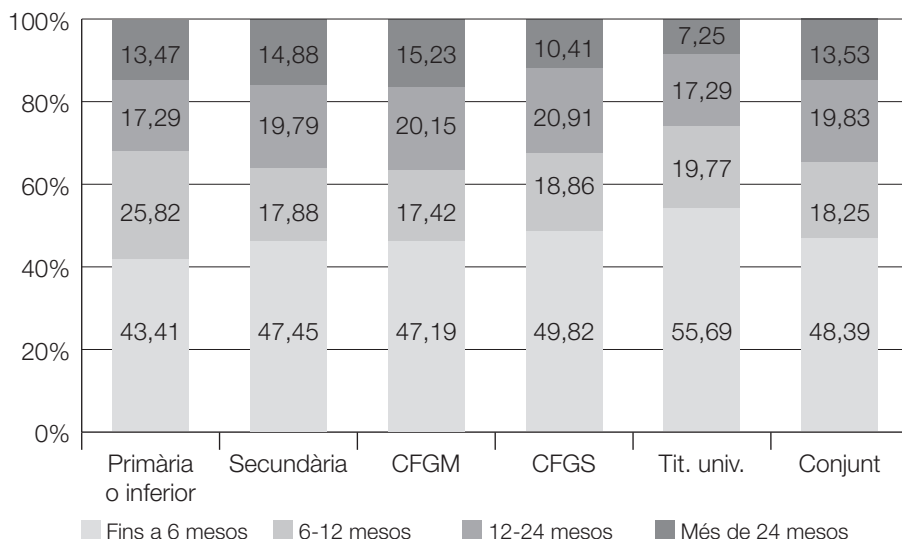
Un fet a destacar és que la població amb un nivell instructiu inferior a primària registra una xifra d'atur de llarga durada més baixa que molts altres nivells instructius superiors, com l'ESO o l'FP. Tot i així, són els que presenten uns nombres inferiors en termes d'incorporació ràpida al mercat laboral i els que presenten una

(3) Es considera atur de llarga durada aquell de durada superior a un any.

Taula 30: Distribució dels aturats per nivell instructiu i durada de l'atur. Barcelona. Gener 2011.

Durada de la demanda	Prim. o inf.	ESO	CFGM	CFGS	Univ.	Conjunt
Fins a 6 mesos	43,41	47,45	47,19	49,82	55,69	48,39
6-12 mesos	25,82	17,88	17,42	18,86	19,77	18,25
Atur de llarga durada	30,77	34,67	35,38	31,32	24,54	33,36
Total	100	100	100	100	100	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Gràfic 24. Distribució de la durada de l'atur segons el nivell instructiu. Barcelona. Gener 2011.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

taxa més elevada, amb diferència, de població que roman a l'atur entre 6 i 12 mesos.

En comparar per territoris (Barcelona i l'àmbit metropolità de Barcelona) es pot observar com la situació és molt similar tant pel que fa als aturats graduats mitjans i graduats superiors. En aquest sentit sembla que a Barcelona la durada de l'atur dels graduats mitjans és lleugerament superior que al conjunt de l'AMB, mentre que, en el cas dels graduats superiors, la durada de l'atur és lleugerament més elevada a l'AMB que a Barcelona.

Taula 31: Durada de l'atur per territoris. Formació Professional. Gener 2011.

Durada de la demanda	CFGM		CFGS	
	BCN	AMB	BCN	AMB
Fins a 6 mesos	47,2	48,6	49,8	49,7
6-12 mesos	17,4	17,3	18,9	18,6
Atur de llarga durada	35,4	34,1	31,3	31,7
Total	100	100	100	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

5.8. Atur, nacionalitat i nivell instructiu

La població de nacionalitat estrangera representa a Barcelona el 17,46% de la població total empadronada a Barcelona. Aquest percentatge arriba al 22,56% si es tenen només en compte les edats d'entre 16 i 65 anys (laboralment actives). A conseqüència d'aquest pes demogràfic específic, en aquest anuari dediquem un petit apèndix a aquest segment de població en concret.

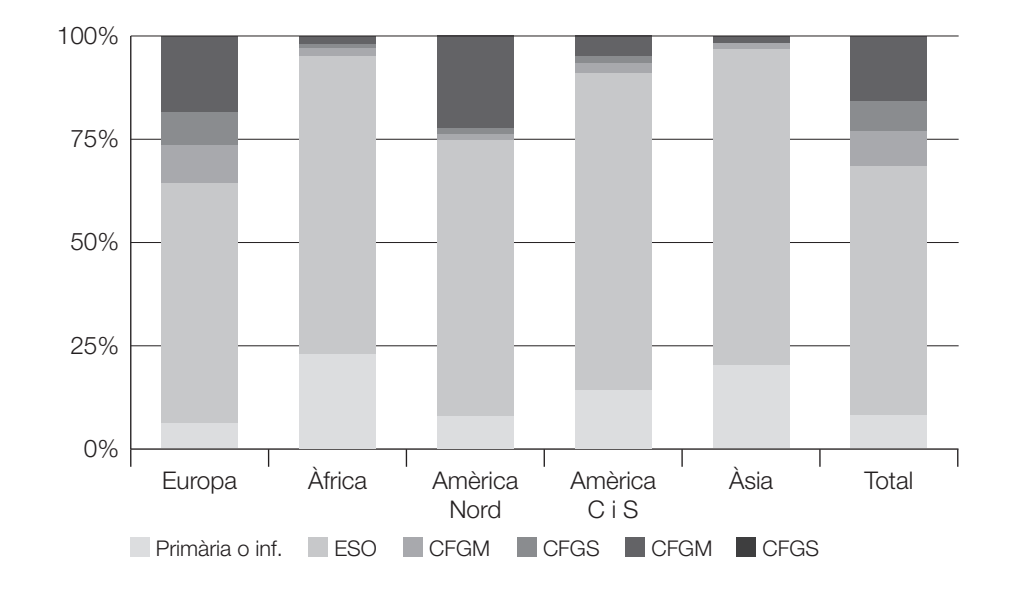
El nivell instructiu dels aturats segons nacionalitat mostra com el nivell instructiu majoritari en tots els casos és el d'ESO o equivalent. En el cas dels nacionals d'Àsia, Àfrica i Amèrica Central i del Sud, el nivell instructiu de primària o inferior

Taula 32: Distribució (%) de l'atur per nacionalitat i nivell d'instrucció. Barcelona. Gener 2011.

Nivell Instrucció	Europa	Àfrica	Amè- rica Nord	Amè- rica C. i S.	Àsia	Sense nac.	Total
Primària o inf.	6,2	23,3	8,2	14,0	19,9	26,1	7,9
ESO	58,4	73,0	67,1	78,1	77,9	69,6	61,4
CFGM	9,3	1,6	1,4	1,7	0,6	4,3	8,1
CFGS	8,1	0,7	1,4	1,5	0,2	0,0	7,0
Tit. univ.	17,8	1,4	21,9	4,6	1,5	0,0	15,5
Alt. est. postoblig.	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2
Total	100	100	100	100	100	100	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Gràfic 25. Distribució (%) de l'atur segons el nivell d'instrucció i nacionalitat continental. Barcelona. Gener 2011.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

és més present que a la resta d'origens nacionals i, per contra, entre els nacionals europeus i nord-americans hi ha una presència més elevada d'aturats amb nivells instructius especialitzats. En termes d'FP, s'ha d'assenyalar la poca presència d'aturats amb aquest nivell instructiu entre tots els orígens, excepte en el cas dels europeus (17%).

Taula 33: Pes (%) de la població aturada estrangera segons nacionalitat.			
Nacionalitat continental	Pobl. 16-64 anys	Pobl. aturada	% Pobl. aturada potencialment activa
Europa	923.340	88.732	9,6
Àfrica	17.029	3.637	21,4
Amèrica	104.324	9.480	9,1
Àsia i Oceania	46.418	3.584	7,7
Total	1.091.111	105.433	9,7
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya i padró municipal.			

La taula següent mostra quina és la proporció d'aturats registrats sobre el total de població potencialment activa (16-64 anys) per nacionalitat. Aquesta taula assenyala les persones de procedència africana com el col·lectiu que, percentualment, registra valors més elevats d'aturats. Aquest fet pot estar vinculat al fet que molts d'aquests nacionals estaven vinculats laboralment al sector de la construcció. Els nacionals europeus i americans (nord, centre i sud) mostren percentatge similars, al voltant del 9,5%, i destaca el valor relativament baix dels asiàtics, un 7,7%.

Les dades també assenyalen que el col·lectiu de nacionals americans és el que presenta una major xifra d'aturats absoluts, amb prop de 9.500, després dels europeus (que inclouen els nacionals espanyols).

5.9. Atur i estructura productiva

De les 89 activitats que conté la Classificació Catalana d'Activitats Econòmiques del 2009 a dos dígit (CCE09-2 dígit) a Barcelona n'hi ha 10 que acumulen el 56% del volum total d'aturats de Barcelona. La taula següent mostra quines són les principals activitats econòmiques en termes de generació d'atur i el percentatge que representen sobre el total del col·lectiu d'aturats.

Les activitats que més atur generen a Barcelona pertanyen al sector serveis, aquest fet és lògic tenint en compte la composició de les activitats econòmiques més nombroses de Barcelona i rodalies. Es pot observar clarament que el comerç al detall és, amb diferència, l'activitat econòmica que més atur genera a Barcelona, amb gairebé 10.000 persones. A aquesta xifra cal sumar-hi els 4.700 aturats que genera el comerç a l'engròs, amb la qual cosa a Barcelona l'activitat comercial ha generat prop de 15.000 aturats. Aquest fet està en concordança amb el descens del consum per les famílies, les empreses i les administracions públiques en un entorn on les grans empreses resulten més competitives per temes de costos en detriment del petit comerç.

La segona activitat en generació d'atur a Barcelona és "activitats professionals i tècniques". Segons la definició de l'Idescat, les activitats professionals, científiques i tècniques especialitzades exigeixen un alt nivell formatiu i posen a disposició del mercat habilitats i coneixements especialitzats. En concret, aquestes activitats engloben activitats jurídiques, de consultoria, de gestió empresarial, d'R+D, de publicitat i d'activitats veterinàries, entre d'altres.

La crisi del sector de la construcció també es fa notar entre les 10 activitats que més atur generen a Barcelona, perquè inclouen tres activitats relacionades direc-

Taula 34: Les 10 activitats econòmiques que generen més atur. Barcelona. Gener 2011.

Codi	Activitat CCAE09	N	% sobre atur total	% aturats amb FP
47	Comerç detall, exc. vehicles motor	9.977	9,5	17,3
74	Activitats professionals i tècniques	8.187	7,8	12,4
56	Serveis de menjar i begudes	7.702	7,3	9,6
43	Activitats especialitzades construcció	6.452	6,1	12,6
78	Act. relacionades amb l'ocupació	5.342	5,1	17,5
46	Comerç engròs, exc. vehicles motor	4.722	4,5	20,4
SA	Sense ocupació anterior	4.609	4,4	8,5
41	Construcció d'immobles	4.571	4,3	7,2
81	Serveis a edificis i de jardineria	4.032	3,8	8,1
85	Educació	3.457	3,3	16,2
	Total	59.051	56,0	13,49

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball.

tament amb el sector construcció, com són les “activitats especialitzades en construcció”, la “construcció d'immobles” i els “serveis a edificis i jardineria”. Aquestes 3 activitats generen, en conjunt, el 14,2% de l'atur de la ciutat de Barcelona. Aquesta dada s'ha d'emmarcar en el context productiu de la ciutat de Barcelona, on l'activitat constructora és comparativament inferior que a altres contextos.

Cal destacar també el volum d'aturats “sense ocupació anterior”. Moltes de les 4.600 persones que conformen aquest col·lectiu són aturats que s'han reinserit al mercat laboral empesos per la manca d'ingressos del nucli familiar a causa de l'atur del membre o dels membres que solien aportar ingressos al nucli familiar. Val a dir que aquest col·lectiu està format en un 44,8% per població major de 40 anys i que en la seva majoria són dones (54%); el nivell d'instrucció majoritari (un 75%) no supera l'ESO. En aquest conjunt de població també hi ha joves de nou accés al mercat laboral i menors de 20 anys (15,8%).

Per acabar, cal destacar les persones que ara són a l'atur després d'haver passat per una ETT. Aquest col·lectiu s'identifica amb l'activitat “activitats relacionades

Taula 35: Les 10 activitats econòmiques que més aturats graduats en FP acumulen. Barcelona. Gener 2011.

Codi	Activitat	Atur registrat	% sobre aturats graduats en FP	% d'atur FP sobre el total
47	Comerç detall, exc. vehicles motor	1.726	10,9	17,3
74	Activitats professionals i tècniques	1.013	6,4	12,4
46	Comerç engròs, exc. vehicles motor	964	6,1	20,4
78	Activi. relacionades amb l'ocupació	937	5,9	17,5
43	Activitats especialitzades construcció	812	5,1	12,6
56	Serveis de menjar i begudes	742	4,7	9,6
85	Educació	559	3,5	16,2
86	Activitats sanitàries	548	3,5	26,4
96	Altres activitats de serveis personals	401	2,5	16,6
82	Activitats administratives d'oficina	391	2,5	17,9
	Total	8.093	51,1	15,4

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INSS

amb l'ocupació" i representa gairebé el 6% del col·lectiu total d'aturats residents a Barcelona. En termes d'FP, només el 13,5% d'aquestes 10 activitats que generen més atur a Barcelona són graduats en FP.

L'anterior taula mostra les principals 10 activitats econòmiques que més atur registrat acumulen entre les persones amb nivell instructiu d'FP. D'aquestes activitats, les dues primeres coincideixen amb les dues activitats principals de Barcelona en termes d'aturats ("comerç al detall" i "activitats professionals i tècniques"). En el cas particular dels aturats registrats graduats en FP, apareixen tres activitats no identificades en el cas de Barcelona en general: són activitats "de serveis personals", "sanitàries" i "administratives d'oficina". Per contra, en aquesta llista de les 10 activitats principals generadores d'atur (registrat entre els graduats en FP) no apareixen (quan en canvi sí que ho fan en el cas del conjunt de la ciutat) les activitats "sense ocupació anterior", "serveis de menjar i begudes" i "serveis a edificis i de jardineria".

Per altra banda, a la darrera columna de la taula es mostra quin percentatge dels aturats d'aquella activitat concreta té un nivell d'instrucció d'FP. Aquesta columna ens mostra com els graduats en FP representen com a màxim el 26% dels aturats

d'aquella activitat, amb la qual cosa, tot i que aquestes siguin les 10 activitats econòmiques que més atur registrat generen en termes d'FP, aquest col·lectiu no és el més representatiu en cap cas.

Idees clau

- El gener de 2011, a Barcelona, es registraven 105.400 aturats. Aquesta xifra és gairebé la mateixa que al 2010 i gairebé el doble que al 2007. Val a dir que l'evolució dels aturats a Barcelona és la menys intensa si es compara amb l'AMB, la província de Barcelona i Catalunya.
- L'atur és majoritàriament masculí en el total del col·lectiu (52% homes), però en termes d'FP l'atur està feminitzat (52% dones).
- La majoria d'aturats d'ambdós sexes es troben a les franges d'edat 30-34 i 35-39. Aquestes franges també són les que han experimentat un major increment en l'atur registrat.
- El 66% de tot l'increment d'atur entre 2007 i 2011 el protagonitzen persones amb un nivell instructiu de primària o inferior o ESO.
- La taxa d'atur de Barcelona (18,95), tot i ser elevada, és la menys elevada si la comparem amb Catalunya (19,01) i Espanya (21,29).
- L'atur és major entre els nivells instructius menors, com és el cas del nivell de primària o menys, que arriba a situar-se en un 28,2, i de secundària (ESO), amb un 21,9. En termes d'FP, la taxa d'atur dels CFGM és de 17,5 i la dels CFGS és de 13,9. La taxa d'atur més baixa la registren els titulats universitaris, amb un 10,6.
- Els aturats registrats a Barcelona amb un nivell instructiu d'FP són 15.800, la qual cosa representa un 15% del total d'aturats de Barcelona.
- Les activitats professionals que més atur generen entre els titulats en FP de Barcelona són les relacionades amb el comerç.
- Disposar d'un títol d'FP redueix les possibilitats d'estar a l'atur en un 7,6% en el cas dels CFGM i en un 26,7% en el cas del CFGS.

6. Evolució de la contractació

A continuació es detalla quina ha estat l'evolució recent de la contractació anual a la ciutat de Barcelona. Aquesta xifra reflecteix quants contractes s'han signat a la ciutat de Barcelona en un període de temps determinat. S'ha de tenir en compte que una mateixa persona pot signar més d'un contracte a l'any, de manera que l'indicador no mostra el nombre de persones contractades a Barcelona. Aquest indicador, però, serveix per aproximar-se al dinamisme de l'activitat econòmica i les característiques de la contractació a Barcelona

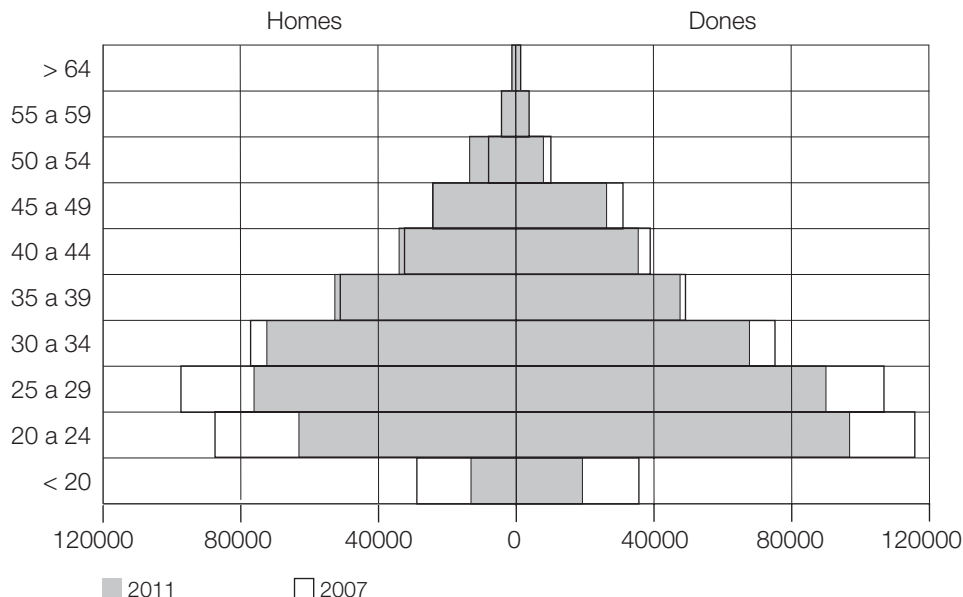
Indicadors que conté l'apartat:

- Estructura de la contractació anual per edat i sexe.
- Contractació anual segons nivell instructiu.
- Evolució de la contractació anual per nivell instructiu.
- Taxa de temporalitat per nivell instructiu. Evolució anual.
- Taxa de temporalitat dels graduats en FP segons territori.

6.1. Estructura de la contractació per edat i sexe, i evolució recent

La contractació anual és més nombrosa entre la població jove a causa de la major temporalitat d'aquest sector i de feines de temporada a què es veuen abocats molts joves, ja sigui per manca d'oportunitats o bé per intercalar feina amb estudis.

Es dona la circumstància, però, que tal com es pot observar al següent gràfic són els més joves els que han patit un retrocés més acusat en la contractació (nombres absoluts) des de 2007. La reducció més pronunciada de la contractació es pot identificar sobretot entre els menors de 34 anys i, de manera més acusada, entre els homes.

Gràfic 26. Estructura d'edat i sexe. Contractació anual. Barcelona.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Taula 36: Distribució (%) del pes de la contractació anual (2010). Barcelona.

Grup d'edat	Homes	Dones	Total
Menors de 30	19,7	26,5	46,2
30-44	20,5	19,4	40,0
Majors 45	6,5	7,4	13,8
Total	46,7	53,3	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

En termes de sexe, les dones contractades representen el 53% del total de població contractada el 2010. És possible que aquesta casuística assenyali les dones com el col·lectiu amb més inseguretats/precarietat laboral i, en especial, identifica com a col·lectiu més vulnerable, dintre de la contractació femenina, les dones menors de 30 anys.

6.2. Contractació per nivell instructiu

El darrer any (2010) a Barcelona es van registrar 777.600 contractes, uns 250.000 menys que al 2007 (any precisi). Aquesta xifra representa una reducció de la contractació anual en el període 2007-2010 de gairebé el 15%.

En termes d'evolució de la distribució (%) de la contractació per nivell instructiu es constata que els graduats en FP, en termes de contractació, augmenten any rere any, sobretot pel creixement en la contractació experimentat pels graduats mitjans. També augmenta el pes dels titulats universitaris en la contractació. L'altra cara de la moneda la conformen els estudis no especialitzats o de baix nivell instructiu, com el cas de la categoria "primària o inferior", l'ESO i el batxillerat. En aquest cas, el pes en la contractació d'aquests col·lectius es redueix.

En termes d'evolució interanual de la contractació, durant el període 2008-2009 la ciutat de Barcelona va partir un descens del 15%. Aquest fenomen va afectar

Taula 37: Contractació anual de Barcelona segons nivell instructiu.

Any	Prim o inf.	ESO i batx.	CFGM	CFGS	Total FP	Tit univ.	Total
2006	105.443	553.338	79.495	48.301	127.796	126.184	912.761
2007	113.304	539.552	90.232	41.100	131.332	131.008	915.196
2008	104.188	513.161	91.933	36.282	128.215	143.790	889.354
2009	83.699	436.115	78.031	31.263	109.294	127.171	756.279
2010	79.861	448.503	85.967	30.914	116.881	132.366	777.611

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Taula 38: Distribució (%) de la contractació anual segons nivell instructiu. Barcelona.

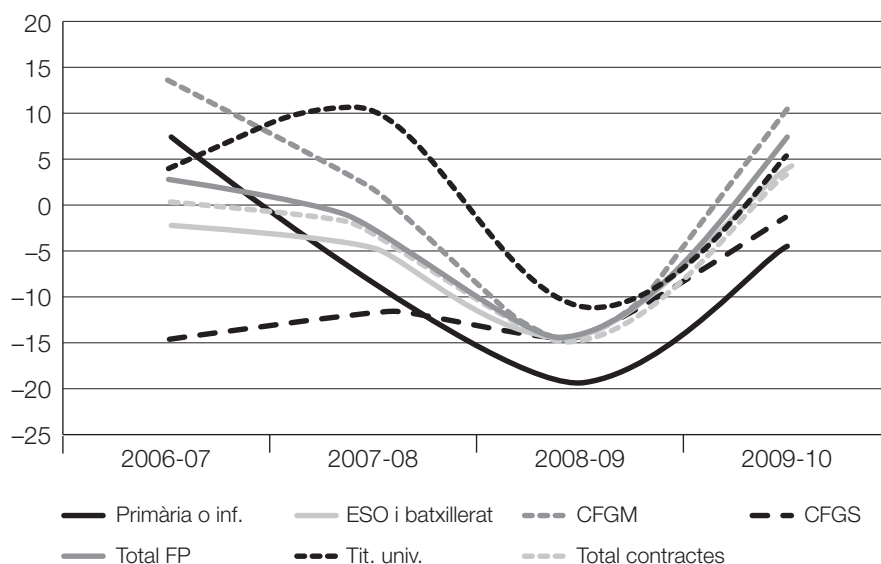
Any	Prim o inf.	ESO i batx.	CFGM	CFGS	Total FP	Tit univ.	Total
2006	11,6	60,6	8,7	5,3	14,0	13,8	100
2007	12,4	59,0	9,9	4,5	14,4	14,3	100
2008	11,7	57,7	10,3	4,1	14,4	16,2	100
2009	11,1	57,7	10,3	4,1	14,5	16,8	100
2010	10,3	57,7	11,1	4,0	15,0	17,0	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Taula 39: Evolució (%) interanual de la contractació anual. Barcelona.

Període	Prim o inf.	ESO i batx.	CFGM	CFGS	Total FP	Tit univ.	Total
2006-07	7,5	-2,5	13,5	-14,9	2,8	3,8	0,3
2007-08	-8,0	-4,9	1,9	-11,7	-2,4	9,8	-2,8
2008-09	-19,7	-15,0	-15,1	-13,8	-14,8	-11,6	-15,0
2009-10	-4,6	2,8	10,2	-1,1	6,9	4,1	2,8

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Gràfic 27. Evolució (%) de la contractació segons nivell instructiu. Barcelona.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

els diferents nivells instructius de manera diferent: els de menor nivell o els menys especialitzats van ser els més afectats per aquesta reducció, tal com es pot corroborar a la taula 39.

6.3. Taxa de temporalitat

La taxa de temporalitat descriu quina és la proporció de contractes no indefinits que se signen en un any. La taxa de temporalitat contractual anual de Barcelona

es va situar al 2010 en el 88,1%. Aquesta xifra significa que el 88% dels contractes signats a Barcelona durant el 2010 tenien un caràcter temporal. El percentatge ha passat del 83,5% el 2006 a l'esmentat 88,1% del 2010.

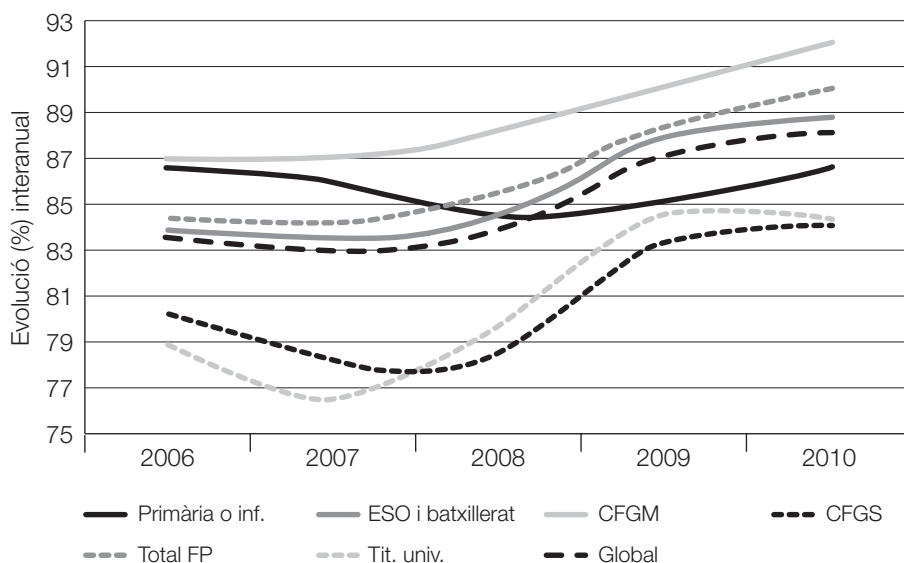
Taula 40: Taxa de temporalitat contractual anual per nivell instructiu. Barcelona.

	Prim o inf.	ESO i batx.	CFGM	CFGS	Total FP	Tit. univ.	Global
2006	86,6	83,9	86,9	80,3	84,4	78,8	83,5
2007	86,1	83,5	87,0	78,1	84,2	76,6	82,9
2008	84,5	84,4	88,1	78,3	85,4	79,5	83,7
2009	85,0	87,8	90,3	83,3	88,3	84,5	87,0
2010	86,7	89,0	92,0	84,3	90,0	84,4	88,1

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

La taxa de temporalitat és un indicador que fluctua molt amb l'edat de l'individu, essent tradicionalment més elevada entre els més joves. Aquest fet podria explicar, per exemple, l'elevada taxa de temporalitat contractual anual dels tècnics mitjans

Gràfic 28. Evolució de la taxa de temporalitat. Barcelona.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

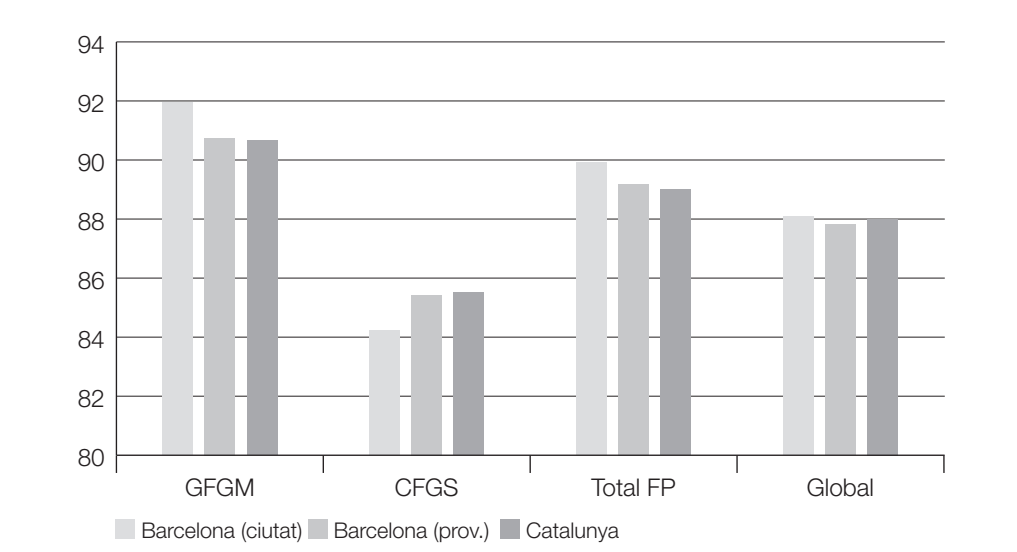
(CFGM), que registren la taxa de temporalitat més elevada. D'altra banda cal esmentar que la taxa de temporalitat contractual més baixa la registren els tècnics superiors (CFGS), amb xifres molt similars a les dels titulats universitaris.

En termes globals, la taxa de temporalitat dels tres àmbits territorials inclosos a la taula següent és la mateixa, és a dir, un 88%. Ara bé, en comparar la taxa de temporalitat dels diferents contextos territorials de referència de la ciutat de Barcelona s'observa que, pel que fa a l'FP, la taxa de temporalitat és més elevada que a la província de Barcelona i a Catalunya. Les diferències més importants es troben en els tècnics mitjans (CFGM), ja que els tècnics mitjans de Barcelona superen en 1,3/1,4 punts la taxa de temporalitat dels graduats mitjans dels altres àmbits territorials. Pel contrari, la taxa de temporalitat dels tècnics superiors de Barcelona (CFGS) és la més baixa de les registrades.

Taula 41: Comparació territorial. Taxa de temporalitat contractual anual. 2010.				
Context	CFGM	CFGS	Total FP	Global
Barcelona (ciutat)	92,0	84,3	90,0	88,1
Barcelona (prov.)	90,8	85,5	89,3	88,0
Catalunya	90,7	85,5	89,1	88,1

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Gràfic 29. Taxa de temporalitat comparada. 2010.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Idees clau

- La contractació anual a Barcelona decau des del període 2006-2007 fins ara, que se situa en 777.600 contractes anuals, en contrast amb els 912.700 de 2006.
- El descens de la contractació se situa principalment entre la població més jove, tot i que aquest segment de la població són els que més contractes signen, ja que la seva temporalitat és elevada, la qual cosa els pot portar a signar més d'un contracte a l'any en el mateix lloc de treball.
- En termes d'FP, a Barcelona es van contractar durant el 2010 un total de 116.000 persones amb aquest nivell instructiu. Aquestes persones poden haver signat un o més contractes durant el 2010. Aquesta xifra representa un 15% del total de contractacions que es van portar a terme el 2010 a Barcelona.
- Durant el període 2000-2010 la contractació que més s'ha incrementat ha estat la dels graduats en FP, especialment per la contractació dels graduats mitjans.
- La taxa de temporalitat contractual més baixa segons nivell instructiu és la dels tècnics superiors (CFGs).

7. Activitats d'alt valor afegit i d'alt contingut tecnològic

Es consideren activitats d'alt valor afegit, segons el Departament Empresa i d'Ocupació de la Generalitat, aquelles activitats que incorporen un grau elevat de tecnologia (en el cas de la indústria) i/o una major intensitat de coneixement (en el cas dels serveis). Una altra característica que defineix aquesta tipologia d'activitats és que tenen un caràcter estratègic al territori i que generen i reverteixen recursos, tant sobre el territori com sobre altres activitats econòmiques.

Indicadors que conté l'apartat:

- Evolució de l'afiliació segons tipologia d'activitat.
- Activitats econòmiques que més ocupació han creat a Barcelona (2008-11). Tipologia d'activitat.
- Activitats econòmiques que més ocupació han destruït a Barcelona (2008-11). Tipologia d'activitat.
- Activitats més dinàmiques segons tipologia.

En termes absoluts a la taula següent es pot observar l'evolució d'aquesta tipologia d'activitats des de 2008. La taula conté la tipologia d'alt contingut tecnològic, alt valor afegit i altres activitats, en què s'engloben totes les que no pertanyen a cap de les dues primeres categories.

L'evolució en termes relatius és positiva, ja que, any rere any, aquest tipus d'activitats augmenten el seu pes sobre el conjunt de l'afiliació de la ciutat de Barcelona, sobretot en el cas de les activitats d'alt valor afegit, que segons la darrera dada registrada se situen en un 47,29%, una dada molt superior a la de contextos territorials de referència com són la RMB i el conjunt de Catalunya, que se situen respectivament en un 40,4% i un 35%. Pel que fa a les activitats d'alt contingut tecnològic, se situen en un 9,22% a Barcelona, una xifra gairebé exacta a la registrada a la RMB i superior a la registrada al conjunt de Catalunya (7,8%).

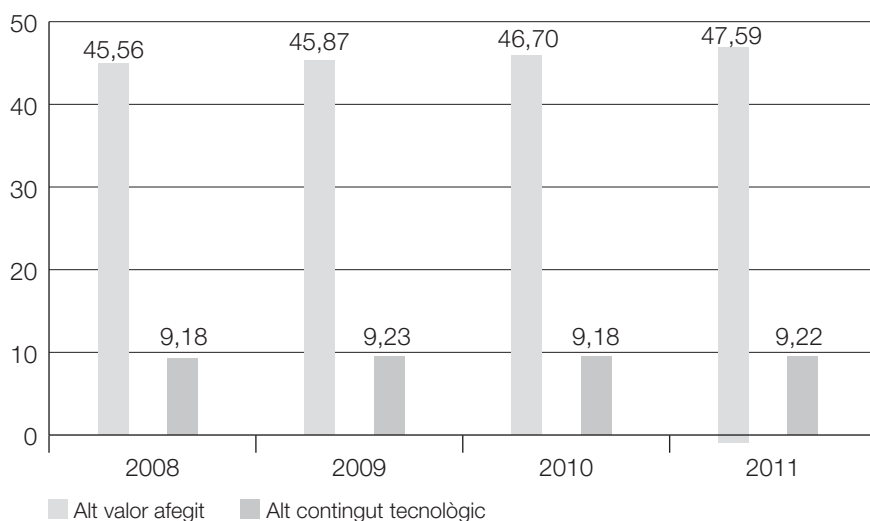
Taula 42: Evolució absoluta dels afiliats segons tipologia d'activitat. Barcelona.

Any	Alt valor afegit	Alt conting. tecnològic
2008	45,56	9,18
2009	45,87	9,23
2010	46,70	9,18
2011	47,29	9,22
RMB 2011	40,39	9,23
CAT 2011	35,00	7,80

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Al llarg dels continguts que conté el present anuari s'han destacat en molts casos activitats econòmiques concretes corresponents a la classificació CCAE-09-2 dígits. En el següent apartat es considerarà la classificació d'activitats d'alt valor afegit i alt contingut tecnològic per ampliar aquesta anàlisi.

Si s'observen les 10 activitats econòmiques que han creat més llocs de treball segons la tipologia d'activitat, sembla clar que les activitats d'alt valor afegit i d'alt contingut tecnològic són el motor de la creació d'ocupació a la ciutat, ja que de les 10 activitats principals, 8 pertanyen a aquesta tipologia.

Gràfic 30. Pes de les activitats d'alt valor afegit i alt contingut tecnològic (%). Barcelona.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Taula 43: Activitats econòmiques que han generat més llocs de treball. Barcelona. 1T2008-1T2011.

Activitat Econòmica CCAE09	Augment afiliats 2008-2011	Tipologia d'activitat
85 – Educació	4.730	Serveis basats en el coneixement
82 – Act. admin. d'oficina i altres activitats auxiliars a les empreses	3.802	Serveis basats en el coneixement
87 – Activitats de serveis socials amb allotjament	3.283	Serveis basats en el coneixement
62 – Serveis de tecnologies de la informació	2.060	Serveis de tecnologia alta o punta
72 – Recerca i desenvolupament	1.948	Serveis de tecnologia alta o punta
56 – Serveis de menjar i begudes	1.729	Serveis no basats en el coneixement
74 – Altres activitats professionals, científiques i tècniques	1.552	Serveis basats en el coneixement
63 – Serveis d'informació	1.237	Serveis de tecnologia alta o punta
66 – Activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances	487	Serveis basats en el coneixement
91 – Activ. de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals	457	Serveis no basats en el coneixement

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

El fet que aquestes 10 activitats hagin creat llocs de treball té un valor afegit si es té en compte que, de les 89 activitats econòmiques que inclou la classificació emprada (CCA-09 2 dígit), només 20 han pogut crear llocs de treball en el període esmentat. Les 69 activitats restants han destruït llocs de treball amb diferents intensitats.

Ara bé, si s'observen les activitats econòmiques de Barcelona que més llocs de treball han destruït durant el període estudiat, s'observa una major presència d'activitats no basades en el coneixement i també activitats relacionades amb la construcció. Les activitats de comerç també han destruït uns 17.000 llocs de treball a Barcelona; altres serveis, com el de transport terrestre, l'edició i les activitats industrials com la construcció de vehicles, també han tingut un protagonisme evident en la destrucció de llocs de treball durant el període esmentat. D'altra banda, cal destacar el paper de les "activitats relacionades amb l'ocupació", que engloben les ETT.

Taula 44: Activitats econòmiques que han destruït més llocs de treball. Barcelona. 1T2008-1T2011.

Activitat Econòmica CCAE09	Descens d'afiliats 2008-2011	Tipologia d'activitat
41 – Construcció d'immobles	-12.133	No inclosa
78 – Activitats relacionades amb l'ocupació	-10.927	Serveis basats en el coneixement
43 – Activitats especialitzades de la construcció	-10.040	No inclosa
47 – Comerç al detall	-9.284	Serveis no basats en el coneixement
46 – Comerç a l'engròs	-8.246	Serveis no basats en el coneixement
77 – Activitats de lloguer	-7.826	Serveis basats en el coneixement
29 – Fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	-6.391	Act. industrial tec. mitjana-alta
42 – Construcció d'obres d'enginyeria civil	-5.223	No inclosa
49 – Transport terrestre; transport per canonades	-4.051	Serveis no basats en el coneixement
58 – Edició	-3.539	Serveis basats en el coneixement

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Sembla, doncs, que les característiques del descens de l'afiliació a Barcelona estan en consonància amb les dinàmiques més acusades d'aquest escenari de crisi, com l'esfondrament del sector de la construcció, la baixada del consum familiar (afectació al comerç) i la crisi del sector automobilístic.

Per acabar, cal destacar que, si s'observen les activitats més dinàmiques de la ciutat de Barcelona des de la perspectiva de l'alt valor afegit/alt contingut tecnològic, també s'identifica una majoria d'activitats d'aquest tipus.

Taula 45: Activitats més dinàmiques durant el període 2010-11 des de la perspectiva de l'alt valor afegit.

Activitat econòmica CCAE09	% Treballadors de BCN	Dinamisme a BCN	Tipologia d'activitat
82 – Activitats adm. d'oficina i altres act. auxiliars a les empreses	2,23	14,24	Serveis basats en el coneixement
74 – Altres activitats professionals, científiques i tècniques	1,06	13,61	Serveis basats en el coneixement
87 – Activitats de serveis socials amb allotjament	1,2	12,96	Serveis basats en el coneixement
78 – Activitats relacionades amb l'ocupació	1,99	12,24	Serveis basats en el coneixement
56 – Serveis de menjar i begudes	5,65	6,28	Serveis no basats en el coneixement
62 – Serveis de tecnologies de la informació	2,39	5,3	Serveis de tecnologia alta o punta
72 – Recerca i desenvolupament	0,92	3,64	Serveis de tecnologia alta o punta
68 – Activitats immobiliàries	1,21	3,17	Serveis no basats en el coneixement
85 – Educació	6,54	3,04	Serveis basats en el coneixement
55 – Serveis d'allotjament	1,45	2,76	Serveis no basats en el coneixement

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

Idees clau

- L'afiliació a activitats d'alt valor afegit és sensiblement superior a Barcelona que a altres contextos territorials, com l'AMB i el conjunt de Catalunya. El percentatge d'afiliats a aquest tipus d'activitat creix des de l'any 2008.
- Les principals activitats en generació de nous llocs de treball a Barcelona corresponen a la categoria de d'alt valor afegit; per contra, tenen poca presència entre les activitats que han destruït més llocs de treball a la ciutat.
- Per tant, l'economia i el teixit productiu de Barcelona disposen d'una estructura basada en activitats d'alt valor afegit.

8. Conclusions

El present apartat de l'*Anuari de la Formació Professional a Barcelona 2011* recull les principals conclusions resultats recollits als diversos apartats del bloc dedicat al mercat laboral.

En termes de nivell instructiu

En nivell instructiu de Barcelona es defineix per estar polaritzat: un terç de la població no supera el nivell instructiu d'ESO, un terç de la població disposa d'alguna titulació universitària i el terç restant se'l reparteixen de manera similar els graduats en FP i els que disposen com a màxim del nivell instructiu de batxillerat. Aquesta situació no és similar a Catalunya i a Espanya, amb la peculiaritat que la proporció de llicenciats més elevada la registra Barcelona.

En termes generals, s'identifica una encletxa instructiva lligada, tal com s'ha pogut observar a apartats anteriors, a variables com l'edat –en el sentit que com major és l'edat, menor és el nivell instructiu del conjunt (i a la inversa)– i el territori de Barcelona (districtes), on es pot observar una escletxa formativa important entre els districtes tradicionalment industrials i obrers i la part alta de la ciutat. Aquesta situació d'escletxa instructiva i de polarització del nivell instructiu dista molt de la situació actual a Europa i de les recomanacions i previsions d'institucions d'abast internacional com l'OCDE i el CEDEFOP, que afirmen que per tal d'assolir una economia i un teixit productiu competitiu en un entorn globalitzat com el nostre, l'estructura instructiva de la població ha de tenir una base àmplia de tècnics mitjans, així com una baixa proporció de persones sense formar o poc especialitzades. En termes comparatius, la situació europea es defineix pels baixos índexs de població amb nivells instructius inferiors, l'elevada proporció de població amb titulacions mitjanes i una moderada proporció de població titulada universitària.

Val a dir que el context d'escletxa instructiva per territoris i per edats pot generar dos ritmes d'evolució social de la ciutat: d'una banda, una població que acumula el coneixement que dona accés a llocs de treball més estable i amb sous més elevats i, d'altra banda, un altre perfil de població amb un nivell instructiu molt diferent. Els baixos nivells instructius formen la major part del col·lectiu d'aturats i

s'associen a indicadors negatius dintre del mercat de treball.

Tot i el context present, les dades també assenyalen un augment de la proporció de població amb titulacions d'FP i universitàries en detriment de la proporció de població amb nivells instructius baixos, la qual cosa fa avançar l'estructura instructiva de la població envers una configuració més semblant a la del conjunt d'Europa.

La crisi es fa notar

El fenomen global de la crisi es fa notar de manera objectiva en l'evolució de diferents indicadors del teixit productiu i mercat de treball de Barcelona. L'estructura productiva de Barcelona s'està ressentint intensament en termes de reducció de la massa de treballadors, empreses i autònoms, ja que en el període 2007-2011 la disminució en aquests termes ha estat del 9%. L'atur registrat s'ha incrementat, des de 2007, en més de 50.000 persones i la contractació anual ha caigut en 130.000 contractes anuals des de l'any 2007.

La crisi no afecta tothom de la mateixa manera

Al llarg de l'apartat de l'*Anuari FP 2011* dedicat a l'anàlisi del mercat de treball s'ha pogut corroborar que el nivell instructiu de la població té molt a veure amb el grau d'afectació del fenomen de destrucció de llocs de treball, amb el qual es manifesta principalment la crisi. Si bé l'atur i la caiguda de la contractació es fan palesos en tots els nivells instructius, la intensitat amb què es manifesten no és uniforme. Els nivells instructius més baixos representen el 66% de l'increment de l'atur des que es va iniciar la crisi. Del total de 52.000 nous aturats de la ciutat de Barcelona, 34.800 no superaven el nivell instructiu d'ESO. Els restants 17.300 aturats que formen part de l'increment de l'atur registrat es reparteixen de manera similar entre graduats d'FP i titulats universitaris. A aquest indicador, el d'atur registrat, cal sumar-hi altres indicadors, l'evolució dels quals, com s'ha pogut confirmar, depèn en gran manera del nivell instructiu. Per exemple, un major nivell instructiu té com a conseqüència: un menor temps de permanència en l'atur, una major retribució econòmica mensual per una jornada de 8 hores, una menor temporalitat, una menor caiguda de la contractació i una taxa d'atur més baixa.

La crisi no afecta igual totes les activitats econòmiques:

La destrucció generalitzada de llocs de treball pren diversos matisos quan s'analitza d'una manera concreta l'evolució de les 89 activitats econòmiques que componen

la classificació CCAE09 2 dígit. Tal com passa amb el nivell instructiu de la població, les activitats amb més concentració tecnològica o de coneixement són les que millor han aguantat els impactes de la crisi i, fins i tot, es troben en situació de creixement en termes de treballadors afiliats. Aquest és el cas, per exemple, de les activitats relacionades amb l'educació, que han generat un total de 4.700 llocs de treball a la ciutat de Barcelona en el període 2008-11, o activitats com els serveis de tecnologies de la informació (2.000 nous llocs de treball), recerca i desenvolupament (1.950 llocs nous) o activitats professionals científiques i tècniques (1.550 nous llocs). L'altra cara de la moneda, com s'ha pogut contrastar en apartats anteriors, la conformen les activitats en què la destrucció d'ocupació ha estat més intensa, és a dir, les activitats relacionades amb la construcció, on s'observa una reducció de 27.000 llocs de treball directament associats al sector només a la ciutat de Barcelona. Un altre sector molt afectat per la crisi a Barcelona és el comerç, tant al detall com a l'engròs. Aquestes activitats comercials han vist com el volum de treballadors, s'ha reduït intensament entre 2008 i 2011. Aquest descens de les activitats comercials a la ciutat de Barcelona es pot vincular amb el descens de la despesa del consum familiar provocat precisament pel sotrac de la crisi, amb l'augment de l'atur i l'alentiment del consum de diverses activitats productives en diversos sectors. Aquest apartat específic de les conclusions vol posar de rellevància que, per al teixit econòmic d'un territori com el de la ciutat de Barcelona, la tecnologia i el coneixement són peces clau per suportar contextos de crisi. Disposar de personal qualificat i especialitzat en activitats "intenses en coneixement" i en tecnologia pot comportar la generació d'un camp de cultiu que faciliti la creació d'empreses amb aquest perfil.

9. Reptes de la ciutat de Barcelona en relació amb el seu mercat de treball i sistema productiu

La situació actual del mercat de treball i del sistema productiu de Barcelona presenta diferents reptes.

- D'una banda, es dona la situació que l'actual crisi ha abocat a l'atur persones de totes les condicions i els sectors productius, però de manera especial a població procedent de sectors amb poca qualificació de la mà d'obra i extensius en mà d'obra, com és el cas de la construcció i del comerç. Aturar la creixent xifra d'atur registrat de la ciutat hauria de ser una prioritat, tot i que Barcelona està subjecta a diverses dinàmiques que s'escapen del seu control o àmbit d'intervenció. El paper de pol d'activitat econòmica que té Barcelona provoca l'atracció de força de treball resident fora de la ciutat (i a la inversa), ja que molts residents de Barcelona treballen fora de la ciutat. En aquest sentit, sembla clar que el territori sobre el qual ha de planificar i actuar Barcelona, a causa de la interacció creixent, és el context territorial metropolità. D'aquesta manera es pot facilitar la planificació de polítiques d'ocupació i de formació tenint en compte tots els elements conjunturals del territori.
- Actualment, a Barcelona la creació d'ocupació s'està donant principalment en activitats molt diferenciades d'aquelles que més treballadors expulsen. Les activitats actualment generadores d'ocupació exigeixen un nivell instructiu i d'especialització elevat, la qual cosa contrasta amb el nivell instructiu majoritari de la població aturada.
- L'entorn de Barcelona, doncs, ha de saber/poder generar els recursos suficients per dotar de la suficient especialització o dotació de competències al col·lectiu d'aturats procedents de sectors extensius en mà d'obra i actualment en crisi. Ha de ser capaç de preparar aquest col·lectiu per als reptes de la nova economia i els seus requeriments en matèria de demandes i especificitats creixents pel que fa a la força de treball. Aquesta tasca pot tenir la dificultat afegida que molta població aturada té una edat en la qual tradicionalment no s'inicien estudis professionalitzadors o superiors, tot i que cal mencionar també que la

situació actual tampoc és habitual. Cal que l'entorn de Barcelona faciliti oportunitats a diferents segments de la població activa (no només l'aturada) i que els motivi per tal que incrementin el seu nivell d'especialització, sobretot pel que fa als individus amb un nivell instructiu més baix. Una via podria ser l'alternança de la formació amb un treball remunerat.

- En aquest punt és precisament on la formació professional pot tenir un paper més rellevant. L'assequibilitat, la diversitat i la tipologia d'estudis d'FP, així com els diferents itineraris d'entrada i de sortida, fan que una formació amb les característiques de l'FP s'ajusti perfectament a la conjuntura actual. Cal potenciar estudis professionalitzadors capaços d'afrontar els reptes de la sortida de la crisi. Aquest repte es tradueix en planificar uns estudis d'FP i una oferta formativa que donin una resposta efectiva a les necessitats concretes i emergents del teixit productiu i, en especial, a aquells sectors productius cridats a ser el motor de les noves economies.

PART 2:

FP INICIAL

L'FP inicial és el conjunt d'accions formatives reglades i homologades que capaciten per a l'exercici de professions així com de tasques a desenvolupar dins el mercat laboral i la vida social, cultural i econòmica. La finalitat d'aquesta tipologia de formació consisteix, doncs, a preparar el seu alumnat per desenvolupar una activitat en un camp professional concret, així com facilitar la seva adaptació a possibles modificacions competencials del sector corresponent.

Aquest tipus de formació comprèn un conjunt de cicles formatius d'estructura modular amb una durada de dos anys (dos cursos) i amb continguts teòricopràctics. La superació d'un mòdul professional de l'estructura del cicle formatiu dóna accés a una acreditació mitjançant una certificació, mentre que la superació de tots els mòduls dels quals es compona un mateix cicle formatiu dóna accés a una competència professional mitjançant un títol reglat que habilita a una persona per a l'exercici d'una professió.

Els cicles formatius poden ser de grau mitjà o superior i responen a nivells de qualificació i vies d'entrada diferents.

- Els cicles formatius de grau mitjà (CFGM): s'hi accedeix un cop es finalitza amb èxit l'ESO. La formació teòricopràctica rebuda s'encamina al compliment de funcions i a l'elaboració, l'execució i la realització de tasques concretes en un camp professional.
- Els cicles formatius de grau superior (CFGS): s'hi accedeix un cop es finalitza amb èxit el batxillerat o bé una prova d'accés específica. La formació teòrica pràctica rebuda s'encamina a l'organització, la coordinació, la planificació, el control i la supervisió de tasques d'un camp professional. Al curs 2011-12 es dóna la novetat que també es pot accedir a aquest tipus de cicle a partir d'un curs d'accés específic.

Els títols derivats de l'FP inicial tenen validesa acadèmica i professional i es reconeixen a tot l'Estat així com a tots els països membres de l'UE.

En l'àmbit estatal, l'FP s'estructura en 26 famílies professionals, de les quals a Barcelona ciutat en són disponibles un total de 21.

10. Anàlisi de l'FP inicial de Barcelona

A l'apartat següent es recullen les dades sobre alumnat d'FP a la ciutat de Barcelona analitzant-ne les característiques més destacades; en aquest sentit s'abordarà l'evolució de l'alumnat d'FP, els recursos de la ciutat de Barcelona en termes d'FP inicial, l'alumnat segons titularitat, la demanda d'estudis d'FP i les característiques demogràfiques de tots els subcol·lectius abordats.

Indicadors que conté l'apartat:

- Recursos del sistema d'FP inicial.
- Alumnat i evolució dels estudis postobligatoris a Barcelona.
- Distribució de la matrícula d'FP de Barcelona segons titularitat, edat i nacionalitat.
- Característiques de la demanda de proves d'accés.
- Característiques de la taxa de repetició a l'FP.

10.1. Recursos del sistema d'FP Inicial a Barcelona

Centres

Actualment, a Barcelona s'ubiquen 94 centres que ofereixen ensenyaments d'FP inicial en qualsevol de les modalitats (grau mig i grau superior). Els 94 centres es distribueixen segons titularitat i nivell de cicle de la manera següent:

Taula 46: Distribució (N) de l'oferta de cicles formatius segons tipus i titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.

Tipus curs	Pública	Concertada	Privada	Total
CFGM	23	28	16	67
CFGS	24	26	23	73

Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

Taula 47: Distribució (%) de l'oferta de cicles formatius segons tipus i titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.

Tipus curs	Pública	Concertada	Privada	Total
CFGM	34,3	41,8	23,9	100
CFGs	32,9	35,6	31,5	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

Un terç de l'oferta de cicles formatius, ja sigui de grau mitjà o superior, és de titularitat exclusivament pública. En el cas de l'oferta de grau superior, un altre terç és de titularitat concertada i el terç restant és de titularitat exclusivament privada. En el cas de l'oferta de cicles de grau mitjà, la titularitat concertada té un protagonisme major, d'un 42%, mentre que l'oferta privada en suma un 24%.

Estructura dels cicles

Actualment a Barcelona s'imparteixen estudis d'FP de 21 famílies professionals de les 26 que la legislació estatal preveu. Aquestes 21 famílies professionals agrupen un total de 103 titulacions distribuïdes de la manera següent segons el seu grau (mitjà o superior):

Taula 48: Oferta de cicles formatius vinculats a famílies professionals segons grau. Barcelona. Curs 2011-12.

Tipus de curs	N
CFG mitjà	38
CFG superior	65
Total	103

Font: Guia de la Formació Professional a Barcelona.

Paral·lelament als àmbits formatius vinculats a famílies professionals, a Barcelona també existeix una oferta vinculada a ensenyaments de tipus artístic i esportiu. Aquests ensenyaments tenen rang de cicle formatiu o certificat; actualment s'imparteixen a Barcelona un total de 29 cicles de tipus artístics i 24 cicles de tipus esportiu que es distribueixen segons grau de la següent manera:

**Taula 49: Oferta d'ensenyaments artístics i esportius..
Barcelona. Curs 2011-12**

Tipus de curs	Artístics	Esport
Certificat	0	7
CFG mitjà	8	9
CFG superior	21	8
Total	29	24

Font: Guia de la Formació Professional a Barcelona.

10.2. Matrícula: evolució i característiques

El curs 2010-11 es van matricular a Barcelona un total de 29.994 alumnes d'FP. D'aquest volum d'alumnes, 11.894 van cursar finalment FP de grau mitjà (38,7%) i 18.100 van cursar FP de grau superior (61,3%). En termes d'evolució de l'alumnat dels diferents estudis postobligatoris que es cursen a Barcelona, es pot observar una evolució molt diferencial del volum d'alumnat d'FP en relació amb la resta de tipologies d'estudis postobligatoris. Aquesta evolució és diferenciada tant pel que fa al seu signe com en la seva intensitat, ja que entre el curs 2006-07 i 2010-11 el volum d'alumnat que cursa FP s'ha incrementat en un 26,68% i ha passat de 22.746 a 29.994 alumnes. D'aquesta evolució són els alumnes de cicle de grau superior els que registren una evolució més important (27,62%), lleugerament per sobre de la registrada per l'alumnat de cicle de grau mig (26,07%).

Per altra banda, s'observa que al curs de referència de l'evolució (2006-2007) el volum d'alumnat de batxillerat superava al d'FP. Aquesta situació canvia els cursos següents, on l'alumnat de Batxillerat s'estanca i inclús retrocedeix, mentre que l'alumnat d'FP creix any rere any a un ritme mitjà de 1.300 alumnes per any. Aquesta realitat pot obeir a diverses causes, com és el repunt d'alumnat major de 25 anys a l'FP a conseqüència de la recessió econòmica, amb el consegüent retorn a les aules de persones que abans es trobaven ocupades. Aquests majors de 25 anys estarien tornant a les aules per tal de requalificar-se i preparar-se per a una reentrada al mercat laboral en condicions més avantatjoses que les que actualment tenen. Per altra banda, la diversificació d'estudis professionalitzadors i l'aparició de noves famílies professionals¹ és una altra via d'ampliació del volum

(1) Per tal d'abastir la demanda d'estudis professionalitzadors i les necessitats del sistema productiu, com per exemple en la família d'energia i aigua.

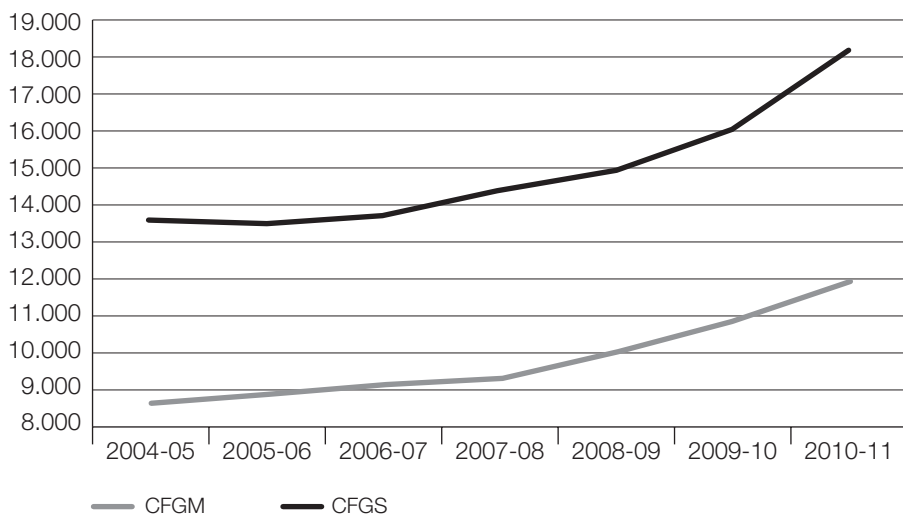
Taula 50: Evolució de l'alumnat d'ensenyaments postobligatoris. Barcelona.

Nivell	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	Ev. 2007-11
CFGM	8.586	8.860	9.064	9.320	9.988	10.780	11.894	27,62
CFGS	13.520	13.502	13.700	14.357	14.876	16.039	18.100	26,07
Total FP	22.106	22.362	22.764	23.677	24.864	26.819	29.994	26,68
Batxillerat	24.248	23.599	22.900	22.552	22.412	22.161	21.876	-3,00
Universitat	188.170	190.141	187.689	185.055	187.179	188.748	–	2,00

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Anuari Estadístic de Barcelona i el Consorci d'Educació de Barcelona.

de matriculats a titulacions d'FP que, de ben segur, ha tingut un paper important en aquest ascens de matriculació als estudis d'FP.

En termes de matrícula dels estudis universitaris s'observa com aquest tipus de formació registra els valors més elevats, uns 188.700 alumnes, xifra que no ha variat gaire des del curs 2006-07 fins avui (+2%).

Gràfic 31. Evolució de l'alumnat d'FP a Barcelona segons tipus.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consorci d'Educació de Barcelona.

S'ha de tenir en compte també que Barcelona és un “hub” o node d'oferta educativa, assequible per a la població procedent no només de la ciutat de Barcelona, de manera que l'àmbit de referència de l'oferta educativa de Barcelona és l'àrea metropolitana de Barcelona i, en alguns casos, com l'universitari, Catalunya. En aquest sentit, els 29.994 alumnes d'FP de Barcelona no procedeixen tots de la ciutat, com també ocorre en el cas del batxillerat i, especialment, de les universitats ubicades a la ciutat.

Distribució de la matrícula segons la titularitat

La distribució de la matrícula a Barcelona segons la seva titularitat es decanta envers la concertada i la privada. En aquest sentit, la matrícula de titularitat pública és minoritària, amb un pes total de 45,6% respecte al total de l'oferta. Entre la titularitat concertada i la privada predomina la concertada, amb un 37% (en comparació amb un 17,4% de la privada). Pel que fa a la distribució de la matrícula segons la titularitat per tipus de cicle (mitjà o superior), s'identifica una distribució molt similar entre les diferents titularitats.

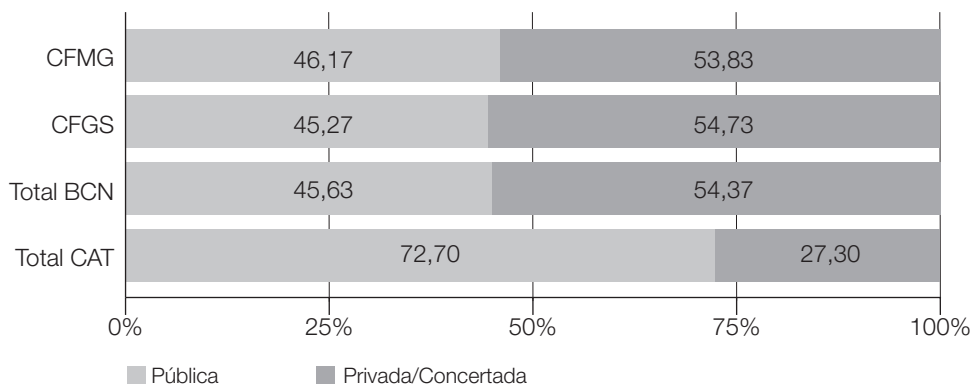
Taula 51: Distribució de la matrícula d'FP segons titularitat. Barcelona. Curs 2011-12.

Tipus curs	Pública	Concertada	Privada	Total
CFGM	46,17	37,97	15,87	100
CFGS	45,27	36,35	18,38	100
Total BCN	45,63	36,99	17,38	100
Total CAT	72,70	27,30		100

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consorci d'Educació de Barcelona i del Departament d'Ensenyament.

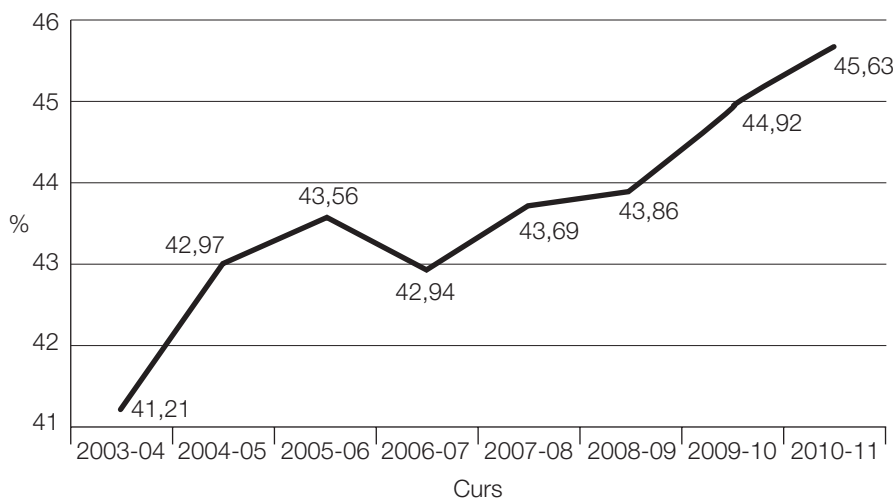
La distribució de la matrícula d'FP a Barcelona presenta característiques diferencials respecte de la distribució de la matrícula d'FP segons titularitat que s'observa a la resta de Catalunya. En el cas del conjunt de Catalunya, s'observa com la titularitat pública representa un total de 72,7% de la matrícula, gairebé 30 punts percentuals per sobre de la proporció que representa la matrícula pública a Barcelona.

Aquest fet pot tenir relació en part amb que la iniciativa privada no es planifica tant per un criteri territorial o de necessitats contextuais sinó que, a l'hora de planificar l'oferta, predomina el factor estratègic del territori (comunicacions, població, ca-

Gràfic 32. Distribució de la matrícula d'FP segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consorci d'Educació de Barcelona i del Departament d'Ensenyament.

pacitat d'atracció, diversitat de nivells socioeconòmics...). En aquest sentit, sembla factible que el territori de Barcelona sigui un dels predilectes de la iniciativa privada per tal d'obrir les portes d'un centre de formació professional o incorporar estudis d'FP a un centre d'ensenyament de titularitat concertada o privada que ja desenvolupa altres tipus d'estudis, postobligatoris o no.

Gràfic 33. Evolució del pes de la matrícula pública d'FP a Barcelona.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consorci d'Educació de Barcelona.

Per altra banda, cal destacar que el pes de la titularitat pública en la matrícula d'FP a Barcelona augmenta any rere any, tot i que a un ritme lent; en 8 anys, la titularitat pública ha passat de representar el 41,2% del total a un 45,6%, la qual cosa significa un augment interanual mitjà de 0,5 punts percentuals. Tot i així, com ha quedat palès, la xifra actual de matrícula pública a la ciutat de Barcelona dista molt de la mitjana de Catalunya.

Distribució de la matrícula segons sexe i edat

La distribució per edat de l'alumnat d'FP de Barcelona ve en part determinada per les edats mínimes per accedir a aquesta tipologia d'estudis, que en el cas dels cicles de grau mig és de 16 anys i en el cas dels cicles de grau superior és de 18 anys. Tanmateix, gairebé el 60% de la població estudiantil d'FP de Barcelona té 20 anys o més. Aquesta proporció, però, varia notablement entre GM i GS, ja que als estudis de GM els majors de 20 anys representen un 32%, mentre que a GS aquesta xifra gairebé es dobla i arriba a representar fins a un 77%.

Taula 52: Distribució de l'alumnat d'FP de Barcelona. Curs 2010-11.

TIPUS CURS	16	17	18	19	20 i +	Total
CFGM	7,4	23,3	22,9	14,7	31,8	100
CFGS	0,0	0,0	7,0	16,2	76,8	100
Total	2,9	9,1	13,2	15,6	59,2	100

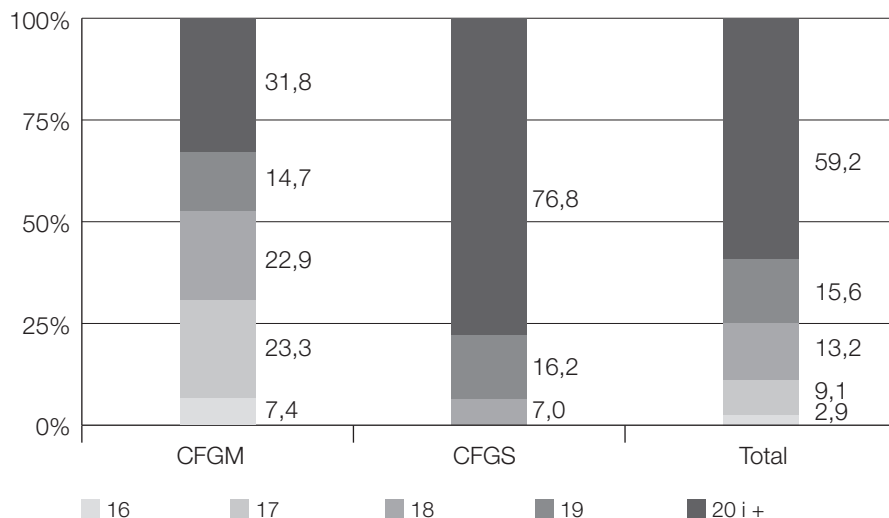
Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

En relació amb la distribució d'alumnat segons sexe, l'FP de Barcelona es troba lleugerament masculinitzada, ja que un 56% de la matrícula la formen homes, davant del 44% que representen les dones. Val a dir que la proporció entre sexes al GM està més desequilibrada, un 60% *versus* un 40%, que en el cas del GS, en què les distribucions s'aproximen i només s'identifica una variació entre sexes del 5%.

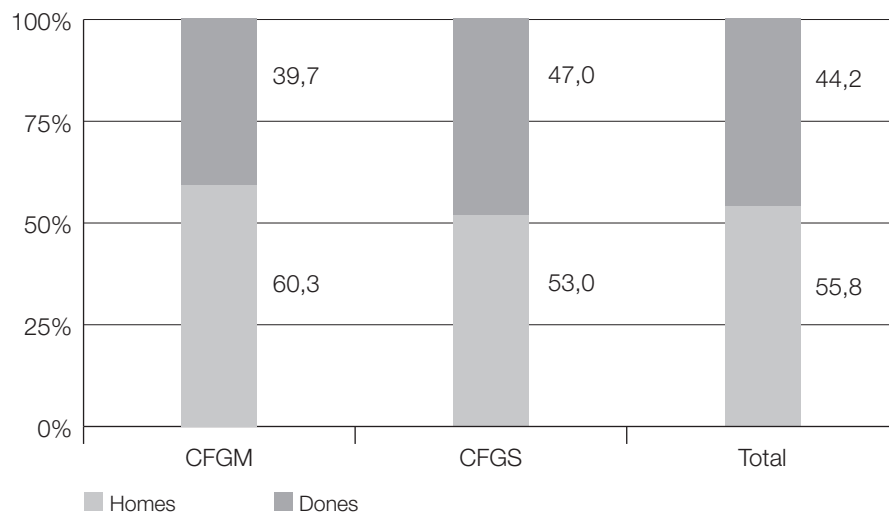
Taula 53: Distribució segons sexe de la matrícula d'FP de Barcelona

TIPUS CURS	Homes	Dones
CFGM	60,3	39,7
CFGS	53,0	47,0
Total	55,8	44,2

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament

Gràfic 34. Distribució de l'alumnat segons edat i tipus de curs. Barcelona. Curs 2010-11.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

Gràfic 35. Distribució de l'alumnat segons sexe i tipus de curs. Barcelona. Curs 2010-11.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

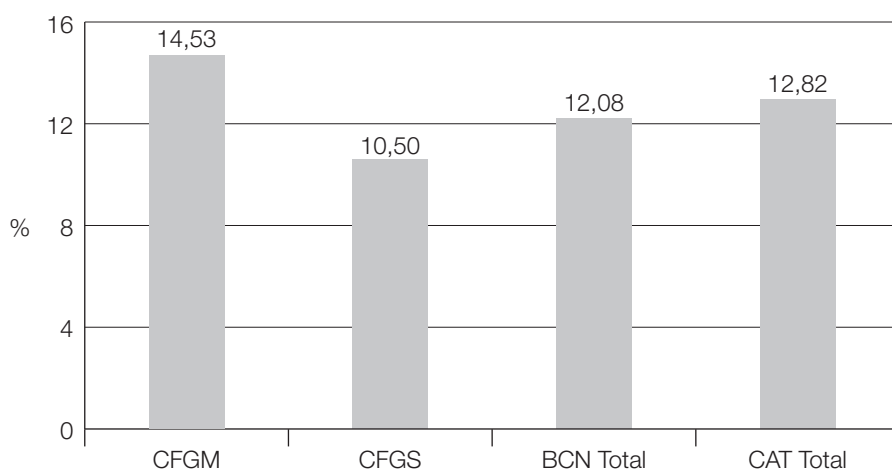
Distribució de la matrícula segons nacionalitat

L'alumnat d'FP d'origen estranger a Barcelona ascendeix a aproximadament 3.500 persones i representa un 12% de l'alumnat total d'FP a Barcelona en el curs 2010-11. Aquesta taxa, en desagregar-la per tipus de curs (grau mitjà o superior), es diferencia significativament, atès que la taxa d'alumnes estrangers als cicles de grau mig és 4 punts superior a la que es registra als cicles de grau superior.

En termes de contextos territorials, es constata que la taxa registrada per la ciutat de Barcelona és molt semblant a la de la resta de Catalunya, tot i que lleugerament superior en el cas del context territorial de Catalunya.

Taula 54: % Alumnat estranger. Barcelona. Curs 2010-11.	
Tipus curs	% alumnat de nacionalitat estrangera
CFGM	14,53
CFGS	10,50
BCN TOTAL	12,08
CAT TOTAL	12,82
Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.	

Gràfic 36. % alumnat d'FP de nacionalitat estrangera. Barcelona. Curs 2010-11.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

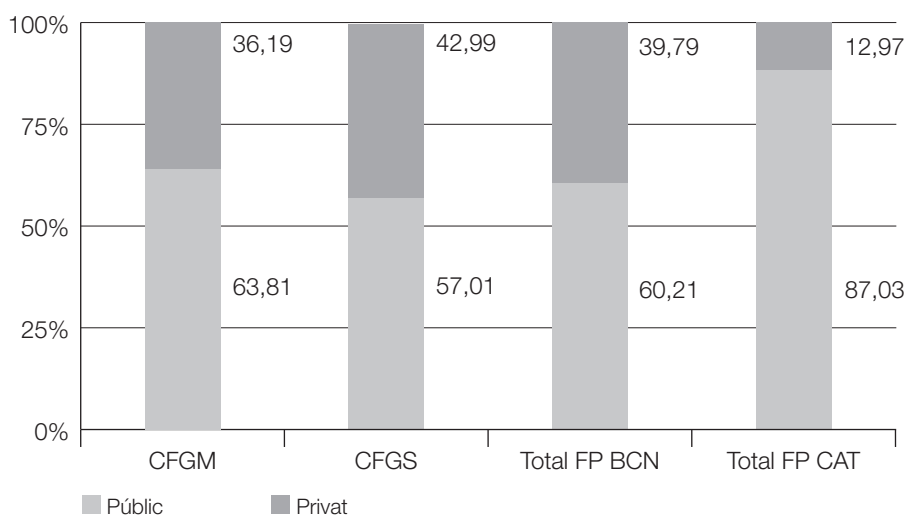
En termes de distribució de l'alumnat de nacionalitat estrangera segons la titularitat del centre, les dades assenyalen una major concentració de nacionals estrangers a la titularitat pública, tot i el major pes de la titularitat privada/concertada (dos terços) en el conjunt de les matrícules. Val a dir, però, que la situació al context territorial català encara és més polaritzada que en el cas de Barcelona, ja que un 87% de l'alumnat d'FP de nacionalitat estrangera cursa els seus estudis en centres de titularitat pública. Cal mencionar en aquest punt que les situacions de partida de Catalunya i de Barcelona són ben diferents, ja que el pes de l'oferta pública a Catalunya és molt més elevat que a Barcelona.

Taula 55: Distribució de l'alumnat de nacionalitat estrangera segons titularitat i tipus de cicle. Barcelona. Curs 2010-11.

Tipus curs	Públic	Privat	Total
CFGM	63,81	36,19	100
CFGS	57,01	42,99	100
TOTAL FP BCN	60,21	39,79	100
TOTAL FP CAT	87,03	12,97	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

Gràfic 37. Distribució (%) de l'alumnat estranger segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.

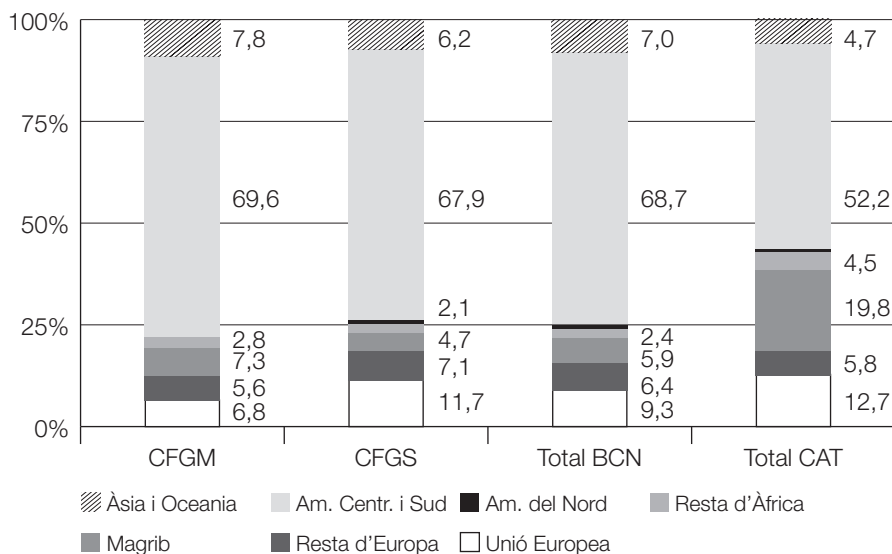
Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

En termes comparatius, entre grau mitjà o superior s'identifica una major concentració d'alumnat de nacionalitat estrangera als cicles de grau mitjà, uns sis punts superior.

L'alumnat d'FP d'origen estranger de Barcelona procedeix majoritàriament d'Amèrica Central i del Sud. Les nacionalitats d'aquests territoris representen un 68% de total del col·lectiu de nacionals estrangers que cursen FP a Barcelona. En ordre d'importància, la segona regió de procedència és l'UE, amb un 9,3%, seguida dels països asiàtics i dels països europeus no pertanyents a l'UE (principalment, països de l'est). En aquest sentit, l'alumnat d'FP estranger d'origen africà seria el que menys pes o volum presentaria en els estudis professionalitzadors.

Les principals tendències detectades a Barcelona quant a l'origen de l'alumnat estranger també es donen al conjunt de Catalunya, com és la nacionalitat majoritària entre l'alumnat. Ara bé, els nacionals del Magrib són el segon col·lectiu d'alumnat estranger d'FP en importància a Catalunya; potser aquest fet es correlaciona amb la major volum d'oferta de titularitat pública detectada al conjunt de Catalunya en comparació amb el conjunt de Barcelona.

Gràfic 38. Distribució segons nacionalitat de l'alumnat estranger. Barcelona. Curs 2010-11.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

Taula 56: Distribució de l'alumnat estranger segons nacionalitat i tipus de cicle.
Barcelona. Curs 2010-11.

	UE	Resta EUR	Magrib	Resta d'Àfrica	Am. del Nord	Am. Centre i Sud	Àsia i Oce- ania
CFGM	6,6	5,6	7,3	2,8	0,4	69,6	7,8
CFGS	11,7	7,1	4,7	2,1	0,4	67,9	6,2
TOTAL BCN	9,3	6,4	5,9	2,4	0,4	68,7	7,0
TOTAL CAT	12,7	5,8	19,8	4,5	0,2	52,2	4,7

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

Idees clau

- En termes de matrícula d'FP, Barcelona es decanta principalment per estudis d'FP de grau superior amb un 61%.
- En termes d'evolució: els estudis postobligatoris que més s'han incrementat a Barcelona en termes de matriculació són els d'FP.
- En termes de titularitat: predominen àmpliament (2/3) la matrícula i l'oferta de tipus privat, ja siguin concertades o no. Aquesta situació dista molt del cas de Catalunya, perquè a la resta del país predomina l'oferta de tipus públic (72%).
- En termes de sexe: la matrícula a l'FP es troba masculinitzada, tot i que aquesta situació és més evident als estudis de grau mitjà que als de grau superior, en què les proporcions entre sexe s'igualen bastant.
- En termes d'edat: predominen àmpliament els alumnes majors de 20 anys.
- En termes de nacionalitat: la taxa d'alumnat d'FP d'origen estranger a Barcelona és del 12%, una taxa molt similar a la que es registra a la resta de Catalunya. L'alumnat d'origen estranger sobretot es concentra en centres de titularitat pública; el seu subcol·lectiu més important és el procedent d'Amèrica Central i del Sud.

10.3. Proves d'accés a ensenyaments d'FP

Les proves d'accés als cicles formatius permeten accedir a un cicle de formació professional de grau mitjà o superior a les persones que no disposen dels requisits acadèmics corresponents i que tenen una edat mínima, diferent per a cada grau. Les proves d'accés a grau mitjà han d'acreditar els coneixements i les habilitats suficients per cursar els ensenyaments professionals, mentre que les proves d'accés a grau superior han d'acreditar la maduresa atenent als objec-

tius del batxillerat, així com les capacitats de la persona en l'àmbit professional del cicle al qual es vol accedir. En l'àmbit estatal, les proves d'accés als graus mitjà i superior es regulen per la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, la qual es desplega mitjançant el Reial decret 1538/2006, de 15 de desembre, que estableix l'ordenació general de la formació professional del sistema educatiu. A Catalunya, el Decret 332/1994, de 4 de novembre, d'ordenació general dels ensenyaments de formació professional específica a Catalunya i el Decret 130/2000, de 3 d'abril, que el modifica, són els textos normatius que preveuen la necessitat de tenir la titulació corresponent o de superar una prova d'accés regulada i convocada pel Departament d'Ensenyament per fer un cicle formatiu de grau mitjà o superior.

Per accedir als cicles formatius de grau mitjà, és una condició necessària posseir el títol de graduat en ESO, tal com es preveu al Reial decret 1538/2006, de 15 de desembre, d'ordenació general de la formació professional del sistema educatiu, segons el que estableix l'article 41.1 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació. Les proves d'accés als cicles de grau mig s'adrecen a les persones que volen cursar un cicle formatiu de grau mitjà, però que no disposen del títol de graduat en educació secundària obligatòria. Per poder fer les proves d'accés, aquestes persones han de tenir 17 anys o bé complir-los durant l'any de realització de les proves. D'altra banda, per accedir als cicles de grau superior s'ha de posseir el títol de batxiller, tal com també s'estableix en el Reial decret 1538/2006, de 15 de desembre, d'ordenació general de la formació professional del sistema educatiu, d'acord amb el previst a l'article 41.1 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació. Les persones que vulguin accedir als cicles de grau superior i no disposin del títol de batxiller poden fer les proves si tenen 19 anys o els fan el mateix any de realització de la prova, o 18 si acrediten la possessió d'un títol de tècnic (cicle de grau mig) relacionat amb el cicle al qual es vol accedir².

La demanda d'estudis d'FP via prova d'accés augmenta curs rere curs fins el punt que actualment (curs 2010-11) es registren el doble de participants que al curs 2006-2007. Actualment la participació en aquest tipus de proves se situa en les gairebé 5.300 persones, de les quals 2.000 es van presentar a les proves per accedir a un grau mitjà i 3.200 a les proves per accedir al grau superior.

(2) Com a novetat per al curs 2011-12, i en el moment de tancar aquesta edició, es preveu que també es pugui accedir als CFGS a través d'un curs específic d'accés.

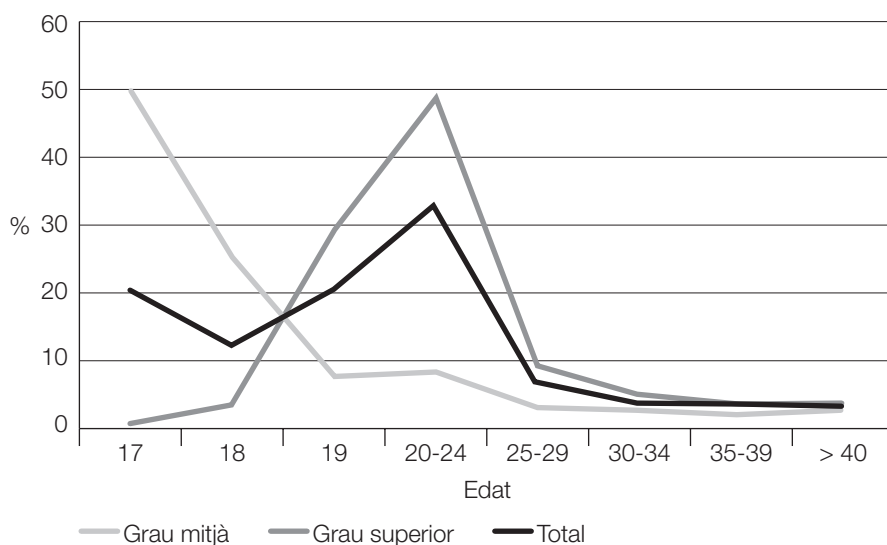
Taula 58: Distribució segons edat dels participants en les proves d'accés a ensenyaments d'FP. Barcelona. Curs 2010-12.

Cicle	17	18	19	20-24	25-29	30-34	35-39	>40	Total
G. mitjà	49,76	25,24	7,50	7,90	3,00	2,45	1,97	2,17	100
G. superior	0,00	3,19	29,30	48,54	8,92	4,28	2,74	3,04	100
Total	19,93	12,02	20,57	32,26	6,55	3,54	2,44	2,69	100

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del CEB.

Quant a la participació en les proves d'accés i l'edat, s'identifiquen diferències importants entre tipus de cicle (mitjà o superior), motivada per les diferents edats en què l'estudiant pot optar a realitzar les proves a cada tipus de cicle. En el cas de les proves d'accés a cicle de grau mig, el gruix dels participants, el 76%, se situa entre els 17 i els 18 anys. En el cas de les proves de cicle de grau superior, el gruix se situa en una franja d'edat més àmplia, ja que l'edat de 19 anys agrupa el 30% de la demanda de proves d'accés a cicle de grau superior i d'altra banda, el rang d'edat 20-24 anys agrupa el 48%. A partir dels 24 anys també s'identifica demanda de proves d'accés tant d'un tipus de cicle com de l'altre.

Gràfic 39. Distribució (%) segons l'edat de la participació a les proves d'accés a ensenyament professionalitzadors. Barcelona. 2010-11.

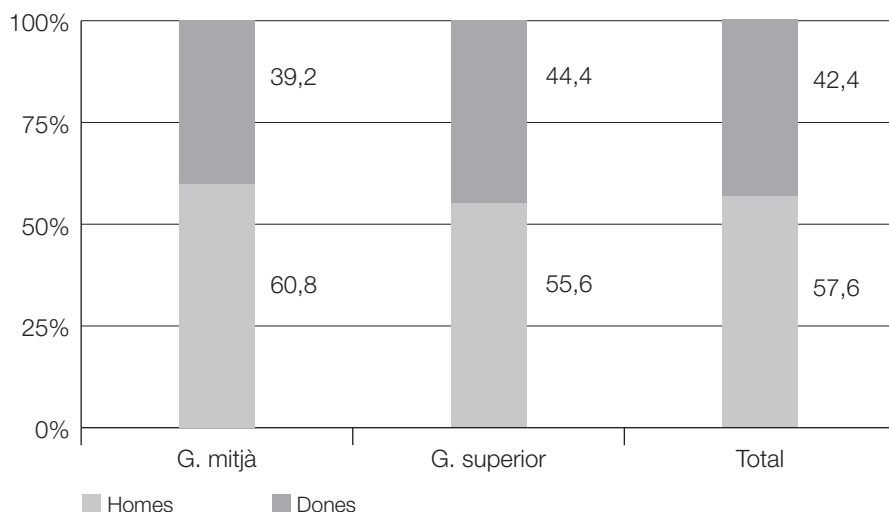
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del CEB.

Taula 59: Distribució segons sexe. Participants a les proves d'accés a estudis professionalitzadors. Barcelona. Curs 2010-11

Sexe	G. mitjà	G. superior	Total
Homes	60,8	55,6	57,6
Dones	39,2	44,4	42,4
Total	100	100	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consorci d'Educació de Barcelona.

Gràfic 40. Distribució a les proves d'accés a ensenyaments professionalitzadors segons sexe dels participants. Barcelona. Curs 2010-11.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consorci d'Educació de Barcelona.

En termes de gènere, s'identifica una masculinització dels participants, tot i que és més evident a les proves d'accés a cicle de grau mig (60%) que a les de cicle de grau superior (55%).

Idees clau

- La demanda de proves d'accés a estudis d'FP s'ha doblat en relació amb el curs 2006-07. Aquesta evolució és fruit d'una augment constant i sostingut observat curs rere curs.
- L'edat majoritària dels participants es troba entre els 20 i 24 anys. Aquest interval està principalment influenciat pel gruix de demandants de proves d'accés a cicle de grau superior, que se situa específicament en aquesta franja concreta.
- Pel que fa a la distribució de la demanda de proves d'accés segons sexe, predominen els homes. Aquesta situació és més evident en el cas del grau mitjà.

10.4. Taxa de repetició

L'apartat següent aborda quina és la taxa de repetició dels estudiants d'FP a Barcelona. Aquesta taxa³ reflecteix quin és el percentatge de població escolaritzada a FP que repeteix curs. Al llarg d'aquest epígraf de l'Anuari, es desgranaran quines són les característiques definitòries d'aquesta taxa i les diferents maneres en què es desagrega.

Pel que fa a l'evolució, la taxa de repetició tendeix a reduir-se en el transcurs dels cinc cursos escolars compresos entre el 2005-06 i el 2009-10, i passa del 11,9 al 10,7. Aquesta reducció de la taxa de repetició agregada s'observa tant en el cas dels cursos de grau mitjà com de grau superior.

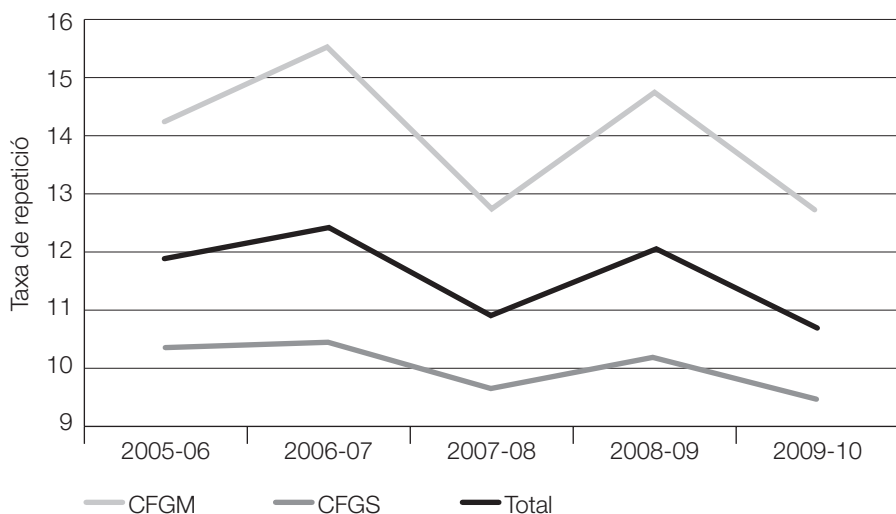
Taula 60: Taxa de repetició. Estudis d'FP. Barcelona.

Grau	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10
CFGM	14,2	15,4	12,7	14,7	12,6
CFGS	10,3	10,4	9,6	10,1	9,4
TOTAL	11,9	12,4	10,8	12,0	10,7

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

Cal matisar que en el transcurs de tot el període observat, la taxa de repetició és sensiblement més elevada en el cas del grau mitjà que en el cas del grau superior. Les dades més recents disponibles (curs 2009-10) apunten a que la

(3) Taxa de repetició = (Alumnes repetidors / (Alumnes que aproven + Alumnes repetidors))*100

Gràfic 41. Evolució taxa de repetició. Estudis d'FP. Barcelona.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

taxa de repetició dels cursos de grau mitjà se situa en el 12,6 mentre que en el cas dels cursos de grau superior, se situa en el 9,4, és a dir, aproximadament un 33% inferior.

Taxa de repetició per curs

Un altre nivell de desagregació de la taxa de repetició a l'FP és la desagregació segons curss, primer (1r) o segon (2n). Aquesta desagregació aporta resultats molt nítids sobre en quin curs es donen majors taxes de repetició, ja que, a tenor de les dades de la taula següent, s'observa com les majors taxes de repetició co-

Taula 61: Taxa de repetició segons curs i tipus de grau (mitjà o superior). Barcelona. Curs 2009-10.

Nivell	1r Curs	2n Curs	Total
CFGM	11,4	17,6	12,6
CFGS	6,1	14,7	9,4
Total	8,4	15,6	10,7

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

responen, amb diferència, al segon curs, tant en el cas del grau mitjà com en el cas del grau superior. Val a dir que en aquest cas també s'observa que les taxes més elevades de repetició es donen en l'alumnat de grau mitjà tant a primer com a segon curs. Un altre fet a destacar és que la taxa de repetició de grau superior passa de 6,1 a primer a 14,7 a segon. Aquest augment sembla molt sobtat, sobretot si el comparem amb l'augment que registra l'alumnat de grau mitjà.

Idees clau

- La taxa de repetició a estudis d'FP a Barcelona tendeix a reduir-se.
- Les majors taxes de repetició es donen al segon curs, tant en els cas del grau mitjà com del superior.
- En tots els casos comparats, la taxa de repetició de grau mitjà sempre és sensiblement més elevada que la de grau superior.

11. Anàlisi per família professional

Indicadors que conté l'apartat:

- Preinscripció per família professional: tipus de curs i titularitat.
- Matrícula per família professional, tipus de curs (GM o GS) i titularitat.
- Inserció laboral per família professional.
- Taxa de repetició per família professional i tipus de curs (GM o GS).

Tot i que l'FP s'acostuma a tractar de manera conjunta pel que es refereix a indicadors, informació, etc., en el marc de l'anuari de l'FP de Barcelona cal desenvolupar una anàlisi en termes de família professional. La raó és que les 21 famílies professionals en què s'estructura l'oferta d'FP de Barcelona segueixen diferents tendències, en termes de demanda, d'oferta, d'inserció laboral i altres aspectes, atès que cadascuna d'aquestes famílies està lligada a un sector productiu amb dinàmiques pròpies i heterogènies. El coneixement d'aquestes tendències pot resultar d'utilitat a l'hora de planificar polítiques públiques, actuacions i estratègies entorn de l'FP de la ciutat, a més d'ajudar a conèixer exhaustivament quina és l'estructura interna de l'oferta d'FP a Barcelona.

11.1. Preinscripció per família professional

En termes quantitatius, la demanda per família professional es pot mesurar a través de les sol·licituds de preinscripció a cada família professional concreta en primera opció. Moltes d'aquestes preinscripcions, per voluntat personal del sol·licitant, no acaben materialitzant-se en una matrícula, ja que el sol·licitant pot preinscriure's en algun curs mentre espera el resultat d'algun altre procés, com és el cas, per exemple, de la selectivitat (en el cas de les preinscripcions a cicle de grau superior). La sol·licitud de preinscripció també pot, finalment, no materialitzar-se perquè el sol·licitant s'hagi preinscrit en més d'una opció (curs). També cal tenir en compte, que, igual que en el cas de la preinscripció a la universitat, a l'hora de preinscriure's en un curs d'FP també es marquen diverses opcions (1a, 2a i 3a) i que en cas de no accedir a la primera opció, es pot accedir a la sego-

na, i així successivament. Per tant, igual que a la universitat, sempre hi ha més demanda d'uns graus que d'uns altres, de manera que molta gent es queda fora del grau que ha demanat, però no de la universitat.

Val a dir que, per una qüestió de recollida de dades, mètodes, terminis i situacions diferencials davant la normativa, només es disposa de dades públiques de

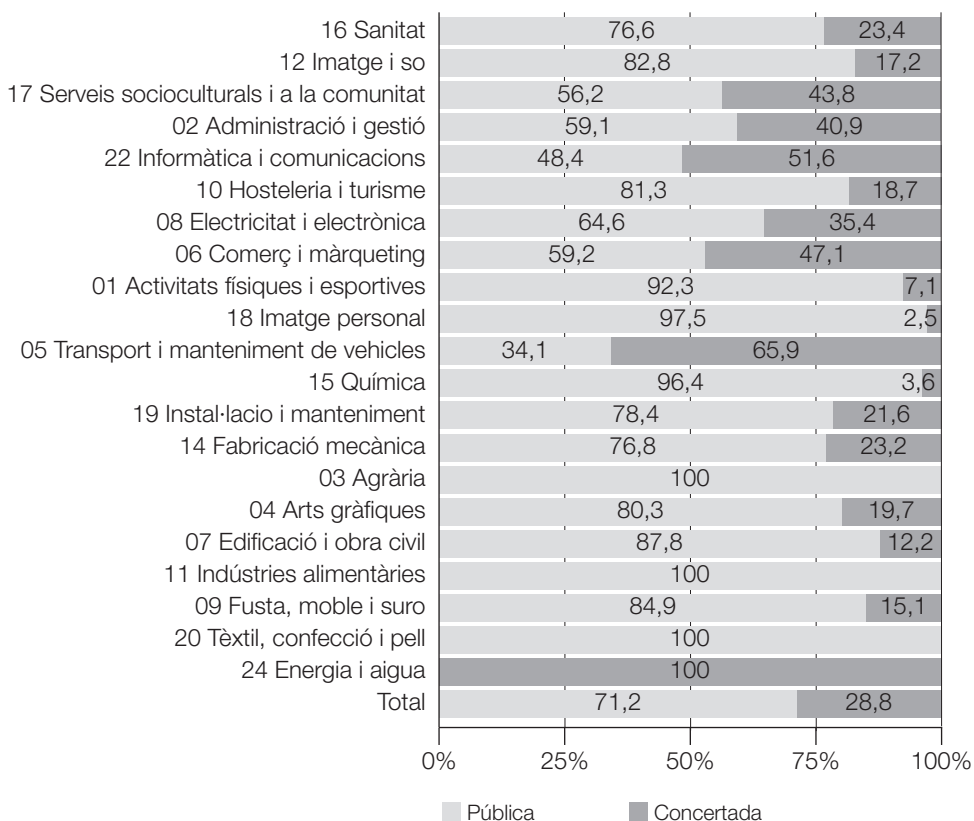
Taula 62: Preinscripció (1r) segons família professional. Barcelona. Curs 2010-11

Família professional	Pública	Concertada	Total
16 Sanitat	3.087	945	4.032
12 Imatge i so	1.845	383	2.228
17 Serv. socioculturals i a la comunitat	1.104	861	1.965
02 Administració i gestió	1.023	707	1.730
22 Informàtica i comunicacions	556	593	1.149
10 Hoteleria i turisme	855	197	1.052
08 Electricitat i electrònica	637	349	986
06 Comerç i màrqueting	465	414	879
01 Activitats físiques i esportives	757	63	820
18 Imatge personal	756	19	775
05 Transport i manteniment de vehicles	264	510	774
15 Química	449	17	466
19 Instal·lació i manteniment	297	82	379
14 Fabricació mecànica	288	87	375
03 Agrària	265	0	265
04 Arts gràfiques	163	40	203
07 Edificació i obra civil	172	24	196
11 Indústries alimentàries	138	0	138
09 Fusta, moble i suro	79	14	93
20 Tèxtil, confecció i pell	78	0	78
24 Energia i aigua	0	56	56
Total	13.278	5.361	18.639

Nota: les cel·les amb valor 0 indiquen una no existència d'oferta formativa en la titularitat i família professional corresponent a la cel·la.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consorci d'Educació de Barcelona.

Gràfic 42. Titularitat de la preinscripció segons família professional.
Curs 2010-11. Barcelona.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del CEB.

preinscripció per família professional dels centres de titularitat pública i concertada. Tot i així, la imatge que genera la realitat conjunta de les dades disponibles és adequada per elaborar una anàlisi exhaustiva de la realitat de l'FP a Barcelona en termes de preinscripció i de preferències de l'alumnat potencial d'FP.

Durant la preinscripció del curs 2010-11 es van rebre un total de 18.639 sol·licituds de matrícula a tots els centres públics i concertats de Barcelona, 7.422 per a estudis de grau mitjà i 11.217 per a estudis de grau superior.

En termes de demanda (sol·licituds de preinscripció), hi ha tres famílies que es distancien de la resta, com és el cas de *sanitat*, amb 4.000 sol·licituds, *Imatge i so*, amb més de 2.000 sol·licituds, i *Serveis socioculturals i a la comunitat*, amb

gairebé 2.000 sol·licituds. Aquestes tres famílies, donada l'estructura i tipus de recollida de dades, són les que es poden considerar més atractives per als potencials alumnes d'FP. Un segon grup de famílies professionals que reben força sol·licituds en comparació amb la resta són les d'*Administració i gestió*, *Informàtica i comunicacions*, i *Hoteleria i turisme*.

En termes de titularitat, la majoria de la població preinscrita a ensenyaments d'FP inicial ho fa a centres de titularitat pública (71%), mentre que a l'apartat anterior s'ha pogut observar com la majoria de la matrícula és de tipus privat/concertat. En aquest sentit, sembla que la població potencialment estudiant d'FP es decanta en un primer terme per la titularitat pública, tot i que l'oferta predominant sigui la concertada/privada. Aquest fet pot indicar una demanda d'estudis de titularitat pública d'FP no coberta que, al seu torn, estaria generant un flux d'alumnat potencial cap a estudis de titularitat concertada i privada. De fet, els majors índexs de titularitat privada en termes de preinscripció es donen en aquelles famílies en què hi ha més demanda i en què l'alumnat potencial intueix que serà més difícil d'entrar en part perquè és conscient de la de la disponibilitat de places públiques, com en el cas de les famílies serveis socioculturals, administració i gestió o informàtica i comunicacions.

A les taules 63 i 64, i per tal de desagregar encara més la informació i de disposar d'una imatge completa de la preinscripció, es mostra la preinscripció del curs 2010-11 per família professional i per tipus de grau.

11.2. Contrast entre preinscripció i matrícula final per família professional

Tot i que a la següent taula no s'hi inclou ni la preinscripció ni la matrícula dels centres totalment privats (sense concert), les dades que conté contribueixen a detectar tendències pel que fa a estudis en què hi ha una sobredemanda respecte el volum final de la matrícula. Tal com s'ha exposat en apartats anteriors, no tots els sol·licitants d'estudis d'FP en la fase de preinscripció es matriculen finalment en aquests estudis, perquè les preinscripcions s'efectuen abans de saber els resultats finals dels cursos d'ESO i Batxillerat, amb la qual cosa es poden donar diverses situacions, com, per exemple, que finalment l'alumne preinscrit no es graduï, que canviï d'itinerari formatiu o que simplement decideixi no continuar estudiant.

En aquest sentit les dades de la columna "diferència" no signifiquen una decalatge real entre sol·licituds i places, sinó més aviat indica una tendència entre

Taula 63: Preinscripció (en primera opció) Cicle de grau mig. Barcelona. Curs 2010-11.

1r CFG MITJÀ	Pública	Privada c.	Total
01 Activitats físiques i esportives	261	0	261
02 Administració i gestió	366	368	734
03 Agrària	148	0	148
04 Arts gràfiques	76	19	95
05 Transport i mant. de vehicles	183	345	528
06 Comerç i màrqueting	128	85	213
08 Electricitat i electrònica	264	169	433
09 Fusta, moble i suro	79	14	93
10 Hoteleria i turisme	398	73	471
11 Indústries alimentàries	104	0	104
12 Imatge i so	228	113	341
14 Fabricació mecànica	158	26	184
15 Química	149	0	149
16 Sanitat	1.288	692	1.980
17 Serv. socioculturals i a la com.	206	90	296
18 Imatge personal	585	19	604
19 Instal·lació i manteniment	170	42	212
20 Tèxtil, confecció i pell	31	0	31
22 Informàtica i comunicacions	238	307	545
Total	5.060	2.362	7.422

Nota: les cel·les amb valor 0 indiquen una no existència d'oferta formativa en la titularitat i família professional corresponent a la cel·la.

Font: Consorci d'Educació de Barcelona.

la preferència dels potencials alumnes d'FP en relació amb la matriculació final observada.

L'anterior taula ens assenyala diverses tendències. A la part alta de la taula s'hi ubiquen les famílies professionals en què s'observa una diferència més important entre les sol·licituds de matriculació rebudes i la matrícula final. Aquest és el cas, sobretot, de les famílies professionals *Sanitat*, i *Imatge i so*. En el primer cas, la diferència és de -2.020 mentre que en el segon és del -1.384. Aquestes dades

**Taula 64: Preinscripció (en primera opció)a Cicle de grau superior. Barcelona.
Curs 2010-11.**

1r CFG superior	Pública	Privada c.	Total
01 Activitats físiques i esportives	496	63	559
02 Administració i gestió	657	339	996
03 Agrària	117	0	117
04 Arts gràfiques	87	21	108
05 Transport i mant. de vehicles	81	165	246
06 Comerç i màrqueting	337	329	666
07 Edificació i obra civil	172	24	196
08 Electricitat i electrònica	373	180	553
10 Hoteleria i turisme	457	124	581
11 Indústries alimentàries	34	0	34
12 Imatge i so	1.617	270	1.887
14 Fabricació mecànica	130	61	191
15 Química	300	17	317
16 Sanitat	1.799	253	2.052
17 Serv. socioculturals i a la com.	898	771	1.669
18 Imatge personal	171	0	171
19 Instal·lació i manteniment	127	40	167
20 Tèxtil, confecció i pell	47	0	47
22 Informàtica i comunicacions	318	286	604
24 Energia i aigua	0	56	56
Total	8.218	2.999	11.217

Nota: les cel·les amb valor 0 indiquen una no existència d'oferta formativa en la titularitat i família professional corresponent a la cel·la.

Font: Consorci d'Educació de Barcelona.

apunten a una certa diferència entre les preferències dels alumnes potencials d'FP i la matrícula final.

Un segon grup de famílies professionals que registren una diferència negativa entre sol·licituds i matrícula final són *Activitats físiques i esportives* (–499), *Serveis socioculturals i a la comunitat* (–374), *Hoteleria i turisme* (–303), *Imatge personal* (–258), *Agrària* (–115) i *Química* (–74). Entre aquest segon grup, tot i que la

Taula 65: Contrast sol·licituds de preinscripció (en primera opció) i matrícula final. Barcelona. Curs 2010-11.

Família professional	Oferta de places	Preinscripció (1ra opció)	Matrícula final (1r)	Diferència preinscripció -matrícula
16 Sanitat	1.709	4.032	2.012	-2.020
12 Imatge i so	708	2.228	844	-1.384
01 Activitats físiques i esportives	292	820	321	-499
17 Serv. socioculturals i a la comunitat	1.379	1.965	1.591	-374
10 Hoteleria i turisme	713	1.052	749	-303
18 Imatge personal	453	775	517	-258
03 Agrària	135	265	150	-115
15 Química	352	466	392	-74
24 Energia i aigua	60	56	60	4
04 Arts gràfiques	171	203	212	9
20 Tèxtil, confecció i pell	76	78	90	12
19 Instal·lació i manteniment	391	379	420	41
07 Edificació i obra civil	230	196	240	44
11 Indústries alimentàries	124	138	183	45
09 Fusta, moble i suro	110	93	150	57
14 Fabricació mecànica	396	375	435	60
06 Comerç i màrqueting	805	879	959	80
08 Electricitat i electrònica	1.063	986	1.137	151
05 Transport i mant. de vehicles	804	774	934	160
02 Administració i gestió	1.636	1.730	1.898	168
22 Informàtica i comunicacions	1.228	1.149	1.433	284
Total	12.835	18.639	14.727	-3.912

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consorci d'Educació de Barcelona.

diferència no és tan evident com en el cas de les famílies *sanitat i imatge i so*, sí que es pot observar una sobredemanda, tot i que menys rellevant.

En un altre sentit, s'identifiquen algunes famílies en què sembla que hi ha més matrícula final que sol·licituds de matriculació. El cas més evident és el dels estudis d'*Informàtica i comunicacions*, en el quals, un cop finalitzat el procés de matriculació, es registren 284 matriculats més que sol·licituds rebudes. Aquesta situació assenyala una tendència a l'existència de casos amb més places que sol·licituds. Aquest fet fa que famílies en la situació de la família d'*Informàtica i comunicacions* siguin la segona opció d'alumnes que no han pogut assolir una plaça als estudis sol·licitats en primera opció. En aquesta situació també es trobarien les famílies professionals d'*Administració i gestió, transport i Manteniment de vehicles, i Electricitat i electrònica*.

En termes d'oferta de places (primera columna) s'observa que ascendeix a 12.835, tot i que aquesta xifra és molt menor que la real, ja que un cert nombre de places no incloses a l'anterior taula, que ve definit per inspecció educativa, es reserven per a l'alumnat repetidor de 1r curs. Enguany aquesta xifra ha estat de 1.481 places, la qual cosa suma un total de 14.316 places ofertes, a les quals cal sumar-hi ampliacions de grups per acceptació de noves sol·licituds per diversos centres.

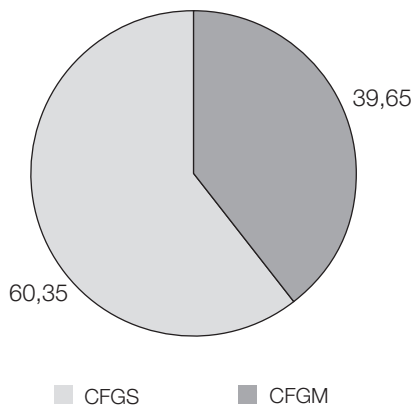
11.3. Alumnat per família professional, totals

El següent apartat inclou la matrícula d'FP inicial, del curs 2010-11, per a la ciutat de Barcelona, tant per la titularitat pública, concertada i privada. Les següents dades són, doncs, un reflex real del volum d'alumnat d'FP que es va formar a Barcelona durant el curs 2010-11.

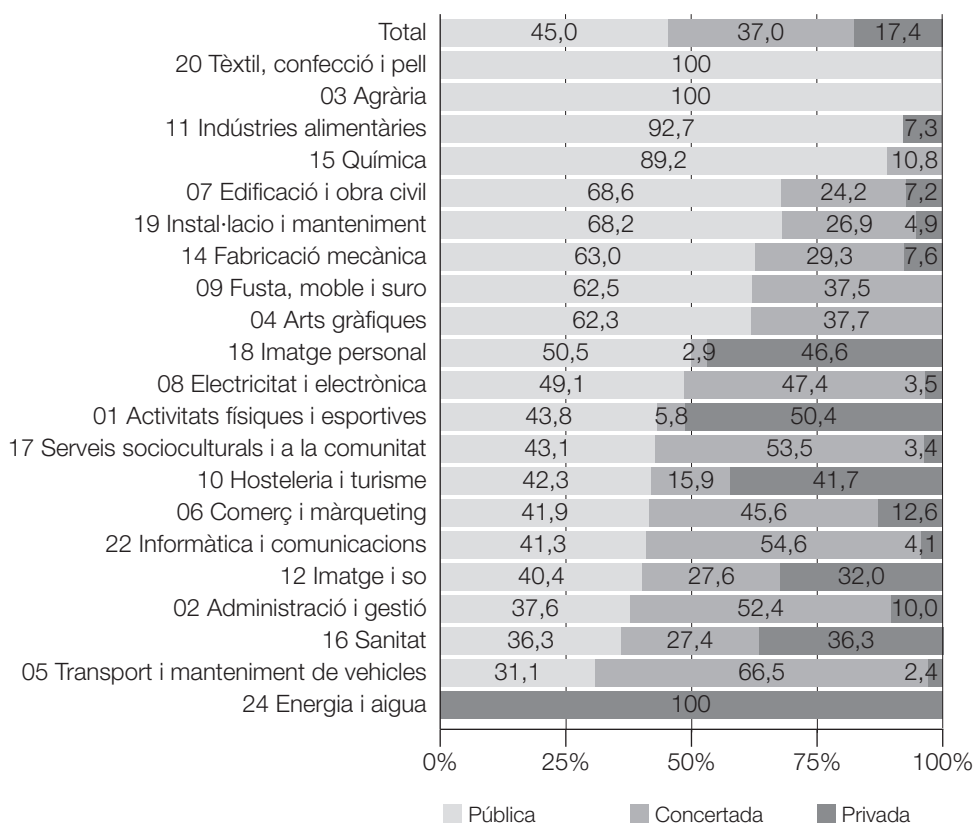
Taula 66: Alumnat matriculat a FP segons curss. Barcelona. Curs 2010-11

Curs	1r curs	2n curs	Total
CFGM	7.830	4.064	11.894
CFGS	10.184	7.916	18.100
Total	18.014	11.980	29.994

Font: Consorci d'Educació de Barcelona.

Gràfic 43. Pes (%) de la matrícula segons tipus de cicle. Barcelona. Curs 2010-11.

Font: Consorci d'Educació de Barcelona.

Gràfic 44. Distribució de la matrícula d'FP segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.

Font: Consorci d'Educació de Barcelona.

Taula 67: Distribució de la matrícula d'FP segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.

Família professional	Pública	Concertada	Privada	Total
16 Sanitat	1.523	1.148	1.522	4.193
22 Informàtica i comunicacions	1.283	1.694	127	3.104
17 Serv. Sociocult. i a la com.	1.334	1.655	104	3.093
02 Administració i gestió	1.086	1.512	289	2.887
08 Electricitat i electrònica	1.193	1.153	86	2.432
12 Imatge i so	900	614	711	2.225
05 Transp. i mant. de vehicles	597	1.278	47	1.922
10 Hoteleria i turisme	785	295	774	1.854
18 Imatge personal	735	42	678	1.455
06 Comerç i màrqueting	567	617	170	1.354
01 Activitats físiques i esportives	452	60	521	1.033
14 Fabricació mecànica	645	300	78	1.023
19 Instal·lació i manteniment	608	240	44	892
15 Química	497	60	0	557
07 Edificació i obra civil	360	127	38	525
04 Arts gràfiques	248	150	0	398
11 Indústries alimentàries	303	0	24	327
03 Agrària	240	0	0	240
09 Fusta, moble i suro	150	90	0	240
20 Tèxtil, confecció i pell	180	0	0	180
24 Energia i aigua	0	60	0	60
TOTAL	13.686	11.095	5.213	29.994

Font: Consorci d'Educació de Barcelona.

Una primera aproximació a les dades de matriculació és identificar quin pes té la matrícula de grau mitjà i de grau superior. En aquests termes, la matrícula de grau superior se situa en un 60% del total davant del 40% de grau mitjà. En observar la matriculació per cursos (1r o 2n curs) s'evidencia una major quantitat d'alumnat matriculat a 1r que a 2n.

La distribució de la matrícula total per famílies professionals mostra diferències importants, ja que els extrems són molt distanciat en termes de volum total d'alumnat: mentre que la família de *sanitat* registra una matrícula de gairebé 4.200 alumnes, les dues famílies amb menys alumnat, que són *Tèxtil, confecció i pell*, i *Energia i aigua*, no arriben als 200 matriculats¹. Entremig, hi ha xifres variables, no es dona un volum de matrícula tipus o majoritari, tot i que són majoria les famílies professionals que tenen més de 1.000 alumnes. Evidentment, la dimensió de matrícula de les diferents famílies professionals depèn de la planificació de les administracions competents atenent a criteris diversos, com els requeriments del mercat laboral, els nivells d'inserció i la demanda dels diferents tipus d'estudis.

En termes de volum de matrícula predominen les famílies professionals de *Sanitat, Informàtica i comunicacions, Serveis socials i a la comunitat*, i *Administració i gestió*. Aquestes famílies professionals són vinculades principalment al sector serveis, tant a les persones com a les empreses. Aquesta vinculació està en consonància amb el teixit productiu de la ciutat de Barcelona.

11.4. Alumnat per família professional, cicle de grau mig

Les quatre famílies professionals amb un volum de matriculats més elevat a grau mitjà són *Sanitat, Transport i manteniment de vehicles, Informàtica i comunicacions*, i *Electricitat i electrònica*.

En termes de titularitat, la matrícula de grau mitjà segueix la tendència general, que és el predomini de la matrícula concertada i privada per sobre de la matrícula de titularitat pública. En aquest sentit, cal destacar l'elevada presència de la titularitat privada en els estudis de grau mitjà relatius a les famílies professionals d'*Imatge i so, Activitats físiques i esportives*, i *Imatge personal*.

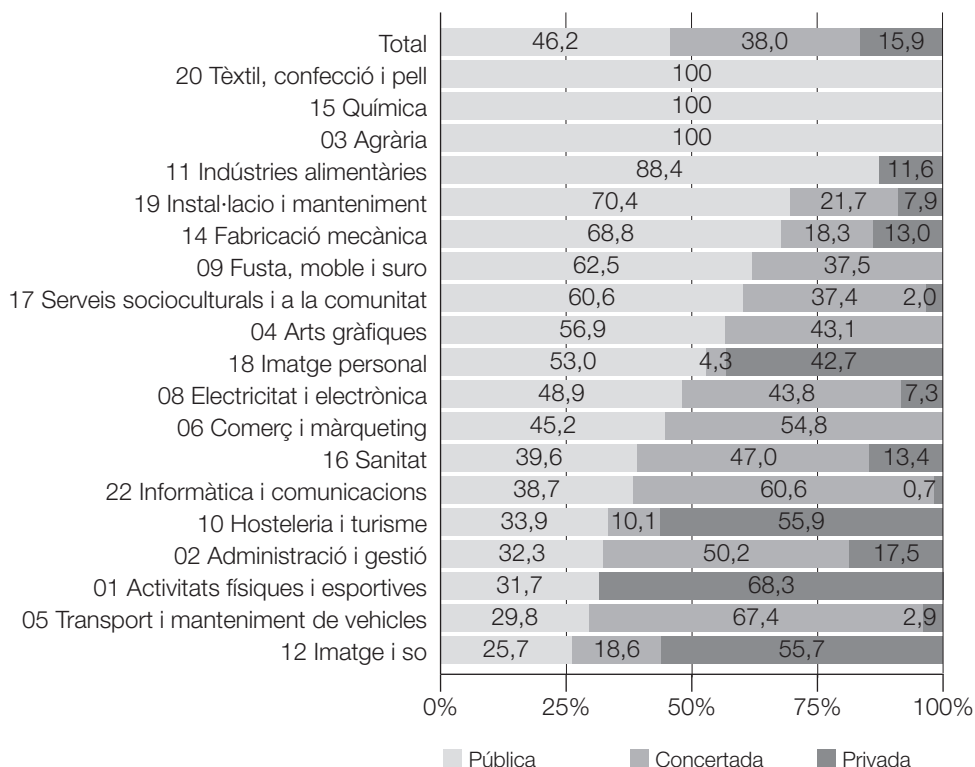
(1) La baixa xifra ve donada no per una manca d'interès, sinó per que l'oferta és limitada.

Taula 68: Distribució de la matrícula de cicle de grau mig segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.

Família professional	Pública	Concertada	Privada	Total
16 Sanitat	676	803	228	1.707
05 Transp. i mant. de vehicles	403	912	39	1.354
22 Informàtica i comunicacions	499	780	9	1.288
08 Electricitat i electrònica	574	514	86	1.174
02 Administració i gestió	363	565	197	1.125
18 Imatge personal	522	42	420	984
10 Hoteleria i turisme	301	90	496	887
17 Serv. sociocult. i a la com.	362	223	12	597
19 Instal·lació i manteniment	390	120	44	554
14 Fabricació mecànica	339	90	64	493
06 Comerç i màrqueting	126	153	0	279
09 Fusta, moble i suro	150	90	0	240
12 Imatge i so	61	44	132	237
04 Arts gràfiques	119	90	0	209
11 Indústries alimentàries	183	0	24	207
01 Act. físiques i esportives	63	0	136	199
03 Agrària	150	0	0	150
15 Química	150	0	0	150
20 Tèxtil, confecció i pell	60	0	0	60
TOTAL	5.491	4.516	1.887	11.894

Font: Consorci d'Educació de Barcelona.

Gràfic 45. Distribució de la matrícula de CFGM segons titularitat. Barcelona. Curs 2010-11.

Font: Consorci d'Educació de Barcelona

11.5. Alumnat per família professional cicle de grau superior

En qüestió de volum de matrícula, els estudis de grau superior amb un nombre més elevat de matriculats són els corresponents a les famílies professionals de *Serveis socioculturals i a la comunitat*, i *Sanitat*. Totes dues famílies registren xifres molt properes als 2.500 alumnes matriculats, mentre que amb una xifra propera als 2.000 matriculats se situen les famílies d'*Imatge i so*, i *Informàtica i comunicació*. Aquestes dades indiquen que la matrícula dels estudis superiors d'FP a Barcelona es decanta a favor dels serveis assistencials a les persones i també a les noves tecnologies i els estudis vinculats al sector dels mèdia.

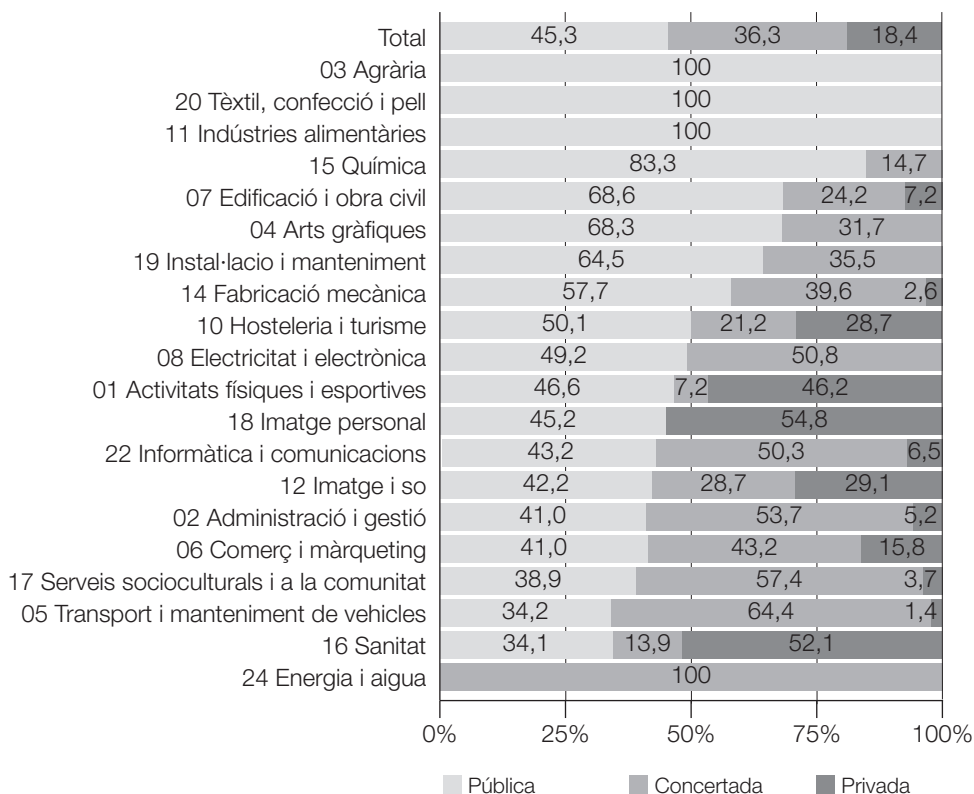
En termes de distribució de la matrícula segons titularitat, un 45% és de titularitat pública davant d'un 36,3% de concertada i d'un 18,4% de totalment privada.

**Taula 69: Distribució de la matrícula de cicle de grau superior segons titularitat.
Barcelona. Curs 2010-11.**

Total CFGS	Pública	Concertada	Privada	Total
17 Serv. sociocult. i a la com.	972	1.432	92	2.496
16 Sanitat	847	345	1.294	2.486
12 Imatge i so	839	570	579	1.988
22 Informàtica i com.	784	914	118	1.816
02 Administració i gestió	723	947	92	1.762
08 Electricitat i electrònica	619	639	0	1.258
06 Comerç i màrqueting	441	464	170	1.075
10 Hoteleria i turisme	484	205	278	967
01 Act. físiques i esportives	389	60	385	834
05 Transp. i mant. de vehicles	194	366	8	568
14 Fabricació mecànica	306	210	14	530
07 Edificació i obra civil	360	127	38	525
18 Imatge personal	213	0	258	471
15 Química	347	60	0	407
19 Instal·lació i mant.	218	120	0	338
04 Arts gràfiques	129	60	0	189
11 Indústries alimentàries	120	0	0	120
20 Tèxtil, confecció i pell	120	0	0	120
03 Agrària	90	0	0	90
24 Energia i aigua	0	60	0	60
Total	8.195	6.579	3.326	18.100

Font: Consorci d'Educació de Barcelona.

Gràfic 46. Distribució de la matrícula de CGFS segons titularitat.
Barcelona. Curs 2010-11.

Font: Consorci d'Educació de Barcelona.

11.6. Distribució de la matrícula segons tipus grau (mitjà o superior)

La següent taula mostra quina és la distribució de la matrícula per família professional segons si és de grau superior o de grau mitjà. En termes generals, s'observa una majoria de matrícula de grau superior a 14 de les 21 famílies professionals disponibles a Barcelona. Aquest predomini es materialitza en un 60% de la matrícula de grau superior en comparació amb el 40% restant que representen els matriculats a estudis de grau mitjà.

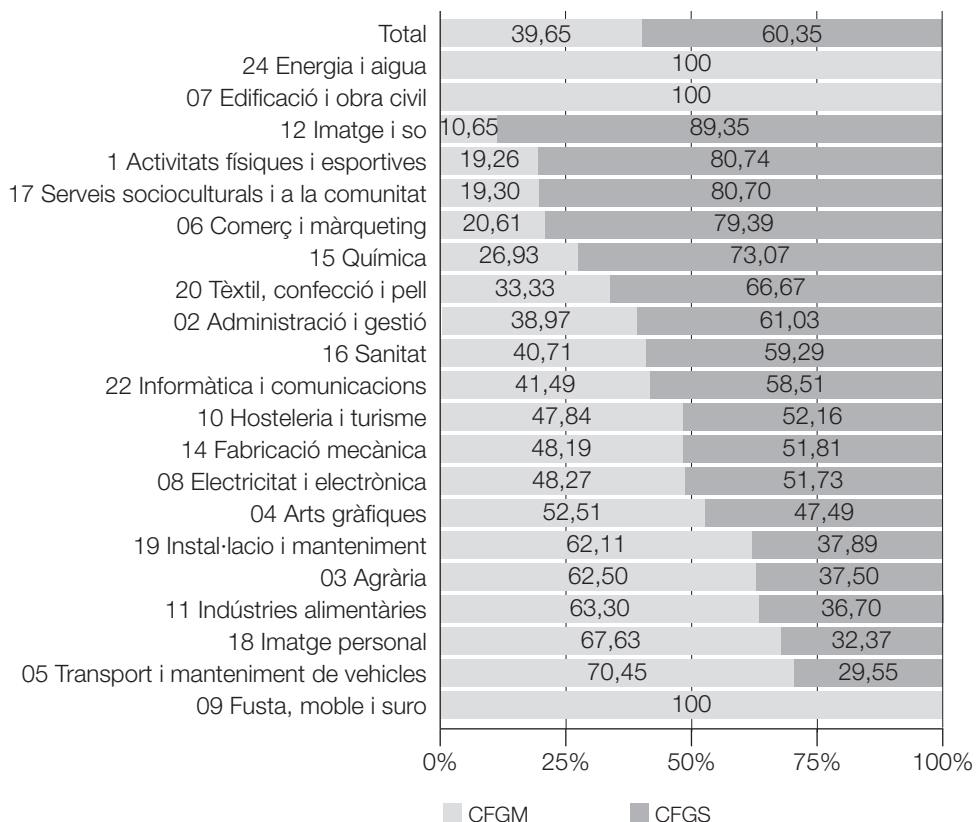
Aquesta situació potser no és la ideal, per diversos factors conjunturals i estratègics. Els més rellevants són la modificació de l'accés a estudis de cicel de grau superior regulada al RD 1147/2011 aprovat el 29 de juliol pel Consell de

Taula 70: Distribució de la matrícula d'FP segons tipus de grau. Barcelona. Curs 2010-11.

Família professional	CFGM	CFGS	Total
16 Sanitat	1.707	2.486	4.193
22 Informàtica i com.	1.288	1.816	3.104
17 Serv. sociocult. i a la com.	597	2.496	3.093
02 Administració i gestió	1.125	1.762	2.887
08 Electricitat i electrònica	1.174	1.258	2.432
12 Imatge i so	237	1.988	2.225
05 Transp. i mant. de vehicles	1.354	568	1.922
10 Hoteleria i turisme	887	967	1.854
18 Imatge personal	984	471	1.455
06 Comerç i màrqueting	279	1.075	1.354
01 Act. físiques i esportives	199	834	1.033
14 Fabricació mecànica	493	530	1.023
19 Instal·lació i mant.	554	338	892
15 Química	150	407	557
07 Edificació i obra civil	0	525	525
04 Arts gràfiques	209	189	398
11 Indústries alimentàries	207	120	327
03 Agrària	150	90	240
09 Fusta, moble i suro	240	0	240
20 Tèxtil, confecció i pell	60	120	180
24 Energia i aigua	0	60	60
TOTAL	11.894	18.100	29.994

Font: Consorci d'Educació de Barcelona.

Ministres amb l'objectiu de combatre l'abandonament escolar prematur a través de l'establiment de noves passarel·les educatives entre l'ESO i els nivells formatius postobligatoris subsegüents, com és el cas del cicle de grau mig. En aplicar aquesta normativa, és presumible un augment de demanda d'estudis professionalitzadors de grau mitjà. A aquest canvi normatiu s'hi podria anticipar la planifi-

Gràfic 47. Distribució de la matrícula d'FP segons grau. Barcelona. Curs 2010-11.

Font: elaboració pròpia a partir del Consorci d'Educació de Barcelona.

cació de l'oferta d'FP a la ciutat de Barcelona mitjançant un augment de places d'aquest nivell d'estudis concret.

El següent aspecte estratègic a tenir en compte en la distribució de la matrícula entre grau mitjà o superior és el fet que, tal com s'ha destacat en apartats anteriors, s'identifica una manca endèmica de graduats mitjans que encara pren dimensions més importants si es compara amb l'estructura formativa de la resta de països europeus, ja que mentre que a Catalunya aquest nivell formatiu concret representa el 7,8% de la població major de 25 anys, al conjunt de països de l'OCDE en representa el 21,6%.

11.7. Inserció laboral per família professional

Una altra variable d'interès a analitzar des de la perspectiva de la família professional és la inserció laboral. En aquest sentit, les dades parteixen d'una enquesta anual a estudiants acabats de graduar que elaboren conjuntament el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i el Consell General de Cambres de Catalunya. Aquesta enquesta és portada a terme a tota Catalunya, tot i que es disposa de submostres, com una sobre la ciutat de Barcelona, i té en compte la situació laboral dels graduats recents en FP, és a dir, estudiants que fa entre 6 i 9 mesos que s'han graduat.

Les situacions resultants en funció de la família professional són molt diverses, tot i que, com és d'esperar, les famílies professionals vinculades a sectors econòmics més afectats per la recessió presenten valors més negatius. És el cas, per exemple, de la família *Edificació i obra civil*, que presenta el percentatge més baix a l'opció "estic treballant", seguida de la família professional *Imatge i so*, i de la d'*Indústries alimentàries*. En l'altra cara de la moneda, amb els índexs d'inserció laboral més elevats, se situen les famílies d'*Arts gràfiques*, *Instal·lació i manteniment*, i *Agrària*, tot i que aquesta darrera família, alhora que presenta les majors taxes d'inserció, també presenta la major taxa de graduats recents en recerca de feina. Aquesta situació concreta es dona per la baixa proporció de graduats recents vinculats a la família *agrària* que continuen estudiant qualsevol altre tipus de titulació o que estudien i treballen alhora. Les famílies professionals amb taxes més elevades d'inserció presenten valors per sobre del 40%, que superen el 50%, si hi sumem els que estudien i treballen a la vegada.

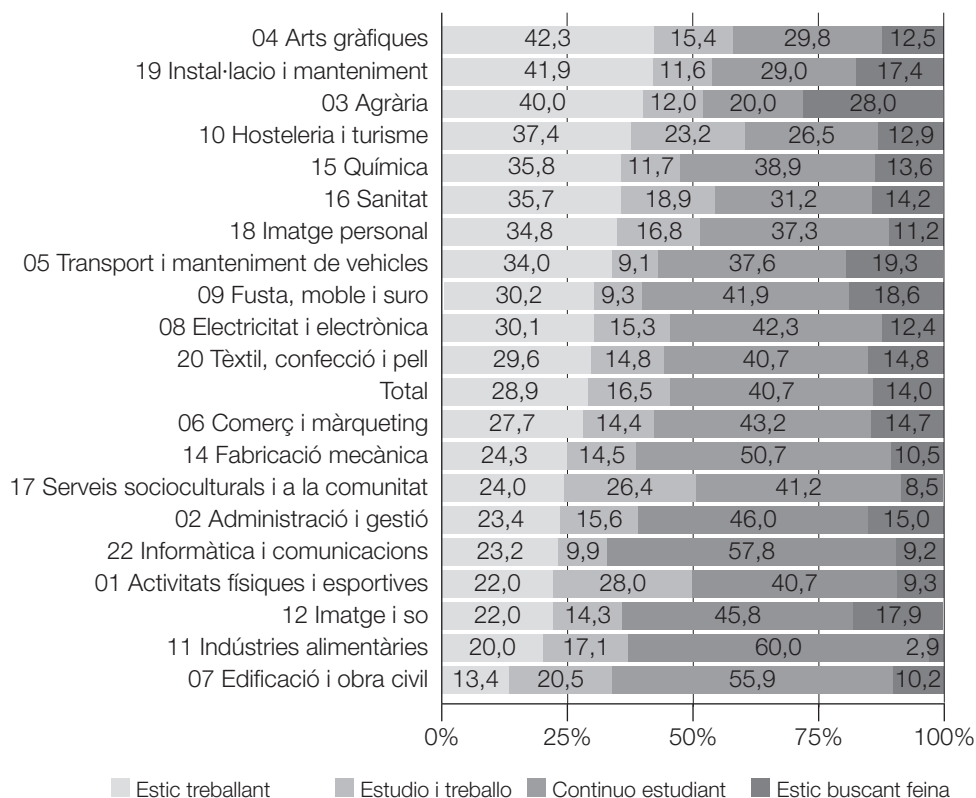
La família d'*Hoteleria i turisme* presenta també bons índexs d'inserció en termes generals per la seva vinculació al sector turístic, que és un dels sectors més representatius de la ciutat de Barcelona. Tant els titulats de la família *Química* com de *Sanitat* també presenten una bona situació d'inserció en comparació amb la resta de famílies professionals.

Val a dir, però, que els graduats recents vinculats a famílies professionals amb índexs baixos d'inserció laboral presenten sovint la taxa més elevada de continuació d'estudis, però no de recerca de feina. Aquest comportament indica que els recentment graduats en FP que no disposen d'una taxa d'ocupació elevada no acaben a les llistes de l'atur, sinó que normalment continuen estudiant. Com a exemple il·lustratiu podem destacar el cas de la família *Indústries alimentàries*, que presenta un baix índex d'inserció laboral de titulats, però que, alhora, presenta també la taxa més baixa de graduats que es troben en recerca de feina, a conseqüència de l'elevat percentatge d'alumnes que continua estudiant, un 60%.

Taula 71: Inserció laboral per família professional. Graduats recentment. Barcelona. 2011.

Família professional	Estic buscant feina	Continuo estudiant	Estudio i treballo	Estic treballant	Total treballant
01 Activitats físiques i esportives	9,3	40,7	28,0	22,0	50,0
02 Adm. i gestió	15,0	46,0	15,6	23,4	39,0
03 Agrària	28,0	20,0	12,0	40,0	52,0
04 Arts gràfiques	12,5	29,8	15,4	42,3	57,7
05 Transp. i mant. de vehicles	19,3	37,6	9,1	34,0	43,1
06 Comerç i màrqueting	14,7	43,2	14,4	27,7	42,1
07 Edificació i obra civil	10,2	55,9	20,5	13,4	33,9
08 Electricitat i electrònica	12,4	42,3	15,3	30,1	45,4
09 Fusta, moble i suro	18,6	41,9	9,3	30,2	39,5
10 Hoteleria i turisme	12,9	26,5	23,2	37,4	60,6
11 Indústries alimentàries	2,9	60,0	17,1	20,0	37,1
12 Imatge i so	17,9	45,8	14,3	22,0	36,3
14 – Fabricació mecànica	10,5	50,7	14,5	24,3	38,8
14 – Química	13,6	38,9	11,7	35,8	47,5
16 – Sanitat	14,2	31,2	18,9	35,7	54,6
17 – Serv. sociocul. i a la comunitat	8,5	41,2	26,4	24,0	50,3
18 – Imatge personal	11,2	37,3	16,8	34,8	51,6
19 – Instal·lació i manteniment	17,4	29,0	11,6	41,9	53,5
20 – Tèxtil confecció i pell	14,8	40,7	14,8	29,6	44,4
22 – Informàtica i comunicacions	9,2	57,8	9,9	23,2	33,1
Total	14,0	40,7	16,5	28,9	45,4

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta d'Inserció Laboral dels Ensenyaments Professionals 2011. Departament d'Ensenyament i Consell General de Cambres de Catalunya.

Gràfic 48. Inserció laboral dels recentment graduats. Barcelona 2011.

Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta d'Inserció Laboral dels Ensenyaments Professionals 2011. Departament d'Ensenyament i Consell General de Cambres de Catalunya.

11.8. Taxa de repetició per família professional

Tot i que la taxa de repetició ja ha estat tractada al llarg del document tant per tipus de grau com per curs (1r o 2n), en aquest apartat s'entrarà a analitzar quina és la taxa de repetició agregada per família professional:

En termes de taxa de repetició agregada per família destaca la família d'*Activitats agràries*. Les següents famílies pel que fa al volum de la taxa de repetició són les de *Química i Imatge i so*, amb valors per sobre del 18%. Seguidament es poden observar 5 famílies professionals amb taxes de repetició del 12%, com són *Administració i gestió*, *Arts gràfiques*, *Informàtica*, *Comerç i màrqueting* i *Hosteleria i turisme*.

Taula 72: Taxa de repetició curs. Barcelona. Curs 2009-10.

Família professional	Taxa de repetició
03 Agrària	23,96
14 Química	18,99
12 Imatge i so	18,42
02 Administració i Gestió	12,84
04 Arts gràfiques	12,81
22 Informàtica i comunicacions	12,73
10 Hoteleria i turisme	12,20
06 Comerç i màrqueting	12,04
08 Electricitat i electrònica	11,99
05 Transport i manteniment de vehicles	11,74
09 Fusta, moble i suro	10,95
19 Instal·lació i manteniment	10,42
07 Edificació i obra civil	9,75
16 Sanitat	8,91
20 Tèxtil, confecció i pell	8,60
01 Activitats físiques i esportives	6,12
18 Imatge personal	5,43
14 Fabricació mecànica	4,90
17 Serveis sociocult. i a la comunitat	4,69
11 Indústries alimentàries	3,83
Total	10,69

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

Taula 73: Resum d'indicadors per família professional:

	Alumnat total				Alumnat per tipus de curs				Inscripció				Taxa de repetició
	Pública	Concertada	Privada	Total	Grau mitjà	Grau superior	Estic buscant feina	Continuo estudiant	Estudio i treball	Estic treballant	Total treballant		
Família professional	452	60	521	1.033	199	834	9,3	40,7	28,0	22,0	50,0	6,12	
01 Activitats físiques i esportives	1.086	1.512	289	2.887	1.125	1.762	15,0	46,0	15,6	23,4	39,0	12,84	
02 Administració i gestió	240	0	0	240	150	90	28,0	20,0	12,0	40,0	52,0	23,96	
03 Agrària	248	150	0	398	209	189	12,5	29,8	15,4	42,3	57,7	12,81	
04 Arts gràfiques	597	1.278	47	1.922	1.354	568	19,3	37,6	9,1	34,0	43,1	4,09	
05 Transp. i mant. de vehicles	567	617	170	1.354	279	1.075	14,7	43,2	14,4	27,7	42,1	12,04	
06 Comerç i màrqueting	360	127	38	525	1.174	525	10,2	55,9	20,5	13,4	33,9	9,75	
07 Edificació i obra civil	1.193	1.153	86	2.432	240	1.258	12,4	42,3	15,3	30,1	45,4	11,99	
08 Electricitat i electrònica	150	90	0	240	0	0	18,6	41,9	9,3	30,2	39,5	10,95	
09 Fusta, moble i suro	785	295	774	1.854	887	967	12,9	26,5	23,2	37,4	60,6	12,2	
10 Hoteleria i turisme	303	0	24	327	207	120	2,9	60,0	17,1	20,0	37,1	3,83	
11 Indústries alimentàries	900	614	711	2.225	237	1.988	17,9	45,8	14,3	22,0	36,3	18,42	
12 Imatge i so	645	300	78	1.023	493	530	10,5	50,7	14,5	24,3	38,8	4,9	
14 Fabricació mecànica	497	60	0	557	150	407	13,6	38,9	11,7	35,8	47,5	18,99	
15 Química	1.523	1.148	1.522	4.193	1.707	2.486	14,2	31,2	18,9	35,7	54,6	8,91	
16 Sanitat	1.334	1.655	104	3.093	597	2.496	8,5	41,2	26,4	24,0	50,3	4,69	
17 Serv. sociocult. i a la com.	735	42	678	1.455	984	471	11,2	37,3	16,8	34,8	51,6	5,43	
18 Imatge personal	608	240	44	892	554	338	17,4	29,0	11,6	41,9	53,5	10,42	
19 Instal·lació i manteniment	180	0	0	180	60	120	14,8	40,7	14,8	29,6	44,4	8,6	
20 Tèxtil, confecció i pell	1.283	1.694	127	3.104	1.288	1.816	9,2	57,8	9,9	23,2	33,1	12,73	
22 Informàtica i com.													
24 Energia i aigua	0	60	0	60	0	60	-	-	-	-	-	-	
TOTAL	13.686	11.095	5.213	29.994	11.894	18'100	14,0	40,7	16,5	28,9	45,4	10,69	

Font: elaboració pròpia.

Amb taxes de repetició baixes s'identifica la família de les *Indústries alimentàries*, amb una taxa del 3%, seguida de les famílies de *Transport i manteniment de vehicles*, *Fabricació mecànica* i *Serveis socioculturals i a la comunitat*, amb taxes de repetició del 4%.

Idees clau

- El 71% de les preinscripcions es realitzen a centres públics, mentre que finalment només el 45% de la matrícula d'FP és d'aquesta comprèn aquesta titularitat.
- Les famílies professionals que més sol·licituds de preinscripció reben són: *Sanitat*, *Imatge i so*, i *serveis socials i a la comunitat*. *Sanitat* i *Imatge i so* són les dues famílies en què s'observa un decalatge més importat entre les sol·licituds rebudes i les places disponibles.
- La inserció dels acabats de graduar per família professional és molt heterogènia a les 21 famílies professionals estudiades i depèn molt dels sectors econòmics vinculats a cada família professional concreta. En aquest sentit la família més mal situada actualment en termes d'inserció és *Edificació i obra civil*, seguida de *Fabricació mecànica*, i *Fusta moble i suro*. Per contra, les més ben situades en termes d'inserció són *hoteleria i turisme*, *Arts gràfiques* i *Sanitat*, tres sectors representatius i molt presents a Barcelona ciutat.
- Val a dir, però, que en termes agregats ha pujat molt la taxa d'alumnes acabats de graduar en FP que decideixen continuar els seus estudis en comptes de cercar feina. Aquest comportament s'explica pel context econòmic actual.

12. Continuació dels estudis: accés als estudis universitaris

L'objectiu de la formació professional és formar professionals que es puguin incorporar al mercat laboral amb totes les garanties d'èxit. Ara bé, un graduat de grau superior també pot optar a matricular-se a un grau universitari si compleix els requisits d'accés.

Al 2010, l'eliminació de les quotes d'entrada d'alumnat d'FP a la Universitat ha generat diverses controvèrsies i ha suscitat reaccions en el si del sistema pel que fa al batxillerat. Aquest canvi de criteri s'ha considerat desfavorable envers els alumnes de batxillerat .

Les PAU de 2011 han estat les primeres en què els alumnes d'FP podien optar a fer només la part específica per pujar la nota de tall. Val a dir, tanmateix, que els exàmens han estat els mateixos que per als alumnes procedents de Batxillerat. Aquest darrer mecanisme ha generat un cert greuge comparatiu envers els alumnes de formació professional, ja que les matèries específiques de cada branca han estat cursades pels alumnes de batxillerat durant els darrers dos cursos lectius, mentre que fa almenys dos anys que els alumnes d'FP de grau superior no tracten aquestes assignatures, si es que les van tractar en el seu moment; a més, aquests alumnes han hagut de preparar les proves de selectivitat pel seu compte.

Indicadors que conté l'apartat:

- Distribució i evolució de la preinscripció universitària segons la via d'accés/procedència, sexe i edat.
- Pes dels graduats en FP a diferents universitats (1r curs).
- Principals titulacions universitàries en termes de demanda dels graduats en FP.
- Matriculació dels graduats en FP segons estudi.
- Estudis universitaris amb major proporció de graduats en FP.

12.1. Preinscripció segons la via d'accés

La principal via de demanda d'estudis universitàries són les PAU (selectivitat), accessibles des del batxillerat (60%), però també per altres vies: enguany la segona via d'accés la conformen els que canvien de carrera (17,2%), seguits de prop pels graduats en FP (14,7%).

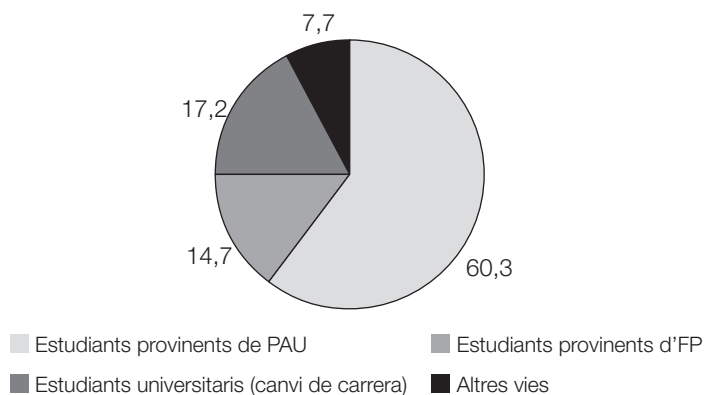
Taula 74: Preinscripció universitària segons via d'accés. Catalunya.

Via d'accés	2007	2008	2009	2010	2011
PAU/batxillerat	59,1	59,3	59,8	60,5	60,3
FP/CFGS	12,9	13,8	14,5	16,7	14,7
Canvi de carrera	21,2	19,9	19,0	16,0	17,2
Altres vies	6,8	6,9	6,7	6,8	7,7
Total	100	100	100	100	100

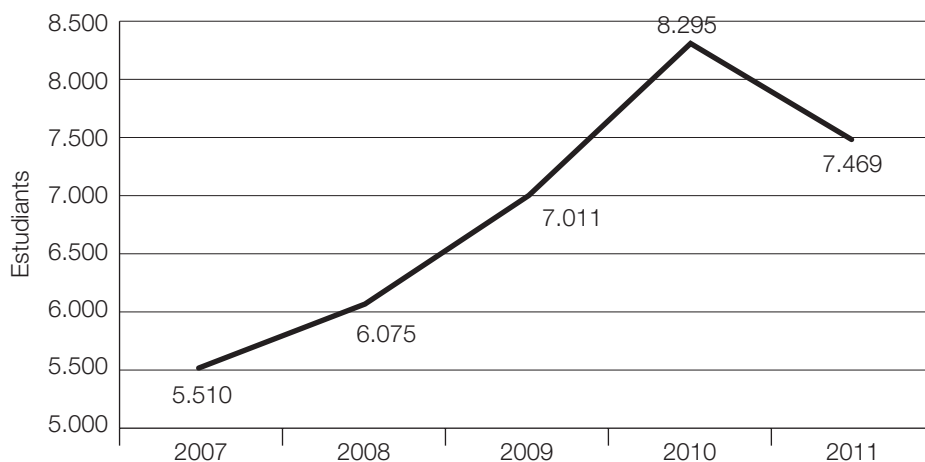
Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

Les dades de la taula anterior descriuen l'evolució del pes de les diferents opcions d'entrada a estudi universitaris a Catalunya. S'hi identifiquen variacions en l'entrada a estudis universitaris a través d'estudis d'FP. Aquesta evolució de l'alumnat procedent d'FP és ascendent entre 2007 i 2010, any en què precisament s'identifica una increment important de l'entrada via FP, causat en gran part pels canvis normatius esmentats en la introducció d'aquest apartat de l'anuari FP 2011 i que afavoreixen l'entrada d'alumnat d'FP a diversos graus universitaris en detriment de

Gràfic 49. Preinscripció universitària (%) segons procedència 2011.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Innovació Universitats i Empresa.

Gràfic 50. Preinscripció universitària procedent d'FP 2007-11. Catalunya.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

l'alumnat de batxillerat. Tant és així que l'any 2011, un cop s'estableix la prova voluntària a la selectivitat per als graduats en FP, es pot apreciar una reducció de la proporció d'alumnes universitaris que accedeixen a la universitat via FP.

Aquest canvi de tendència en termes de pes proporcional de cada via d'accés també es pot observar en termes absoluts, ja que entre la preinscripció de 2010 i la de 2011 el nombre d'alumnes procedents d'FP s'han reduït a tota Catalunya en 826, la qual cosa significa una reducció del 10%. Aquesta característica de l'evolució esmentada encara pren més rellevància si es té en compte la tendència interanual des de 2005.

12.2. Perfil demogràfic de l'alumnat d'FP

El perfil demogràfic, segons gènere, de la preinscripció a estudis universitaris en general es mostra feminitzat, amb un 54,3% de dones. La única via d'accés en què s'observa una majoria gens rellevant d'homes és en el cas de l'accés a la universitat via canvi de carrera.

En el cas concret dels preinscrits universitaris procedents de l'FP, el 55% són dones. Aquesta xifra es troba a prop de la mitjana a (54%), tot i que per sota de la principal via d'accés, que són les PAU. En aquest cas les dones representen el 58%.

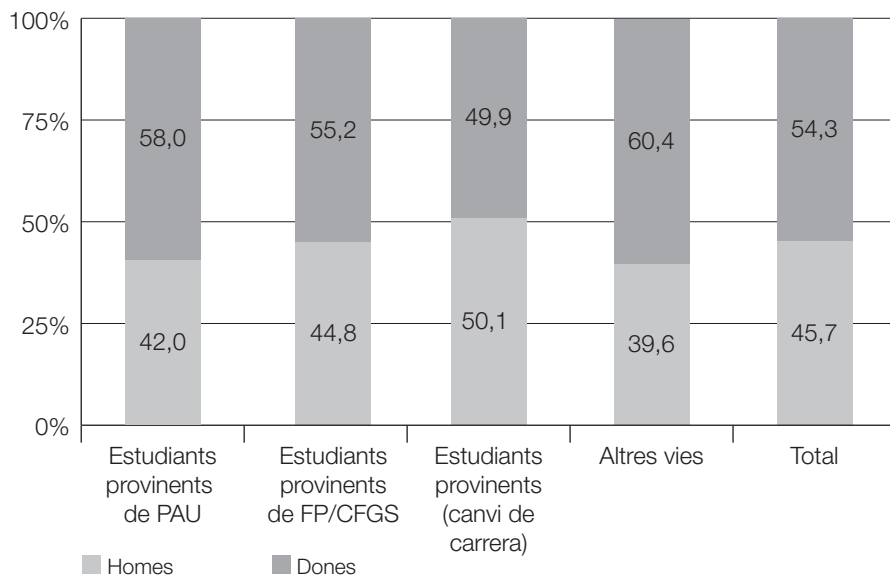
Taula 75: Distribució (%) per sexe d'alumnat preinscrit segons via d'accés. Catalunya. 2011.

Via d'accés	Homes	Dones	Total
Estudiants provinents de PAU	42,0	58,0	100
Estudiants provinents de FP	44,8	55,2	100
Estudiants universitaris (canvi de carrera)	50,1	49,9	100
Altres vies	39,6	60,4	100
Total	45,7	54,3	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Secretaria d'Universitats i Recerca.

En termes d'edat, les persones preinscrites a estudis universitaris procedents d'FP s'acumulen principalment en les edats concretes de 20, 21 i 22 anys. Conjuntament, però, aquestes edats acumulen un total del 54,5% de la població preinscrita procedent de cicle de grau superior. La resta de població preinscrita supera aquesta edat; és especialment important el pes de la població de 23 anys i el ventall d'edats que van dels 26 als 30 anys. Aquestes dades assenyalen que

Gràfic 51. Distribució per sexe de preinscripció universitària (Catalunya). 2011.

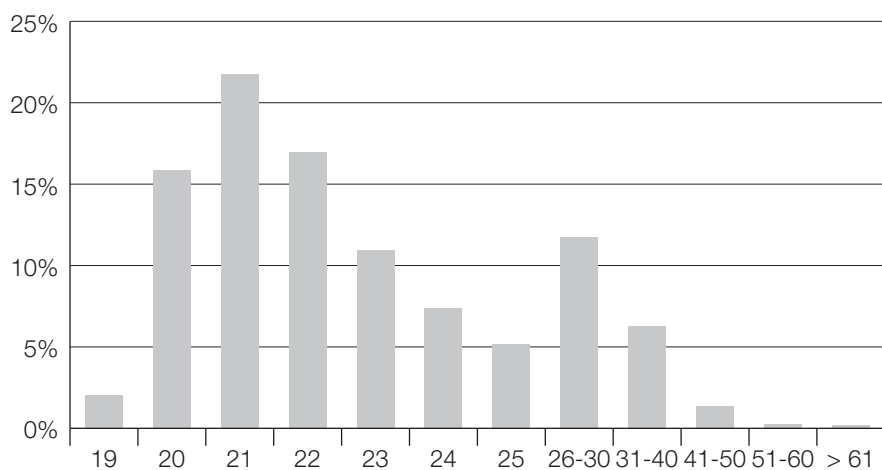
Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Secretaria d'Universitats i Recerca.

Taula 76: Distribució dels preinscrits universitaris segons edat. Catalunya. 2011.

Edat preinscrits procedents de CFGS	%
19	2,11%
20	15,69%
21	21,85%
22	16,95%
23	11,01%
24	7,56%
25	5,13%
26-30	11,68%
31-40	6,29%
41-50	1,42%
51-60	0,22%
> 61	0,11%
Total	100%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

Gràfic 52. Distribució segons edat de la preinscripció a la universitat procedent d'FP. Catalunya. 2011.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

l'opció d'accedir a la universitat via cicle de grau superior és una opció que es planteja la població de totes les edats, no només els graduats recents en CF de grau superior. Aquestes dades també es poden interpretar com una opció de requalificació de la població d'entre 26 i 40 anys, que ja ha passat pel mercat laboral i que veu en la possibilitat d'accedir a la universitat via cicle de grau superior com una opció més de requalificar-se.

12.3. Preferències i matriculació alumnat d'FP a la Universitat

L'any 2010, un total de 7.147 persones titulades en FP van preinscriure's a alguna de les universitats públiques ubicades a l'àmbit metropolità de Barcelona. D'aquestes 7.147 persones, finalment s'hi van matricular 5.957, és a dir, es va cobrir un 83% de la demanda d'estudis universitaris procedent de graduats en FP.

Taula 77: Pes dels graduats en FP a la universitat. 1r Curs. 2010.

Universitat	Estudiants 1r curs procedents d'FP	Estudiants que inicien 1r curs	% matriculats procedents de l'FP
UB	2.445	11.479	21,30%
UAB	1.864	8.931	20,87%
UPC	1.232	6.194	19,89%
UPC	416	3.143	13,24%
Total	5.957	29.747	20,03%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

Un de cada cinc alumnes que van començar al 2010 els estudis universitaris a les universitats públiques de l'AMB era titulat en FP. Aquesta xifra no deixa de reflectir una realitat contrastada, com és l'apropament a la universitat dels graduats superiors en FP. Aquesta tendència es perllonga des de 2007 i pot tenir diverses causes, com la decisió d'incrementar el nivell instructiu de la població (i, en aquest cas concret, dels graduats en FP) en temps de crisi econòmica i en èpoques amb elevades taxes d'atur. Segurament, la xifra d'alumnat d'FP a primer curs universitari de 2010 està influïda pel canvi normatiu d'accés a la universitat dels graduats en cicle de grau superior de 2010.

Estudis de tipus universitari amb major presència d'alumnat d'FP (1r curs)

Els estudis universitaris amb una major presència d'alumnat d'FP són principalment els que tenen a veure amb l'educació, sobretot de tipus infantil, i els de tipus assistencial, com l'infermeria o el treball social. En el pla dels estudis universitaris de tipus tècnic, els que destaquen per una major presència de graduats en FP són principalment els d'informàtica i l'enginyeria elèctrica.

Taula 78: Estudis universitaris més demandats per titulats en FP. 2010.

UB		
Educació infantil	Barcelona	77,2
Educació social	Barcelona	69,7
Ciències de l'activitat física i de l'esport	Barcelona	56,0
Infermeria	L'Hospitalet de Llobregat	54,6
Educació primària	Barcelona	52,0
UAB		
Educació infantil	Cerdanyola del Vallès	83,2
Educació infantil	Manresa	82,0
Educació social	Cerdanyola del Vallès	67,8
Eng. elect. indust. i autom. "EU Salesiana de Sarrià"	Barcelona	62,5
Infermeria "Creu Roja"	Terrassa	61,0
UPC		
Enginyeria elèctrica	Barcelona	59,1
Enginyeria d'integració de sistemes TIC	Manresa	51,4
Enginyeria química	Igualada	48,7
Enginyeria informàtica	Mataró	48,0
Enginyeria informàtica	Vilanova i la Geltrú	47,1
UPF		
Infermeria	Mataró	63,6
Administració d'empreses i gestió de la innovació –semipresencial/nocturn–	Mataró	58,6
Infermeria "EU Infermeria del Mar"	Barcelona	46,1
Relacions laborals	Barcelona	37,5
Enginyeria informàtica	Barcelona	31,8

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

Idees clau

- Els graduats en FP representen al voltant del 15% de la preinscripció universitària total de Catalunya. Més de la meitat de titulats d'FP que es preinscriuen són dones (55%) i les edats dels graduats en FP que volen accedir a la universitat se situen principalment entre els 21 i els 22 anys.
- Al 2010, 1 de cada 5 alumnes que va començar els seus estudis universitaris a Catalunya procedia de l'FP.
- La universitat a la qual volen accedir més graduats en FP és la UB.
- La UPC és la universitat en què una major proporció d'alumnat d'FP preinscrits finalment acaben matriculant-se. Per contra, gairebé una cinquena a part dels graduats en FP preinscrits a la UPF o la UB finalment no es matriculen.
- Els estudis universitaris amb més demanda pels graduats en FP són sobretot de l'àmbit assistencial (infermeria) i de l'educació (infantil i primària).
- Al 8,3% de les titulacions universitàries predominen graduats en FP (més del 50% dels matriculats a 1r curs).

13. Formació professional per a l'ocupació

13.1. Formació adreçada prioritàriament a treballadors ocupats

Una de les accions formatives prioritàries de la formació per a l'ocupació és la formació adreçada principalment a treballadors ocupats, coneguda tradicionalment com *formació contínua* (FC a partir d'ara). La formació contínua engloba tota activitat d'aprenentatge realitzada al llarg de la vida amb l'objectiu de millorar els coneixements, les competències i les aptituds dels treballadors des d'una perspectiva personal, cívica, social o relacionada amb l'ocupació.

La formació adreçada de manera prioritària a treballadors ocupats s'orienta, fonamentalment, a reforçar el nivell de qualificació dels professionals en els diferents sectors, per millorar la seva situació laboral i professional; respondre a les necessitats específiques de les organitzacions i les empreses; potenciar la competitivitat de les institucions i empreses; adaptar els recursos humans a les innovacions tecnològiques i a les noves formes d'organització del treball; i propiciar el desenvolupament de noves activitats econòmiques. En definitiva, la formació contínua s'entén com una tasca que s'haurà de prolongar al llarg de tota la vida.

Catalunya disposa de les competències en matèria de formació contínua, que són gestionades i executades pel Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya (CONFORCAT). El Consorci s'emmarca en el Servei d'Ocupació de Catalunya i està integrat pel Departament d'Ocupació i Empresa de la Generalitat de Catalunya i les organitzacions sindicals i empresarials més representatives de l'àmbit català.

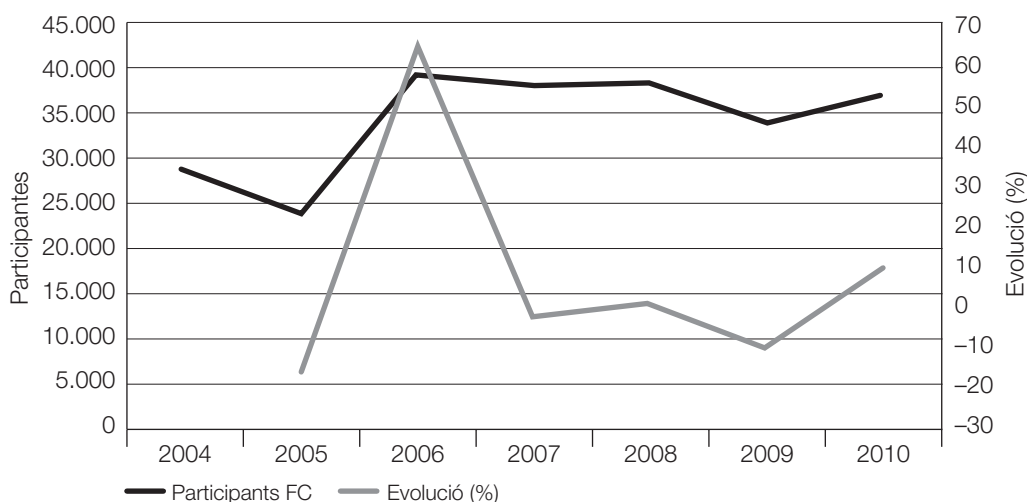
Des de l'any 2004, la participació als diferents plans de formació ha mantingut una tendència ascendent amb evolucions interanuals, sovint fluctuants, que han comportat que el nombre total de participants en cursos de formació contínua a Barcelona se situï gairebé en 37.000 participants, mentre que l'any 2004 aquesta mateixa xifra se situava en 28.500. Aquest increment de la participació de 8.400 participants representa un increment proporcional del 29,5%. Val a dir, però, que l'any analitzat que més participació va registrar va ser el 2006 (any precrisi), amb 39.000 persones cursant formació contínua.

Taula 79: Participació en cursos de formació contínua per tipus de pla. Barcelona.

Any	Participants FC	Evolució N	Evolució (%)
2004	28.504		
2005	23.859	-4.645	-16,3
2006	39.090	15.231	63,84
2007	37.922	-1.168	-2,99
2008	37.997	75	0,2
2009	33.811	-4.186	-11,0
2010	36.916	3.105	9,2

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CONFORCAT⁵.

Fins ara, el model de formació contínua s'ha configurat a través de quatre iniciatives: les accions de formació contínua a les empreses; els permisos individuals de formació; els contractes-programa per a la formació; i les accions complemen-

Gràfic 53. Evolució de la participació en cursos de FC a Barcelona.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CONFORCAT.

(5) Al llarg de l'apartat dedicat a formació contínua s'ha de tenir en compte que part de les dades corresponents als anys naturals 2009 i 2010 són dades certificades pendents de liquidació pel CONFORCAT; és a dir, poden variar però no substancialment.

tàries i d'acompanyament a la formació. En aquest marc, actualment es desenvolupa la següent tipologia de plans formatius:

- **Plans de formació intersectorials:** accions formatives que tenen com a objectiu l'adquisició de coneixements i/o habilitats aplicables en qualsevol sector productiu, com idiomes, recursos humans, aplicacions informàtiques, etc. A aquesta tipologia formativa hi pot accedir qualsevol persona que treballi en el territori català, tant per compte propi com aliè.
- **Plans de formació sectorials:** formació especialitzada en sectors concrets. Pot accedir-hi qualsevol persona que treballi en el territori català, en el sector productiu en qüestió, ja sigui per compte propi o aliè.
- **Plans de formació adreçats a treballadors d'entitats d'economia social:** pot accedir-hi qualsevol persona que treballi en el territori català i que sigui soci/a o treballador/a de cooperatives, societats laborals i entitats d'economia social.

Si s'analitzen les dades que aporta la següent taula es pot observar que la FC s'articula principalment a través de plans de formació intersectorials i sectorials, ja que entre les dues categories es reparteixen el 98% de la participació en la FC. El restant 2% de la participació s'efectua en cursos adreçats a treballadors d'entitats d'economia social. Val a dir, però, que els darrers anys el tipus de pla majoritari ha estat el dels plans intersectorials, atès que des de 2008 registren un 50% de la participació total en FC a Barcelona. En tot cas, sembla que es dona una situació propera a la paritat pel que fa a cursos especialitzats en un sol sector i cursos multidisciplinaris.

Taula 80: Evolució de la participació en FC segons tipus de pla formatiu. Barcelona.

Pla de formació	2007		2008		2009		2010	
	Participants	%	Participants	%	Participants	%	Participants	%
Intersectorials	18.112	47,80	22.905	60,30	17.145	50,71	18.816	50,97
Sectorials	19.530	51,50	14.897	39,20	16.408	48,53	17.314	46,90
Econ. social	280	0,70	195	0,50	258	0,76	786	2,13
Total	37.922	100	37.997	100	33.811	100	36.916	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CONFORCAT.

Plans de formació Intersectorials

Com s'ha assenyalat anteriorment, el pla de formació intersectorial s'adreça a treballadors prioritàriament ocupats i s'hi proposa formació en competències transversals a dos o més sectors productius. Els continguts de la formació intersectorial comprenen cursos d'informàtica, idiomes, finances, gestió empresarial, habilitats, etc.

En termes de participació, els àmbits formatius més concorreguts són els d'*Informàtica*, *Idiomes i llenguatges* i *RRHH i formació*. Aquests tres àmbits, però, es troben en retrocés respecte de l'any 2007, amb caigudes bastant importants en els àmbits concrets d'*Informàtica i idiomes* i *RRHH i formació*. Per contra, *RRHH i formació* es mantén relativament igual.

Així mateix els àmbits formatius tradicionalment menys majoritaris, com *habilitats* (aprofundiment o adquisició de noves competències), *prevenció de riscos laborals* o *tècniques de gestió empresarial* han experimentat un augment de participa-

Taula 81: Participació en la FC intersectorial segons àmbit formatiu. Evolució. Barcelona.

Àmbits formatius	2007		2010		Evolució període
	Participants	%	Participants	%	
Informàtica	5.717	32%	4.151	22%	-23%
Idiomes i llenguatges	3.360	19%	2.947	16%	-9%
RRHH i formació	3.682	20%	1.700	9%	-61%
Econòmic-financer	1.573	9%	1.081	6%	-22%
Producció i manteniment	1.613	9%	954	5%	-32%
Habilitats	156	1%	1.810	10%	113%
Prevenció de riscos laborals	997	6%	1.483	8%	39%
Auditoria de qualitat i integració	432	2%	211	1%	-43%
Tècniques de gestió empresarial	312	2%	451	2%	37%
Medi ambient	89	0%	90	0%	1%
Professionalitzador	181	1%	3.938	21%	5692%
Total	18.112	100%	18.816	100%	3%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CONFORCAT.

ció en temps de crisi. Capítol a banda es mereix l'àmbit formatiu *professionalitzador*, que ha passat de tenir 181 participants el 2007 a 3.938, fet que el situa com a aglutinador del 21% de la participació global en la FC intersectorial.

Respecte als plans de formació sectorial

L'anàlisi de les accions de formació del pla sectorial permet determinar quin és el volum de participació en accions formatives dins dels àmbits econòmics de referència. Aquests àmbits de referència sectorials comprenen activitats econòmiques que tenen la seva correspondència amb la Classificació Nacional d'Activitats Econòmiques (CNAE).

La formació sectorial que més participació acumula és l'específica del sector *serveis a col·lectius i a les persones*, amb 2.700 alumnes. Precisament, aquesta

Taula 82: Participació en formació contínua sectorial. Barcelona.

Sectors	2007		2010		Evolució
	Participants	%	Participants	%	
Serv. a col·lectius i a les pers.	2.720	13,90%	2.719	20,11%	-0,04%
Serv. financers, adm. i d'assegurança	3.256	16,70%	1.683	12,45%	-48,31%
Educació i formació	1.633	8,40%	1.477	10,93%	-9,55%
Comerç	1.969	10,10%	1.380	10,21%	-29,91%
Metall	1.787	9,20%	1.321	9,77%	-26,08%
Sanitat	1.897	9,70%	1.245	9,21%	-34,37%
Turisme, hosteleria i joc	2.878	14,70%	1.052	7,78%	-63,45%
Transports, comunicacions i mar	670	3,40%	1.046	7,74%	56,12%
Construcció	1.047	5,40%	884	6,54%	-15,57%
Altres serveis i indústries afins	787	4,00%	295	2,18%	-62,52%
Químic	204	1,00%	273	2,02%	33,82%
Agroalimentària	401	2,10%	129	0,95%	-67,83%
Tèxtil, calçat i pell	281	1,40%	15	0,11%	-94,66%
Total	19.530	100%	13.519	100%	-31%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CONFORCAT.

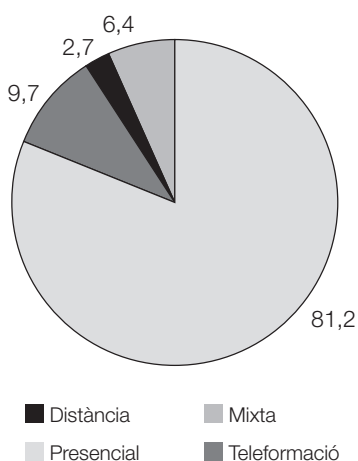
formació és l'única que s'ha mantingut estable pel que fa a la participació des de 2007. Altres formacions sectorials de rellevància pel que fa a la participació són *Serveis financers*, *Educació o formació i Comerç*. Precisament, aquests sectors tenen un pes molt important en el teixit productiu de Barcelona.

Val a dir que en termes d'evolució, però, aquesta ha estat negativa entre tots els tipus de formació sectorial excepte en el cas del sector *Químic* i del sector *transport*. Per contra les davallades en la participació han estat molt importants, en termes quantitatius, en els cursos vinculats als sectors *Turisme* (–1.826 participants) i *Serveis financers* (–1.500 participants). Per altra banda, l'oferta de formació contínua vinculada al sector *tèxtil* gairebé desapareix, tot i que era de les menys abundants. Val a dir que, en general, la participació en la formació contínua a de tipus sectorial s'ha reduït, entre 2007 i 2010, en 6.000 participants, la qual cosa representa una reducció del 30%.

Modalitat d'assistència

La majoria de la població participant en la formació adreçada prioritàriament a treballadors ocupats hi assisteix presencialment. Concretament, gairebé 30.000 dels 36.900 participants totals opten per aquesta modalitat. La teleformació és la segona modalitat en nombre de participants, molt allunyada dels 30.000 participants presencials, mentre que una petita proporció participa a la formació amb modalitat a distància.

Gràfic 54. Modalitat d'assistència a cursos de FC. Barcelona 2010.

Taula 83: Modalitat d'assistència a formació adreçada prioritàriament a treballadors ocupats. Barcelona. 2010.

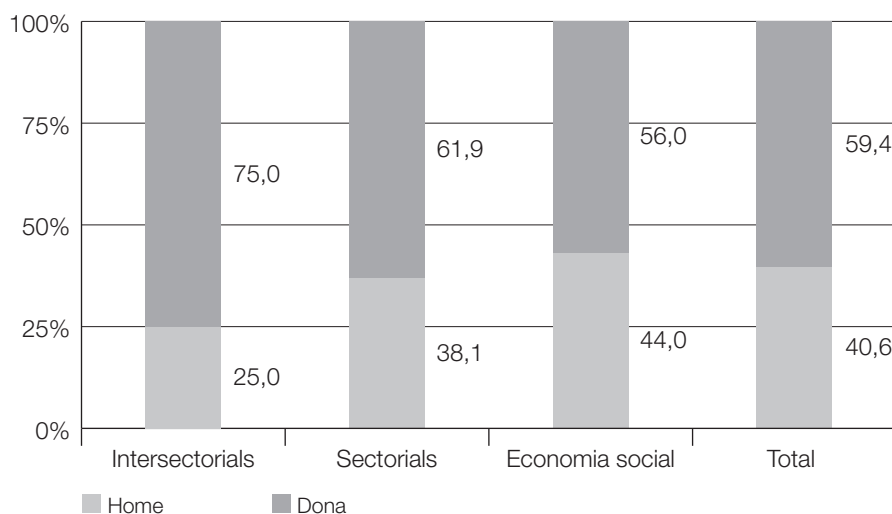
Modalitat	Participants	%
Distància	1.003	2,7%
Mixta	2.359	6,4%
Presencial	29.962	81,2%
Teleformació	3.592	9,7%
Total	36.916	100%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CONFORCAT.

Característiques de l'alumnat

A continuació es detallaran algunes característiques bàsiques dels participants de formació contínua a la ciutat de Barcelona, com l'edat, el sexe i la categoria professional.

La primera variable que s'abordarà és el sexe. En aquest sentit, s'observa una predominança de les dones tant en termes globals com en totes les modalitats de formació contínua considerades. Aquesta predominança és més aclaparado-

Gràfic 55. Distribució pe sexe segons pla de formació FC. Barcelona 2010.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CONFORCAT.

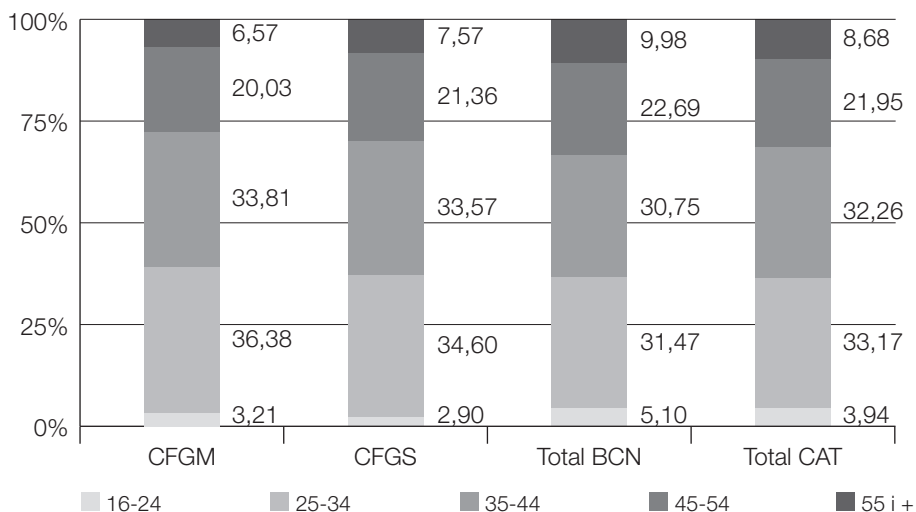
ra pel que fa a la participació en la formació intersectorial, en la qual el 75% dels participants són dones. Més equilibrat és el cas de l'oferta formativa en els plans de formació d'economia social.

En termes d'edat es pot observar com la participació de l'alumnat en la FC la conforma principalment població d'entre 25 i 44 anys. Aquests segments d'edat acumulen dos terços de la participació total. Per altra banda, la població més jove (16-24 anys) no mostra una participació important en cursos de FC. La causa pot raure en que, a aquestes edats, molts joves continuen estudiant en nivells superiors. Pel que fa als treballadors de més edat, mantenen una participació del voltant del 25-30%.

Es pot observar que no existeixen diferències importants pel que fa a l'estructura d'edat entre les diferents plans de formació.

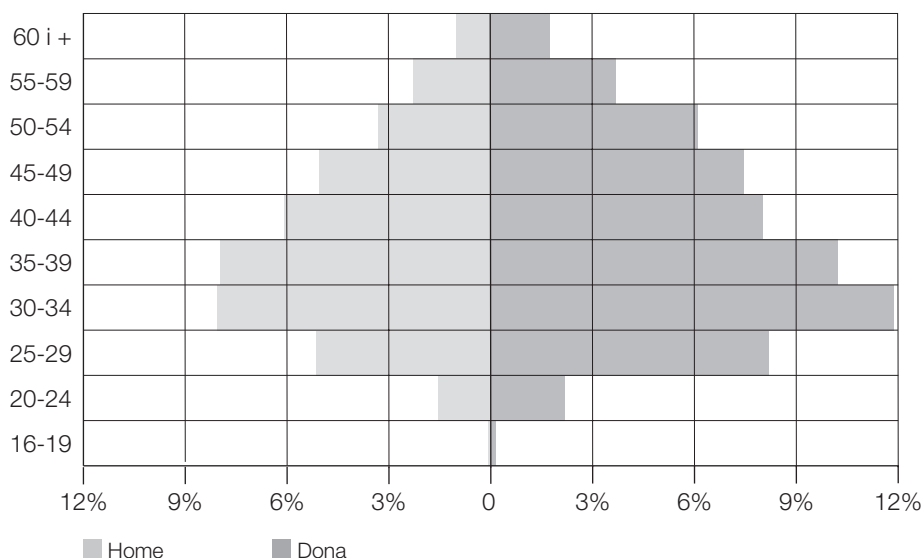
En agrupar edat i sexe obtenim la següent estructura per edats dels participants en cursos de FC. Clarament, s'hi pot identificar que el gruix dels participants en cursos de FC es decanta envers les dones joves; és especialment significatiu el pes de les dones d'entre 30 i 34 anys, que conformen el col·lectiu més nombrós. Entre els homes es poden localitzar dos col·lectius d'edat que acumulen la major proporció de participació, de volum similar. Aquests col·lectius són els homes d'entre 30 i 34 anys i els d'entre 35 i 39.

Gràfic 56. Distribució per edat dels participants en els plans de formació contínua. Barcelona. 2010.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CONFORCAT.

Gràfic 57. Estructura d'edat i sexe dels participants en cursos de formació contínua. Barcelona. 2010.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CONFORCAT.

Quant a la categoria professional, el gruix de la participació se centra entre els “treballadors qualificats”. En aquesta categoria, les dades distingeixen entre qualificats i no qualificats, i són els qualificats els que acumulen la proporció més elevada de participació, un 49%. Les categories amb una menor participació són els directius i comandaments intermedis, d'un 6,5% de participació cada

Taula 84: Participació en FC segons categoria professional. Barcelona 2010.

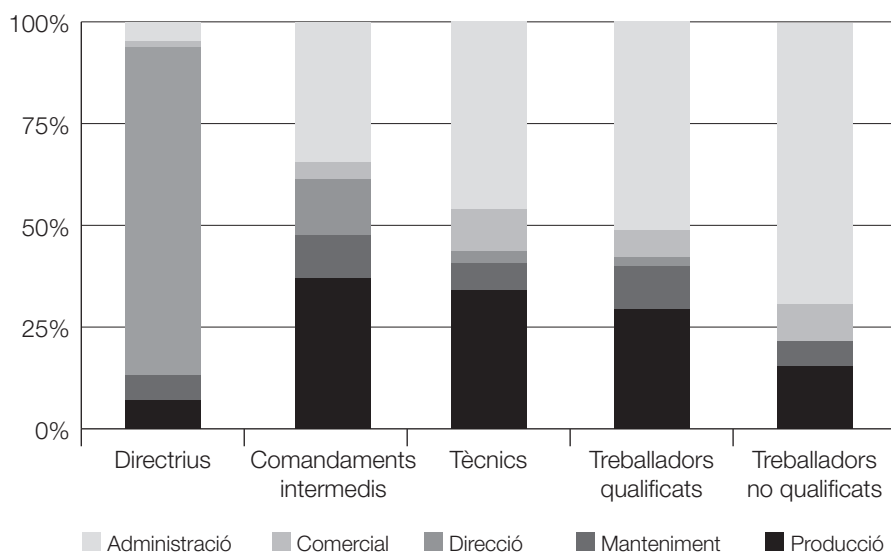
Categoria professional	Participants	%
Directius	2.408	6,5%
Comandaments intermedis	2.489	6,7%
Tècnics	7.927	21,5%
Treballadors qualificats	18.096	49,0%
Treballadors no qualificats	5.995	16,2%
Total	36.916	100,0%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CONFORCAT.

categoria. Aquestes dades assenyalen que la FC, sobretot, compleix una funció requalificadora de col·lectius amb baixos nivells instructius, però especialment dels que tenen una base mínima de qualificació (tècnics i treballadors qualificats).

Si s'analitza el tipus d'assistència segons categoria professional i àrea funcional del formació, es pot identificar una assistència diferencial, segons la tipologia d'àrea funcional, molt marcada per la categoria professional dels assistents. En altres paraules: depenent de la categoria professional dels assistents, participen en un tipus de curs o en d'altres. S'observa clarament com els directius són els que tenen un perfil més diferenciat, amb una participació molt elevada en cursos de direcció. També s'identifiquen dinàmiques molt marcades com, per exemple, que com menor és la categoria professional, més es participa a cursos de *Producció*. Aquest tipus de cursos de FC acumula més del 50% de l'assistència de treballadors qualificats i no qualificats, i és el majoritari entre els tècnics. Per contra, la tipologia majoritària de cursos a què assisteixen els quadres intermitjos són els de tipus administratiu. Una altra tendència identificada és que, com menor és la categoria, menor és la participació en cursos de direcció. En resum, els

Gràfic 58. Participació en FC segons categoria professional i l'àrea funcional. Barcelona. 2010.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CONFORCAT.

directius que participen en FC ho fan majoritàriament en cursos de direcció, els comandaments intermedis ho fan en cursos d'administració i els tècnics i treballadors qualificats i no qualificats a cursos de producció.

Taula 85: Participació a FC segons categoria professional i àrea funcional. Barcelona 2010.

Categoria professional	Adm.	Comercial	Direcció	Mantenim.	Producció	Total
Directius	7,5	6,0	80,2	0,6	5,6	100
Comandaments intermedis	36,9	11,0	13,6	4,4	34,2	100
Tècnics	34,5	6,0	3,1	10,3	46,2	100
Treb. qualificats	30,1	10,2	1,4	7,3	50,9	100
Treb. no qualif.	15,9	6,6	0,0	8,2	69,2	100

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CONFORCAT.

Idees clau

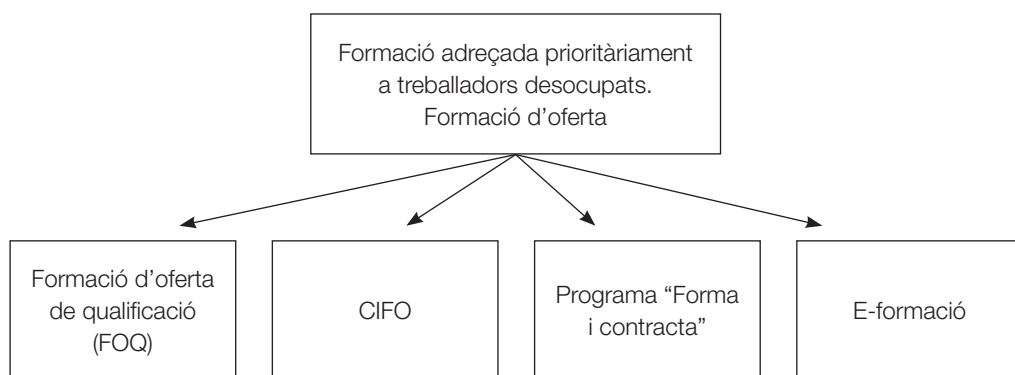
- Al 2010, a Barcelona 37.000 persones van participar en cursos de formació contínua. Aquesta xifra representa un augment del 29% des de 2004.
- La participació a aquest tipus de cursos és femenina en un 60% i masculina en un 40%.
- Les principals franges d'edat que participen en aquest tipus de formació són la de 25-34 i la de 35-44. S'observa una participació molt baixa de la població d'entre 16 i 24 anys.
- La majoria de participants a aquest tipus de formació són tècnics o treballadors qualificats. No s'identifica una gran participació ni de directius ni de treballadors no qualificats, amb la qual cosa aquesta formació és més atractiva per a nivells operatius intermitjos.
- S'identifiquen continguts molt diferenciats dels cursos de FC segons el rang/posició ocupada al lloc de treball.

13.2. Formació adreçada prioritàriament a treballadors desocupats

Indicadors que conté l'apartat:

- Participació en els programes de formació professional ocupacional.
- Indicadors sociodemogràfics: formació professional ocupacional segons sexe, edat i nivell d'estudis.
- Qualificacions dels programes de formació professional ocupacional.

Les accions formatives adreçades prioritàriament a treballadors en situació d'atur comprenen diferents iniciatives, diferenciades per contingut, objectius o beneficiaris. En qualsevol cas, aquestes accions s'entenen en el marc de la *formació d'oferta* del subsistema de *formació professional per a l'ocupació* i tenen com a finalitat comuna la millora de la qualificació professional de les persones. Com a producte de la reorientació i la diversificació dels programes tradicionals de formació ocupacional del pla *Formació i inserció professional (FIP)*, es pot parlar dels següents programes de formació, adreçats prioritàriament a treballadors desocupats:

Formació d'oferta qualificació (FOQ): aquest programa, iniciat l'any 2008, comprèn accions de formació vinculades al Catàleg de Qualificacions Professionals i adreçades prioritàriament a treballadors desocupats. Aquestes accions formatives per a l'ocupació estan previstes en els articles 3 i 25.1 de l'Ordre TRE/338/2008, per la qual s'aproven les bases reguladores de les subvencions relatives a la formació d'oferta per realitzar accions formatives adreçades prioritàriament a treballadors/ores desocupats/ades que promou el Servei d'Ocupació de Catalunya.

Dintre d'aquest tipus de formació també s'engloba la formació en sectors prioritaris i emergents (SPE), la qual està regulada per l'Ordre TRI/212/2005, de 27 d'abril, reguladora dels programes de millora de la qualificació professional. Les accions formatives dels sectors prioritaris i emergents cobreixen:

- Accions formatives prioritàries per cobrir les necessitats formatives de diferents sectors productius incloses en el Catàleg de Qualificacions Professionals de Catalunya.¹
- Accions prioritàries per cobrir les necessitats formatives de diferents sectors que permetin l'impuls de noves ocupacions relacionades amb activitats emergents, noves demandes socials, noves tecnologies i la gestió respectuosa del medi ambient.²

Centres d'Innovació i Formació Ocupacional (CIFO): centres emmarcats dins d'una xarxa de 7 centres de referència³ en la formació professional ocupacional que respon a l'objectiu de fomentar la formació i la qualificació professional. El tret diferencial respecte de les altres accions de formació per a l'ocupació consisteix en que duu a terme una formació molt vinculada a les necessitats del territori i, per tant, centrada en aquelles ocupacions més sol·licitades pels sectors econòmics però que no disposen d'una oferta de formació significativa.

Entre l'oferta formativa dels CIFO es troben els cursos vinculats al pla FP.CAT, el qual s'adreça a la integració dels dos subsistemes de formació ocupacional: la formació reglada i la formació per a l'ocupació. Aquest programa, però, constitueix el tercer bloc de l'informe, anomenat "integració de la formació professional".

Programa "Forma i contracta" (CC): el Servei d'Ocupació de Catalunya de la Generalitat de Catalunya duu a terme, des de l'any 2007, accions de formació amb compromís de contractació adreçades prioritàriament a treballadors desocupats. Des de la convocatòria de l'any 2008, aquestes accions s'inclouen en

(1) Alguns exemples d'especialitats formatives de catàleg: en el marc de l'àmbit del comerç i el màrqueting, formació per a gestors de magatzem, caixers o agents comercials; en l'àmbit de l'electricitat i l'electrònica, formació per a instal·ladors de línies de baixa tensió per a maquinària elèctrica, d'energia renovable en edificis o d'equips informàtics, de control i de vigilància industrial; en l'àmbit de l'hoteleria i turisme, formació per a agents turístics, cuiners, auxiliars de cuina i cambrers, entre d'altres. Aquesta línia d'actuació comprèn un total de 16 àmbits.

(2) Alguns exemples d'especialitats formatives per impulsar noves ocupacions relacionades amb activitats emergents: en el marc d'atenció a les persones, es proposa formació per a treballadors familiars, auxiliars de gerontologia o mediadors familiars i socials; en l'àmbit de les tecnologies, es proposen accions formatives sobre fotografia digital, administració de sistemes linux o administració de xarxes wireless, entre d'altres. Aquesta línia d'actuació comprèn un total de 4 àmbits.

(3) CIFO Hospitalet de Llobregat, CIFO Sant Feliu de Llobregat, CIFO Santa Coloma, CIFO Lleida, CIFO Salt, CIFO Sabadell i CIFO Tarragona.

un programa anomenat “Forma i contracta”, que consisteix en el finançament d’accions formatives per a empreses que, a canvi, adopten un compromís mínim de contractació. La formació va adreçada, prioritàriament, a persones en situació d’atur i es realitza en empreses que tinguin la necessitat de contractar de manera immediata. El compromís de l’empresa és el de contractar, com a mínim, el 60% de les persones que participin a les accions de formació finançades. Aquest contracte ha de tenir una durada mínima de 6 mesos i es realitza en un termini no superior a 4 mesos des de la data de finalització de l’activitat formativa i l’alta a la Seguretat Social.

Programa E-Formació (Virtual): la formació virtual és una iniciativa del Servei d’Ocupació de Catalunya que va néixer amb la finalitat d’oferir possibilitats formatives per mitjans telemàtics, per tal de promoure la millora de l’ocupabilitat i les qualificacions professionals dels treballadors. És un programa que s’emmarca en el “Projecte Impuls”, del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, que té l’objectiu d’impulsar polítiques d’ocupació que responguin i s’adeqüin a les necessitats del mercat de treball. El programa “E-formació” constitueix una de les iniciatives emmarcades en una de les línies prioritàries del projecte, la formació. Els àmbits de qualificació professional que conformen el programa de formació virtual “E-formació” corresponen, per tant, als àmbits amb més perspectives de futur i amb més demanda pel mercat de treball. Aquest àmbits comprenen, entre d’altres, la informàtica, les TIC i la gestió de la informació i la comunicació, els idiomes, les tècniques de recerca de feina, la logística, les activitats socials, el turisme, l’administració, la salut, etc.⁴ Tot i que la formació virtual s’adreça fonamentalment a treballadors/es desocupats/des, també s’hi poden inscriure treballadors en actiu, en funció de si queden places lliures.

Evolució de la participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada

La participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada ha augmentat des de l’any 2008 i ha passat de 15.424 a 40.167 persones.

Aquesta realitat no obeeix a un únic factor. Per una banda, entre els anys 2008 i 2009, el Departament de Treball va donar un canvi d’orientació als cursos pel que fa a la duració, ja que es va afavorir la successió de cursos curts en detriment dels cursos de llarga durada, en els quals s’identificava un major grau d’abandonament. Aquesta circumstància, juntament amb un increment de la

(4) Per a més informació, consulteu la pàgina web del Servei d’Ocupació de Catalunya: <http://www.oficinadetreball.cat>

Taula 86: Evolució de la participació en formació destinada prioritàriament a treballadors en atur segons tipus. Barcelona.

Any	FOQ	CIFO	CC	Virtual	Total
2008	7.730	596	310	6.788	15.424
2009	28.026	1.252	202	6.480	35.960
2010	29.273	1.742	139	9.013	40.167

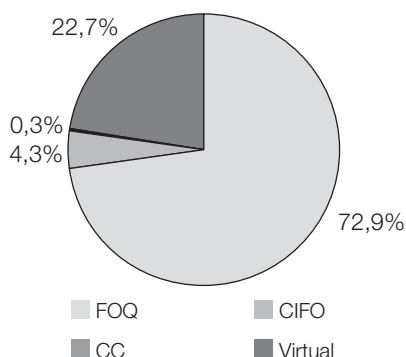
Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

població activa aturada i una major dedicació de recursos per abastir aquesta població de formació ocupacional, ha contribuït a un augment de la participació d'aquest tipus de participació en un 160% entre 2008 i 2010.

Val a dir que, si es posa en relació el nombre absolut d'aturats de Barcelona amb la formació orientada prioritàriament a aquest col·lectiu a la ciutat, obtenim que els 40.000 participants d'aquest tipus de formació representen el 38% del total del col·lectiu d'aturats de Barcelona. Val a dir que un mateix aturat pot haver curat més d'un curs o tipologies de formació.

En referència al tipus de formació predominant en l'oferta de formació destinada prioritàriament a la població desocupada, destaca la *formació d'oferta* amb un 72%, seguida de la *modalitat virtual* amb un 22,4%. Les dues tipologies de for-

Gràfic 59. Distribució (%) de la participació en formació ocupacional per tipus. Barcelona. 2010.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

mació restant són minoritàries, ja que la formació impartida als CIFO representa tan sols un 4,3% i la formació amb compromís de contractació un 0,3%.

Temàtica de la participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada

L'any 2010 es van portar a terme 952 cursos destinats prioritàriament a treballadors aturats dels quals, a continuació, se'n destaquen els 12 amb una major participació. Aquests 12 cursos amb una major participació aglutinen un 12,8% del total de la participació al 2010, i les seves temàtiques més habituals són els cursos de llengua anglesa (diferents nivells) i d'informàtica enfocada a continguts multimèdia i web.

Taula 87: Formació destinada prioritàriament a treballadors en atur amb més participació. Barcelona 2010.	
Descripció de la formació	Participants
Anglès intermediate	571
Auxiliar d'infermeria en geriatria	504
Fonètica i expressions angleses	501
Disseny web: gestors de continguts (nivell inicial)	467
Introducció a l'anglès	455
Anglès elementary	432
Disseny i implementació de l'estructura d'un web	401
Tractament informatitzat d'imatges	393
Programació de dissenys interactius i animacions multimèdia	378
Anglès beginner	363
L'estructura de la interfase i de disseny web i multimèdia	360
Aplicacions informàtiques de gestió financera comptable	347
Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).	

Estructura d'edat de la participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada

En l'estructura per edat de la participació en la formació destinada prioritàriament a treballadors aturats predominen les persones majors de 30 anys i, en especial, la població de 30 a 39 anys, que en molts casos representa un 28% del total de la participació. Aquest fet està en consonància amb les tendències de l'augment

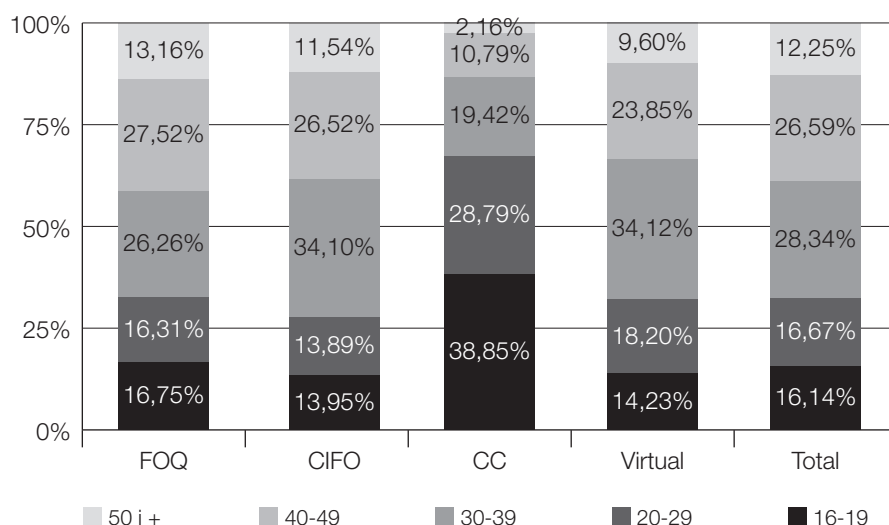
Taula 88: Formació destinada prioritàriament a treballadors en atur segons edat. Barcelona 2010.

Edat	FOQ	CIFO	CC	Virtual	Total
16-19	4.904	243	54	1.283	6.484
20-24	1.802	56	29	392	2.279
25-29	2.971	186	11	1.248	4.416
30-34	3.926	318	11	1.651	5.906
35-39	3.762	276	16	1.424	5.478
40-44	5.201	301	11	1.467	6.980
45-49	2.854	161	4	683	3.702
50-54	2.143	113	2	500	2.758
55 i +	1.710	88	1	365	2.164
Total	29.273	1.742	139	9.013	40.167

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

de l'atur a Barcelona, centrat sobretot en aquesta mateixa franja d'edat. Destaca també l'elevada presència de població d'entre 40 i 49 anys, ja que arriba a un total de 10.500 participants, que representa un 26%. Aquestes xifres, de participa-

Gràfic 60. Participació en formació ocupacional segons edat. Barcelona. 2010.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

ció de població major de 30 anys, contrasten amb el percentatge de participació de la població de 20 a 29 i de 16 a 19, que en cap cas supera el 17%, tot i que el col·lectiu dels joves és un dels més afectats per l'atur.

Estructura per sexe de la participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada

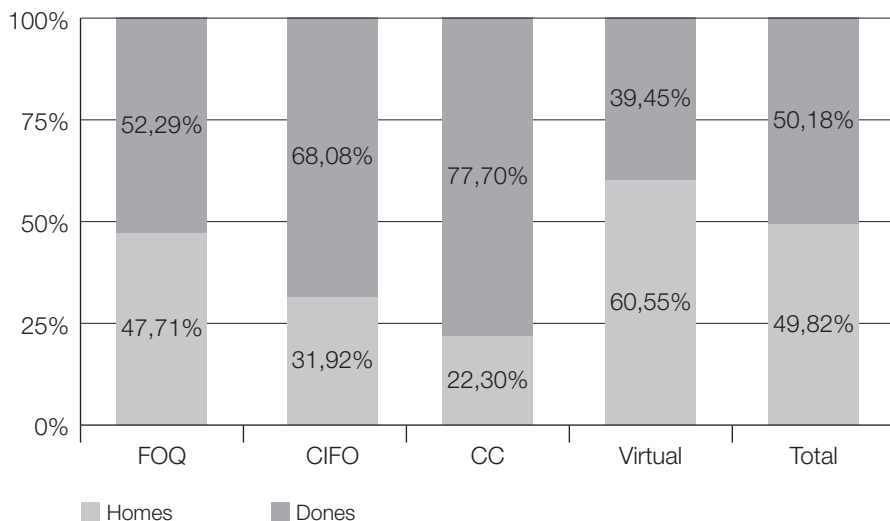
En termes generals, s'observa gairebé una paritat de sexe pel que fa a la participació en aquest tipus de formació a Barcelona. Val a dir, però, que s'identifiquen diferències segons la tipologia, ja que les dones predominen àmpliament en els cursos dels CIFO i en els cursos amb compromís de contractació.

Taula 89: Formació destinada prioritàriament a treballadors en atur segons sexe. Barcelona 2010.

Sexe	FOQ	CIFO	CC	Virtual	Total
Homes	13.966	556	31	5.457	20.010
Dones	15.307	1.186	108	3.556	20.157
Total	29.273	1.742	139	9.013	40.167

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

Gràfic 61. Participació en formació ocupacional segons sexe. Barcelona. 2010.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

Procedència segons nivell instructiu de la participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada

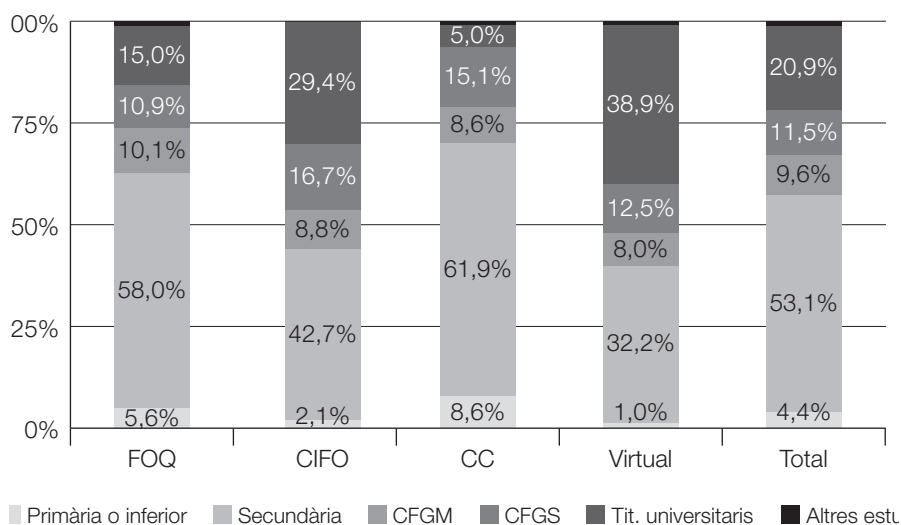
La meitat de la participació en els cursos de formació destinats prioritàriament a treballadors en atur procedeix del nivell instructiu de secundària (ESO + batxillerat), atès que aquest nivell instructiu aglutina un 53% de la participació. El següent

Taula 90: Formació destinada prioritàriament a treballadors, segons procedència i segons nivell instructiu. Barcelona 2010.

Nivell d'instrucció	FOQ	CIFO	CC	Virtual	Total
Primària o inferior	1.636	36	12	87	1.771
ESO	16.966	743	86	3.536	21.331
CFGM	2.970	153	12	724	3.859
CFGS	3.186	291	21	1.129	4.627
Tit. universitari	4.385	512	7	3.506	8.410
Altres estudis	130	7	1	31	169
Total	29.273	1.742	139	9.013	40.167

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

Gràfic 62. Participació en formació ocupacional segons nivell instructiu. Barcelona. 2010.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

nivell instructiu en importància el conformen els graduats en FP, amb un 21%. Dintre d'aquesta categoria hi ha més presència de graduats superiors que de mitjans. El col·lectiu de titulats universitaris que participa en aquest tipus de formació és molt similar al de graduats en FP. En darrera posició se situen els participants en la FO que procedeixen del nivell instructiu de primària, amb un 4,4%.

Procedència segons context territorial de la participació en formació adreçada prioritàriament a població desocupada

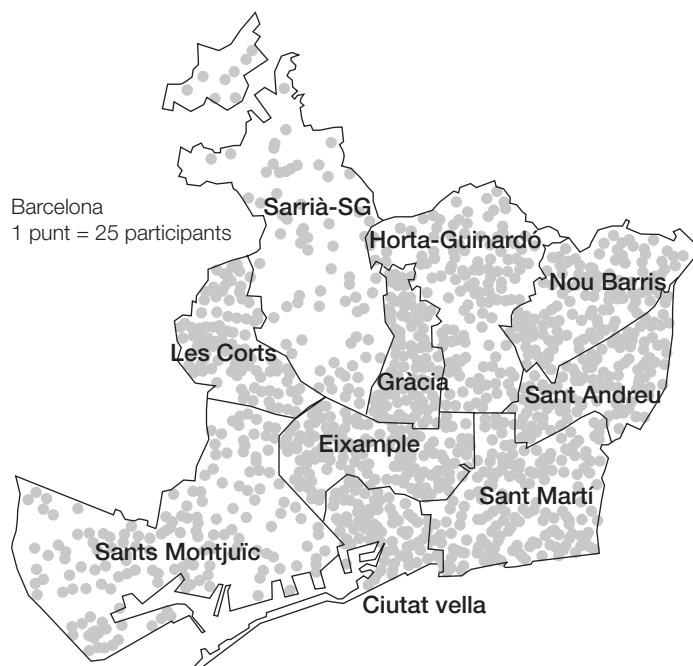
Els participants de la formació destinada prioritàriament a treballadors de Barcelona procedeixen gairebé íntegrament de la ciutat mateixa. Dintre del context territorial de la ciutat de Barcelona, els districtes que més participants tenen són

Taula 91: Procedència territorial dels participants en formació adreçada prioritàriament a població desocupada. Barcelona. 2010.

Àmbit territorial	Participants
Barcelona ciutat	39.397
Ciutat Vella	2.911
Eixample	4.902
Sants-Montjuïc	4.410
Les Corts	3.656
Sarrià-Sant Gervasi	2.065
Gràcia	4.587
Horta-Guinardó	3.953
Nou Barris	3.663
Sant Andreu	4.556
Sant Martí	4.694
Reste de la província	321
Tarragona	27
Girona	16
Lleida	7
Total	39.768

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

Gràfic 63: Mapa de dispersió de la participació en formació destinada prioritàriament a treballadors desocupats. Barcelona 2010

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

l'Eixample, Sant Martí, Sant Andreu i Gràcia. Tots aquests districtes aporten més de 4.500 participants el 2010. Per contra, els districtes que menys participants aporten són Sarrià-Sant Gervasi i Ciutat Vella.

Val a dir que als cursos de Barcelona ciutat hi assisteix població procedent d'altres contextos geogràfics. Aquest col·lectiu està format per aproximadament 400 persones, que procedeixen principalment de la resta de la província de Barcelona, tot i que també s'identifica població procedent de la resta de les províncies.

Idees clau

- L'any 2010 a Barcelona hi havia 39.768 participants en formació ocupacional destinada prioritàriament a treballadors desocupats. Aquesta xifra s'ha incrementat en un 160% des de 2008 a conseqüència d'un canvi de plantejament en els cursos (s'atorga prioritat a cursos curts successius en lloc d'un curs llarg). Un altre factor d'increment de la participació en aquest tipus de formació ha estat l'augment de les persones aturades en aquest període.
- Les matèries i continguts més corrents són la informàtica (especialment aquells cursos relacionats amb continguts multimèdia) i l'anglès (diversos nivells).
- La franja d'edat que més participa d'aquests cursos és la de 30 a 39 anys. Aquesta franja es correspon amb la que més ha patit l'increment de l'atur. La següent franja d'edat en nombre de participants és la de 40 a 49.
- Hi ha una paritat de sexe en termes de participació.

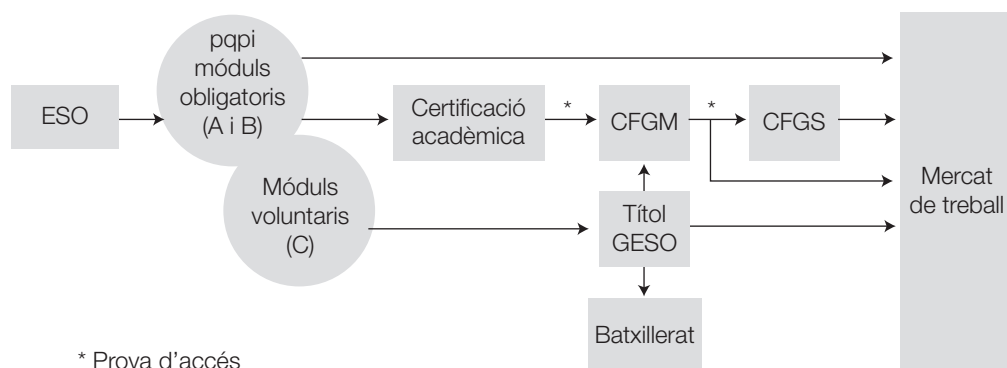
14. Programes de qualificació professional inicial (PQPI)

Els *programes de qualificació professional inicial* (PQPI, en endavant), anteriorment anomenats *programes de garantia social* (PGS, en endavant), constitueixen una excepció, tant des del punt de vista del subsistema de formació professional reglada, com del subsistema de formació per a l'ocupació. Tot i que es tracta d'un programa interdepartamental que s'administra conjuntament des dels àmbits educatiu i laboral, en el present estudi s'ha optat per integrar-lo en el bloc de la formació professional reglada.

En primer lloc, l'estudiant opta a un certificat de professionalitat –emès pel Departament d'Empresa i Ocupació– que obtindrà si prèviament obté un certificat acadèmic expedit pel centre o entitat on ha cursat el programa, en el marc del Departament d'Educació. En segon lloc incorporar-se de nou al sistema educatiu si així ho desitja.

La Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació (que segueix la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació) estableix en el seu article 60 que els programes de qualificació professional inicial (PQPI) tenen com a objectiu afavorir la inserció educativa i laboral, així com oferir opcions de continuació de la formació acadèmica mitjançant l'obtenció del títol de graduat en educació secundària obligatòria. A més, un altre dels objectius principals dels PQPI és que tot l'alumnat assoleixi competències professionals pròpies d'una qualificació de nivell 1 dins de l'estructura actual del Catàleg Nacional de Qualificacions Professionals i de la Formació Professional.

Els PQPI s'adrecen als nois i les noies que no han obtingut el títol de graduat en ESO quan finalitzen l'etapa de l'ensenyament secundari obligatori. Per participar-hi ha d'haver complert 16 anys o bé complir-los abans del 31 de desembre de l'any d'inici del programa. Els PQPI consisteixen en dos mòduls obligatoris –associats a les competències professionals i acadèmiques, respectivament– i un mòdul voluntari, el qual es vincula a les competències de graduat en ESO. Les persones que realitzen els dos mòduls obligatoris obtenen un certificat acadèmic i professional –que és la condició mínima per presentar-se a les proves d'accés de grau mitjà. Si, a més, l'estudiant aprova el tercer mòdul de caràcter voluntari,

Gràfic 64. Els PQPI i els itineraris formatius i professionals.

obté el títol de graduat en ESO. Com s'observa a la següent figura, el pas pels PQPI pot permetre a l'estudiant reintegrar-se en el sistema educatiu, accedint al cicle formatiu de grau mitjà directament o mitjançant la prova d'accés.

Indicadors que conté l'apartat:

- Participació als PQPI.
- Perfil demogràfic dels participants en PQPI.
- Participació als PQPI segons família professional i perfil.
- Èxit escolar PQPI.

Participació als PQPI

La participació en els PQPI a la ciutat de Barcelona se situa al curs 2009-10 en 1.313 persones. Aquesta xifra ha experimentat un lleuger augment principalment causat per l'increment en la participació masculina. D'aquesta manera, la participació masculina als PQPI representa el 73%, en comparació amb el 27% que representen les dones.

Taula 92: Participació en PQPI segons sexe. Barcelona.

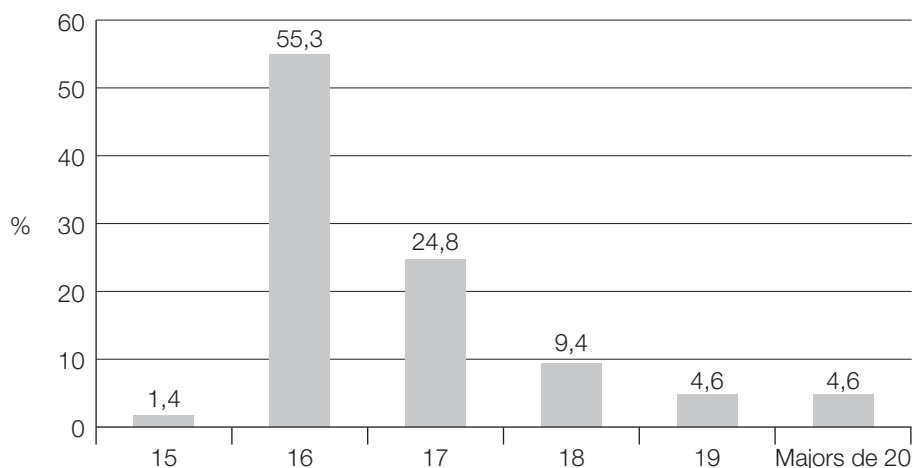
Curs	Homes	Dones	Total
2008-09	916	353	1.269
2009-10	962	351	1.313

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consorci d'Educació de Barcelona.

Estructura per edats dels participants en programes PQPI

Degut al públic objectiu al qual s'adreça aquest programa formatiu, l'estructura per edat dels seus participants té molta presència de la franja que va dels 16 als 18 anys. Més del 50% dels participants, però, tenen concretament 16 anys, i també s'observen alguns participants majors de 19 anys.

Gràfic 65. Participació als PQPI segons edat. Barcelona. 2010

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

Participació als PQPI segons nivell instructiu de procedència

El 85% de participants dels programes de PQPI no disposen del títol d'ESO. Aquesta dada no sorprèn, perquè el públic objectiu d'aquest tipus de formació és precisament aquest.

Taula 93: Procedència participants PQPI segons nivell instructiu. Barcelona. 2010.

Nivell instructiu	%
Primaris incomplets	6,8
Primaris complets	19,4
ESO no acabada	59,0
ESO acabada	13,4
Batxillerat	0,9
Altres	0,6
Total	100

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

Participació al PQPI segons especialitat

En relació amb l'oferta de PQPI de Barcelona, per al curs 2009-10 hi havia disponibilitat de 23 perfils (auxiliars), corresponents a 14 famílies professionals. D'entre aquestes famílies professionals, les que presentaven una major oferta docent

Taula 94: Participants en els PQPI segons família i perfil professional. Barcelona. Curs 2009-10.

Família	Perfil professional	Participants	%
Administració i gestió	Aux. en activitats d'oficina i en serveis administratius generals	174	13,3
Agrària	Aux. de jardineria: vivers i jardins	39	3,0
Arts gràfiques	Aux. d'arts gràfiques i serigrafia	21	1,6
Comerç	Aux. de comerç i atenció al públic	33	2,5
Comerç	Aux. de vendes, oficina i atenció al públic	58	4,4
Edificació i obra civil	Aux. de paleta i construcció (FIAP)	43	3,3
Edificació i obra civil	Aux. de pintura	89	6,8
Electricitat i electrònica	Aux. en muntatges d'instal·lacions electrotècniques en edificis	88	6,7
Fabricació mecànica	Aux. de fabricació mecànica i d'ajust i soldadura	31	2,4
Fabricació mecànica	Aux. de fusteria metàl·lica i PVC	37	2,8
Fabricació mecànica	Aux. de serralleria i construccions metàl·liques	17	1,3
Fusta, moble i suro	Aux. de fusteria: treballs de fusteria i instal·lacions de mobles	15	1,1
Hoteleria i turisme	Aux. de cuina	32	2,4
Hoteleria i turisme	Aux. d'hoteleria: cuina i serveis de restauració	67	5,1
Imatge personal	Aux. de perruqueria	66	5,0
Imatge personal	Aux. en imatge personal: perruqueria i estètica	47	3,6
Indústries alimentàries	Aux. de la indústria càrnia	15	1,1
Informàtica i comunicacions	Aux. de muntatge i manteniment d'equips informàtics	89	6,8
Instal·lació i manteniment	Aux. de manteniment i muntatges d'instal·lacions elèctriques i d'aigua i gas	68	5,2
Instal·lació i manteniment	Aux. en muntatges d'instal·lacions elèctriques i d'aigua i gas	31	2,4
Instal·lació i manteniment	Aux. en muntatges d'instal·lacions elèctriques i d'aigua i gas	64	4,9
Transport i manteniment de vehicles	Aux. de manteniment de carrosseria de vehicles	30	2,3
Transport i manteniment de vehicles	Aux. de reparació i manteniment de vehicles lleugers	159	12,1
Total		1.313	100

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Consorci d'Educació de Barcelona.

eren les famílies professionals d'*Administració i gestió*, *Transport i manteniment de vehicles i instal·lació i manteniment*, mentre que el perfil concret amb més participants va ser auxiliar en activitats d'oficina i en serveis administratius en general, seguit dels perfils d'Auxiliar de reparació i manteniment de vehicles lleugers, d'Auxiliar en Pintura i d'Auxiliar de muntatge i manteniment d'equips informàtics.

Èxit en l'avaluació

En termes d'avaluació dels PQPI, el 65% dels avaluats aprova els continguts del curs. Aquesta xifra varia si es té en compte la variable sexe, ja que entre els homes la taxa d'èxit és del 63,8%, en comparació amb un 69,2% entre les dones.

Taula 95: Avaluació PQPI. Barcelona. Curs 2009-10.

	Avaluats	Aprovats	Èxit (%)
Homes	962	614	63,8
Dones	351	243	69,2
Total	1.313	857	65,3

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consorci d'Educació de Barcelona.

Idees clau

- El 73% dels participants en cursos de PQPI són homes; aquesta dada indica una masculinització molt pronunciada d'aquest tipus d'estudis.
- El curs 2009-2010, a Barcelona s'hi van impartir estudis de 23 perfils professionals corresponents a 14 famílies professionals. La participació global va ser de 1.313 alumnes.
- Els perfils professionals amb major nombre d'alumnes són aquells relacionats amb l'*administració i gestió* i també els relacionats amb el *manteniment i reparació de vehicles lleugers*.
- L'èxit dels PQPI (avaluats aprovats) ascendeix al 65%, tot i que, en analitzar aquesta taxa per sexes, s'identifiquen diferències (63,8% dels homes *versus* un 69,2% de les dones)

PART 3

CONCLUSIONS

15. Conclusions apartat sistema d'FP

El següent apartat recull les conclusions de l'apartat específic de sistema d'FP del present anuari.

15.1. Sistema

- En xifres globals, a Barcelona s'estan formant 30.000 alumnes als 94 centres d'FP que conformen el sistema d'FP barceloní. L'oferta d'FP de Barcelona està estructurada per 21 famílies professionals de les 26 que regula la llei estatal i forma en un total de 140 títols. La majoria de titulacions i d'alumnes són de grau superior. Aquestes xifres assenyalen un sistema d'FP extensament divers i ampliament desplegat a tota la ciutat.
- Val a dir que aquest vast sistema d'FP que avui disposa Barcelona està format en més d'un 50% per centres de titularitat concertada i privada –fet diferencial amb Catalunya–, que ha contribuït clarament a l'elevada xifra de places d'FP, com a la diversificació de l'oferta formativa disponible a la ciutat.

15.2. Evolució

La demanda d'estudis d'FP creix ininterrompudament des del curs 2004-05. Aquest augment de la demanda es tradueix en un creixement interanual mitjà de 1.300 nous alumnes d'FP. També creix la demanda de proves d'accés a cursos i la tendència incremental pel que fa a la participació en FC i FO. Aquest augment de l'interès envers els estudis d'FP obeeix a diverses raons com són:

- Aposta decidida de l'Administració Local i de les entitats relacionades amb la gestió de l'educació de la ciutat per tal de potenciar aquest tipus de formació i fer-la més atractiva, més accessible i més transparent a la ciutadania.
- Ampliació de l'oferta formativa d'FP en nombre de places, centres, títols i famílies professionals disponibles, fet que ha propiciat no només un augment de l'oferta sinó també una diversificació d'aquesta.

- La creixent necessitat de formació al llarg de la vida en combinació amb la flexibilitat d'entrada al sistema d'FP ha generat un augment de la demanda dels estudis d'FP.

15.3. Oferta i demanda

- La dimensió de les diverses famílies professionals, en termes de nombre d'alumnes, són molt variables, igual que la seva composició interna en termes de titularitat pública concertada o privada, com també pel que fa a la seva inserció laboral. Es dona el cas de famílies que clarament no poden absorbir tota la demanda en primera opció de preinscripció a causa de totes les sol·licituds rebudes. Seria el cas de les famílies professionals de *Sanitat, Imatge i so* i d'*Activitats físiques i esportives*. Aquest fet no significa una manca de places d'FP a la ciutat, ja que el sistema permet reajustar la demanda i l'oferta a través de les segones i terceres opcions contemplades al procés de preinscripció.
- Un altre fet identificat és que la majoria de preinscripcions es realitzen a centres de titularitat pública, mentre que la majoria d'oferta de vacants és de titularitat concertada o privada. Aquest fet pot estar assenyalant una demanda d'oferta pública no coberta, una proporció desconeguda de la qual es derivaria finalment a altres titularitats o, en altres casos, per causes econòmiques, podria no arribar a la matriculació.

15.4. Perfil de l'alumnat

L'alumnat d'FP es troba lleugerament masculinitzat a gairebé tots els subsistemes:

- En el cas de l'FP inicial es dona la proporció 55 *versus* 45, tot i que aquesta situació varia depenent de si analitzem el grau mitjà o el grau superior. Als estudis de grau mitjà, la proporció de dones baixa fins al 40%, mentre que als de grau superior la proporció de dones és més propera a la d'homes i se situa en un 47%.
- En termes de FC¹, predominen les dones en un 59%,
- En termes de FO², les proporcions són gairebé del 50%,

(1) FC= Formació Continua

(2) FO= Formació Ocupacional

- En termes de PQPI³ predominen els homes, amb un 73% de l'alumnat.

En termes globals d'edat:

- L'Alumnat d'FP es concentra en més del 50% al rang d'edat 17-19 anys, malgrat que el col·lectiu de persones d'entre 20 i 24 anys representa el 32% de l'alumnat total i els majors de 25 anys representen el 15% del total.
- En els subsistemes de FO i FC s'identifica una baixa proporció d'alumnat jove, doncs aquest encara es troba estudiant algun tipus de formació postobligatòria.

Pel que fa a l'alumnat de nacionalitat estrangera:

- Aquest alumant representa el 12% i el col·lectiu més important és el d'alumnat procedent d'Amèrica del Sud i Amèrica Central. Aquesta taxa és gairebé idèntica a la que es dona al conjunt de Catalunya. L'alumnat d'origen estranger es decanta principalment pels centres de titularitat pública.

En termes de FC:

- S'identifica un fet a destacar com és que les categories que més accedeixen a aquest tipus de formació són els perfils tècnics, essent molt menor la participació en aquesta formació de treballadors amb nivells baixos de qualificació, així com de nivells directius.

En aquest sentit cal destacar la diversificació de col·lectius que accedeix a la formació professional, sobretot pel que fa a perfils d'edats. S'identifica en aquest sentit una forta presència de població major de 20 anys. Aquesta tendència assenyala que aquest tipus de formació és atractiva per un ventall de col·lectius alhora que accessible.

15.5. Resultats

Es pot afirmar que els resultats del sistema d'FP a Barcelona són satisfactoris tant en termes de reducció de taxes de repetició com d'inserció laboral, així com pel que fa a la continuació dels estudis.

- Val a dir que les taxes de repetició s'estan reduint a grau mitjà i superior, tot i que cal seguir treballant per reduir la xifra actual, que se situa en el 10,7%.
- Aquesta taxa és més elevada a grau mitjà que a grau superior (12,6 *versus* 9,4)

(3) PQPI= Programa de qualificació professional inicial

i, en termes de cursos, és més elevada al segon curs que al primer (15,6 *versus* 8,4).

- En qüestió d'inserció laboral, un terç dels recents graduats està treballant i només el 14% es troba en recerca de feina. La resta estudia, o bé estudia i treballa al mateix temps. Aquesta situació difereix molt segons la família professional observada ja que, òbviament, aquelles famílies professionals vinculades amb sectors en recessió, com és el cas d'*Edificació i obra civil*, registren dades més negatives.

La continuació de l'etapa de formació un cop es finalitzen els estudis d'FP és un fet contrastat:

- El 53% de l'alumnat que finalitza FP segueix dins del sistema educatiu. Els graduats que segueixen estudiant, majoritàriament opten per estudis superiors, ja sigui en graus universitaris, en cicles de grau superior d'FP o en cursos de preparació per a proves d'accés als graus superiors.
- En relació amb els graduats que es decanten per estudis de tipus universitari, opten majoritàriament per la UB i, en segon terme, per la UAB. Els graus més sol·licitats pels alumnes graduats en FP són Educació primària, Administració i direcció d'empreses, Infermeria, Educació infantil i Educació primària.

16. Reptes de la ciutat de Barcelona en relació al seu sistema d'FP

Barcelona té l'avantatge de disposar d'un dels sistemes d'FP més diversos i complets de l'estat espanyol i per descomptat de Catalunya. És un sistema d'FP, a banda de divers, accessible, que compleix una funció d'inserció i que es troba en expansió tant pel que fa al número d'alumnes com de titulacions. Els nivells d'èxit són relativament elevats i al llarg de l'anuari s'han aportat dades que demostren que l'obtenció d'una titulació d'FP aporta una sèrie de beneficis i avantatges comparatius al mercat laboral pel que fa a condicions, temporalitat i ocupabilitat.

El repte més emergent de Barcelona pel que fa al seu sistema d'FP no és doncs el d'actuar per solucionar mancances greus o de gran calat sinó el d'optimitzar i incrementar la utilitat de l'FP per tal d'afrontar situacions transversals com per exemple les elevades taxes d'abandonament escolar prematur de Barcelona, combatre l'atur juvenil, requalificació de la població tant ocupada com desocupada, reorientació de carreres professionals obsoletes i fer de l'FP una eina bàsica per a les empreses de cara a potenciar la seva productivitat i contribuir la seva I+D+I. Només d'aquesta manera l'FP podrà aportar tot el valor afegit que és capaç de generar i s'aprofitaran amb eficàcia i eficiència tots els recursos d'FP disponibles a la ciutat. En aquesta direcció es pot treballar implicant encara més els diferents agents gestors i planificadors de l'FP en estructures de gestió i planificació d'altres àmbits no explosivament educatius sinó també productius i empresarials i propers al teixit productiu per tal de generar dinàmiques de reciprocitat en les que centres, alumnat, graduats i empreses poden sortir guanyant.

17. Glossari de conceptes

Acreditació de la competència: procés pel qual s'atorga un reconeixement de competències a una persona, per tal que desenvolupi una professió.

Atur registrat: recull les sol·licituds d'ocupació registrades en les oficines del Servei d'Ocupació de Catalunya (OSOC) que estan actives l'últim dia laborable de cada mes.

Aprenentatge: procés de millora del comportament, la informació, els coneixements, la comprensió, les actituds, els valors o les capacitats/competències. (Classificació internacional normalitzada de l'educació CINE 1997, UNESCO, reedició de maig 2006.)

Catàleg de qualificacions professionals: conjunt de qualificacions professionals, ordenades segons les diferents famílies professionals i nivells de competència.

Certificació de competències: procés administratiu pel qual es formalitza el reconeixement dels aprenentatges adquirits mitjançant la formació o l'experiència professional.

Certificat de professionalitat: document acreditatiu de la competència adquirida per la via de la formació professional gestionada per l'administració laboral.

Ensenyaments artístics: són els ensenyaments que comprenen els cicles formatius d'arts plàstiques, d'oficis artístics i de disseny. Tenen la funció de facilitar una formació professional específica, que capacita per a l'exercici d'un professió concreta amb la qualificació necessària per fer treballs tècnics i per a la incorporació al mercat laboral en l'àmbit de les arts plàstiques, els oficis artístics i el disseny.

Cicles formatius: és una formació professional específica associada a un perfil professional del títol i vinculada a un sector professional. Els cicles de formació professional es divideixen en dos graus: el grau mitjà i el grau superior. El primer proporciona el títol de tècnic/a i el segon el títol de tècnic/a superior.

Centres d'Innovació i Formació Ocupacional (CIFO): centres del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) que programen de manera contínua accions

formatives dirigides a persones treballadores en situació d'atur, porten a terme accions formatives d'experimentació en noves qualificacions, i desenvolupen accions d'innovació metodològica per a la consecució de competències i capacitats professionals.

Competències: capacitat de dur a terme activitats en una professió o en un lloc de treball, segons les normes exigides pel sector.

Consorci d'Educació de Barcelona (CEB): és un instrument de cogestió i descentralització, en un marc de col·laboració institucional, que representa la voluntat de la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona de treballar plegats per a la millora dels serveis als centres educatius i a la ciutadania a través d'una única xarxa educativa. Va ser creat per la Llei 22/1988, de 30 de desembre, de la Carta Municipal de Barcelona que reconeix la capitalitat de Barcelona i la dota d'un règim especial. Es constitueix legalment pel Decret 84/2002 del Govern de la Generalitat del 5 de febrer de 2002.

Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya (CONFORCAT): entitat de dret públic que té encomanada la gestió i l'execució dels programes de la formació professional contínua, així com el seguiment i el control de les accions formatives que es duguin a terme en l'àmbit de Catalunya.

Contractació laboral registrada: contractes registrats a les Oficines del Servei d'Ocupació de Catalunya (OSOC) i comunicacions de contractació que realitzen els empresaris amb lloc de treball a Catalunya.

Convalidació: procés administratiu pel qual una formació adquirida i acreditada té una afinitat que permet el reconeixement dels mateixos efectes acadèmics i professionals que una altra que s'està cursant o que es vol cursar.

Demandant d'ocupació: persona que cerca ocupació i que s'ha inscrit en una oficina de treball per sol·licitar-la. Pot ser que estigui treballant o aturat.

Dinamisme productiu: es defineixen com activitats més dinàmiques aquelles activitats econòmiques a 2 dígit de la CCAE que presenten un augment de població assalariada i autònoma més elevat entre dos períodes. Les activitats menys dinàmiques són les que presenten un augment més petit o una disminució més elevada entre dos períodes. Per realitzar aquest càlcul, en primer lloc se suma la població assalariada i autònoma corresponent a cada activitat i després es realitza l'ordenació en funció de les variacions percentuals, tenint en compte només aquelles activitats econòmiques que representen més d'un 1% del total de població assalariada i autònoma d'un territori.

Edats actives: són les que van dels 16 als 64 anys.

Educació secundària obligatòria (ESO): període del sistema educatiu de l'Estat espanyol que s'engloba dins l'educació secundària. Comprèn 4 cursos, que abasten des dels dotze fins als setze anys. És la continuació de l'educació primària i l'última de les etapes d'educació obligatòria. El títol de l'ESO permet accedir a la educació secundària postobligatòria que comprèn el batxillerat i els cicles formatius de grau mitjà. Per als alumnes que no superen l'ESO existeixen els programes de qualificació professional inicial (PQPI)

Entorn professional: element de la qualificació professional en què s'indica, amb caràcter orientador, l'àmbit professional, els sectors productius i les ocupacions o llocs de treball que s'hi relacionen.

Família professional: conjunt d'ensenyaments que s'imparteixen a la formació professional, que capaciten l'alumne per exercir qualificadament una activitat en el camp professional i que també li donen instruments que li permetin inserir-se en el mercat de treball i adaptar-se als canvis en la seva vida laboral. Cada família professional està integrada per cicles formatius de grau mitjà (CFGM), de grau superior (CFGS) i per Programes de Qualificació Professional Inicial (PQPI).

Formació: sistema de capacitació de les persones a través del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Formació a distància: conjunt d'accions formatives en què l'alumne pot estudiar des del seu domicili i compaginar la seva formació amb altres estudis o amb la seva feina. La formació a distància inclou la teleformació, que és el conjunt d'accions formatives que es poden realitzar a través d'Internet.

Formació presencial: és el conjunt d'accions formatives que es realitzen en un espai físic determinat amb la presència física dels participants.

Formació professional contínua: conjunt d'accions formatives desenvolupades per les empreses, els treballadors o les organitzacions representatives, adreçades a la millora de les competències professionals i de la qualificació dels treballadors i treballadores en actiu. Aquesta formació actualment s'anomena "formació adreçada prioritàriament a treballadors ocupats" i integra la formació d'oferta del subsistema de formació professional per a l'ocupació.

Formació professional inicial: conjunt d'accions de formació professional específica, ensenyaments artístics i ensenyaments d'esports (també anomenada formació professional reglada) que s'imparteixen en el sistema educatiu.

Formació professional ocupacional: conjunt d'accions de formació professional que tenen per objectiu proporcionar les competències professionals requerides pel sistema productiu a les persones en situació d'atur . Aquesta formació actualment s'anomena "formació adreçada prioritàriament a treballadors desocupats" i integra la formació d'oferta del subsistema de formació professional per a l'ocupació.

FP.CAT: xarxa de centres que ofereixen cursos de formació professional integrada adaptada a les necessitats tant dels treballadors i treballadores com de les empreses, amb la intenció de facilitar ja sigui l'accés a un lloc de treball qualificat o bé la millora de l'ocupabilitat dels participants. Ofereix la possibilitat de capitalitzar la formació amb la certificació dels cursos. Aquests certificats acrediten les competències professionals adquirides i donen dret a l'obtenció de certificats de professionalitat o bé de títols, que són reconeguts pel Departament d'Empresa i Ocupació i el Departament d'Ensenyament.

Grau d'ocupabilitat: segons el Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC), el grau d'ocupabilitat d'un individu el determina el temps que porti a l'atur (a més temps, menor probabilitat d'ocupar-se), L'àmbit geogràfic de recerca de feina (municipal o supramunicipal) i el nombre de sol·licituds d'ocupació i el tipus de prestació per desocupació que es percep.

Itinerari formatiu: trajectòria d'aprenentatge mitjançant un procés formatiu ordenat d'acord amb una dificultat progressiva, necessari per al desenvolupament d'una ocupació.

Mercat laboral: àmbit en el qual es relacionen les necessitats de les empreses i dels demandants d'ocupació. Estadísticament indica l'evolució dels sectors econòmics i de les tendències socials en matèria laboral.

Mòdul formatiu: bloc coherent de formació associat a cadascuna de les unitats de competència que figuren en la qualificació i que constitueix la unitat mínima de formació professional acreditable per establir els ensenyaments conduents a l'obtenció dels títols de formació professional i als certificats de professionalitat.

Plans de formació adreçats a entitats d'economia social: formació contínua adreçada a qualsevol persona que treballi en el territori català i que sigui soci/a o treballador/a de cooperatives, societats laborals i entitats d'economia social.

Plans de formació intersectorial: accions formatives que tenen com a objectiu l'adquisició de coneixements i/o habilitats aplicables en qualsevol sector productiu, com idiomes, recursos humans, aplicacions informàtiques, etc. Pot accedir-hi

qualsevol persona que treballi en el territori català, tant per compte propi com aliè.

Plans de formació sectorial: formació especialitzada en sectors concrets. Pot accedir-hi qualsevol persona que treballi en el territori català i en el sector productiu en qüestió, ja sigui per compte propi o aliè.

Població estrangera: població amb una nacionalitat diferent de l'espanyola.

Població assalariada: població ocupada en els centres de cotització que duu a terme una activitat remunerada per compte d'altri.

Població autònoma: població ocupada que duu a terme una activitat remunerada per compte propi sense treballadors assalariats a càrrec.

Proves d'accés a estudis universitaris (PAU): conjunt d'exàmens que tenen per objectiu comprovar i valorar la maduresa acadèmica dels estudiants i avaluar-ne els coneixements adquirits i són majoritàriament conegudes pel nom de selectivitat.

Programa de qualificació professional inicial (PQPI): és una alternativa formativa i laboral per a joves entre 16 anys i 21 anys que no han assolit el títol de graduat en [ESO](#). L'objectiu d'aquests programes és proporcionar una formació bàsica i professional que faciliti la incorporació al món laboral, o bé, la continuïtat d'un itinerari formatiu.

Qualificació professional: és l'especificació oficial de competència apropiada per a la producció i l'ocupació, que acredita al seu posseïdor.

Reconeixement de competències: determinació dels coneixements i de les capacitats adquirits mitjançant una formació o experiència professional i, en el cas adient, la seva validació formal per les institucions facultades.

RMB: Regió Metropolitana de Barcelona. Aquest context territorial inclou les comarques de l'Alt Penedès, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Garraf, el Maresme, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental.

Sense ocupació anterior: persones que s'incorporen al mercat de treball i que abans no havien tingut cap altra feina o restaven inactives.

Servei d'Ocupació Català (SOC): organisme autònom de caràcter administratiu, adscrit al Departament d'Empresa i Ocupació, creat d'acord amb la Llei 17/2002, de 5 de juliol. El SOC s'emmarca en l'Estratègia Europea sobre Treball i en els plans nacionals sobre treball de l'Estat. Dóna servei a persones, empreses i territoris en els àmbits que afecten al treball i al desenvolupament local i té per objec-

tiu promoure el treball de qualitat, en condicions d'igualtat, per contribuir a la cohesió social i al desenvolupament competitiu de l'empresa catalana.

Sistema de qualificacions i formació professional: procés pel qual s'estableix la identificació, l'adquisició, el reconeixement i la certificació de les competències requerides per aconseguir els objectius de la producció i ocupació.

Taxa d'activitat: relació de persones entre 16 i 64 anys que estan treballant o registrades a l'atur respecte el total de població d'entre 16 i 64 anys.

Taxa d'atur: relació expressada en tant per cent entre el nombre de persones aturades i la població activa de 16 a 64 anys.

Taxa de temporalitat contractual: relació entre el nombre de contractes temporals i el nombre total de contractes registrats, expressada en tant per cent.

Títol de formació professional: document acreditatiu de la competència adquirida mitjançant la formació professional específica, gestionada per l'administració educativa.

Unitats de competències: és el concepte a partir del que s'organitzen les qualificacions. La unitat de competència és un recull de diverses competències professionals/tècniques, competències clau i competències cognitives que es necessiten per a desenvolupar una funció concreta o un lloc de treball específic.

18. Bibliografia

Ajuntament de Barcelona (2011). *Anuari Estadístic de la Ciutat de Barcelona 2010*. Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

CEO: Centre d'Estudis d'Opinió (2010). *Les noves preferències formatives postobligatòries: itinerari professional vs. itinerari universitari*. Generalitat de Catalunya.

Comissió Europea (2010). *EUROPA 2020 Una estrategia para un crecimiento inteligente, sostenible e integrador*. Comissió Europea.

Consorci d'Educació de Barcelona (2010). *L'escolarització a la ciutat de Barcelona Curs 2010-2011*. Ajuntament de Barcelona i Generalitat de Catalunya.

Fundació BCN Formació Professional (2011). *Tribuna FP, document de síntesi, objectius i propostes*. Fundació BCN Formació Professional

Fundació Jaume Bofill (2011). *Educació i mobilitat social a Catalunya*. Col·lecció Polítiques nº 71.

Ministerio de Educación (2010). *Panorama de la educación Indicadores de la OCDE 2010. Informe español*. Secretaría de Estado de Educación y Formación Profesional.

Tarriño, A., J.L. Castel i G. Ferrer (2010). *Anuari de la formació professional a Barcelona 2010. Mercat de Treball i Formació Professional a Barcelona*. Fundació BCN Formació Professional.

Llocs web consultats per recercar dades

Aplicatiu SITDEL Diputació de Barcelona www.diba.es

Departament d'Ensenyament www20.gencat.cat/portal/site/ensenyament?newLang=ca_ES

Eurostat. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

Institut d'Estadística de Catalunya www.idescat.cat

Institut Nacional d'Estadística (INE) www.ine.es

Observatori del Treball www20.gencat.cat/portal/site/observatoritreball

Organismes que han aportat dades

Consell General de Cambres de Catalunya.

Consorci d'Educació de Barcelona.

Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya (CONFORCAT).

Departament d'Empresa i Ocupació.

Departament d'Ensenyament.

Secretaria d'Universitat i Recerca de la Generalitat de Catalunya.

La Fundació BCN Formació Professional és un instrument al servei dels centres de formació professional de la ciutat i les entitats, empreses i representants dels sectors econòmics i socials de Barcelona i la seva àrea metropolitana. Una eina pel desenvolupament de projectes compartits entre centres, teixit empresarial i la resta d'operadors que participen en l'FP de la ciutat.

En aquest marc, l'Observatori de l'FP, amb la finalitat de proporcionar informació sistemàtica i permanent sobre la situació de la formació professional des de la perspectiva de les necessitats del teixit productiu i les empreses de la ciutat de Barcelona, elabora "l'Anuari de l'FP: Mercat de Treball i Formació Professional a Barcelona".

Amb aquesta publicació, que es desenvolupa amb caràcter anual, es vol posar a l'abast de planificadors, gestors i operadors de la formació professional un únic document que reculli tota la informació relativa al sistema d'FP, inicial i per a l'ocupació, i tots aquells indicadors derivats de la interacció de l'FP amb el mercat laboral i el sistema productiu.

Les dades que conté no només fan referència a la ciutat de Barcelona, sinó que també s'inclouen d'altres contextos territorials com la Unió Europea, els països de l'OCDE, la Regió Metropolitana de Barcelona o el conjunt de Catalunya.

Fundació BCN
Formació Professional

Plaça Espanya, 5 1a Planta
08014 Barcelona
Telèfon 93 413 21 01
www.fundaciobcnfp.cat

Amb la col·laboració

Generalitat de Catalunya
**Departament
d'Ensenyament**

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Empresa
i Ocupació**

Generalitat de Catalunya
**Consorci per a la Formació Contínua
de Catalunya**

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Economia i Coneixement
Secretaria d'Universitats i Recerca**

**Ajuntament
de Barcelona**

**Consorci d'Educació
de Barcelona**
Generalitat de Catalunya
Ajuntament de Barcelona

Consell General de Cambres
de Catalunya